

Explosief vuurwerk

Feiten liegen niet

Colofon

ISBN: 978 90 8954 077 5

1e druk 2008

© 2008 Johan Meijering

Dit boek is tot stand gekomen onder auspiciën van de
Stichting Staakt Het Vuren

Realisatie: Uitgeverij Elikser B.V.

Het boek is te bestellen bij de boekhandel
of rechtstreeks bij:

Elikser B.V.

Ossekop 4

8911 LE Leeuwarden

Telefoon: 058-2894857

www.elikser.nl

Illustratie: Sieger Zuidersma

Fotografie: Johan Meijering

Vormgeving omslag en binnenwerk:
Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaand schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Explosief vuurwerk

Feiten liegen niet

Johan Meijering

Graag wil ik dit boek opdragen aan
mijn kleinzoon Christiaan-Carlos Meijering (geb. 9-11-2002)

Mijn dank gaat uit naar: Wim Eilering, Marten F. Grupstra, Erik Hoving, Suzan Hoving, Ron Overbeek, Jaap Ruiten, Maarten Tebbes, Sieger Zuidersma en het team van uitgeverij Elikser BV.

In het bijzonder wil ik noemen drs. Benn Bergmann,
prof. dr. ir. Clemens Mensink, Carla Durville, Karin Herrebout,
Paul Steverink, Erik van de Velde en Johan van Wijk

LOSSE FLODDERS UIT DE MEDIA

- “Oude vetes uitvechten in de nacht dat alles mag”
“Bende sloop voor 60 mille”
“Een ambulancebroeder heeft mijn vingers opgeraapt”
“Zieke mentaliteit”
“Gemiddeld 900 tot 1000 gewonden”
“De stad lijkt veranderd in een oorlogsgebied”
“Bijna nergens een bushokje te vinden dat nog heel was”
“Het is heel raar om je vingers in een zakje te zien gaan!”
“Politie: ‘geweld is niet te stuiten’”
“Een deken van smog”
“3.000.000 kilo afval van vuurwerk”
“Tonnen grof vuil gedeponeed”
“In politiek Den Haag is met afschuw gereageerd op het geweld tijdens oudjaar”
“Wie betaalt het?”
“Korte lontjes”
“30.000 kilo strontium”
“Jaarwisselingen zijn NOOIT voorbeeldig, rampen zijn het!”
“Zoveel extreem geweld is absurd”
“De lucht verontreinigde”
“10.000 kilo titaan”
“Ontluisterend”
“Donkere kruitwolken”
“Geluidsoverlast”
“Dieren gestrest”
“Justitie klaar voor fellere strijd tegen illegaal vuurwerk”
“Nederland gaat los met oud en nieuw”

INTRODUCTIE

Het begon met een vraag en het werd een beweging. Nietsvermoedend en enigszins naïef stortte ik mij in een vuurwerkavontuur. Naar aanleiding van een bizarre vuurwerkervaring tijdens de oudejaarsnacht van 2006/2007 antwoordde ik op één vraag in het provinciehuis van Groningen dat ik voorstander was van een eenmalige vuurwerkvrije jaarwisseling. Ik maakte me ongerust over het vuurwerkgebruik in Nederland en met mij vele anderen. De helft van de bevolking wil het consumentenvuurwerk niet meer en driekwart steekt het zelf niet af. Ook in het buitenland worden deze zorgen gedeeld en hebben mensen comités opgericht. In verschillende landen is het consumentenvuurwerk reeds lang verboden. Wereldwijd wordt er een discussie gevoerd over de nadelige gevolgen en gevaren van het consumentenvuurwerk.

Dit boek 'Vuurwerk, Feiten liegen niet' is tegelijkertijd gestart met de oprichting van de Stichting 'Staakt Het Vuren' op 6 augustus 2008. De bedoeling was om de lezer een vluchtig kijkje in de keuken van het consumentenvuurwerk te geven. Gaandeweg kwam er zoveel informatie los dat ik hulp moest vragen aan derden om mij hierin te ondersteunen. Deskundige vrienden boden vanuit hun eigen discipline hulp aan. Daardoor is dit boek niet alleen uitgebreider geworden maar bevat het ook veel meer informatie dan ik eerst voorzien had. De geïnteresseerde lezer krijgt een zo breed mogelijk beeld van alle aspecten rondom het thema consumentenvuurwerk. Mijn onderzoeksmateriaal stel ik in een achtdelig bronnenboek op verzoek beschikbaar op een cd-rom.

Dit boek is een vervolg op mijn eerste boek: Vuurwerk. Dagboek van een ruststoker

Het boek is vooral bedoeld als handreiking aan de Nederlandse bevolking, politici, veiligheidsspecialisten en het onderwijs. Ik hoop dat het tot nieuw beleid zal inspireren en zal leiden tot meer onderzoek naar de

problemen rond het afsteken van consumentenvuurwerk. De onveiligheid bij de jaarwisseling gaat in tegen de rechten van de Nederlandse Grondwet. Door als maatschappij samen naar de problemen te kijken en deze aan te pakken kunnen wij verandering teweegbrengen. Dit boek hoopt de maatschappelijke en politieke discussie te bezielen en is in feite een begin. Dit boek is in feite een begin.

Groningen, 8 december 2008
Johan Meijering

INHOUDSOPGAVE

	Introductie	9
	Desiderata	25
1	DE NACHT DAT ALLES MAG	29
1.1	Geweld en bedreigingen	29
1.2	Brandstichtingen	30
1.3	Vernielingen	31
1.4	Aanhoudingen	31
1.5	Vuurwerk als wapen	32
1.6	Gewonden	32
1.7	Geluidsoverlast	33
1.8	Angst bij dieren	33
1.9	Financiële schade	33
1.10	Milieuvervuiling door vuurwerk	33
1.11	Mediaberichtgeving toen de mist optrok	34
1.12	Meningen	35
1.13	Democratie	35
	Vuurwerk als ‘clusterbom’	35
2	HET MILIEU DAT ZIJN WIJ	39
2.1	De scheikunde van vuurwerk	39
2.1.1	Wat gebeurt er scheikundig bij het afsteken van vuurwerk?	39

2.1.2	De scheikundige ingrediënten en producten van vuurwerk	40
2.1.3	De vier momenten van ontbrandingen bij het afsteken van vuurwerk	42
2.1.4	Hoe gaat vuurwerk de lucht in?	43
2.1.5	Hoe vindt de explosie van vuurwerk in de lucht plaats?	43
2.1.6	Vuurwerk is een redoxreactie	44
2.2	Milieuvervuiling door vuurwerk	44
2.2.1	Welke effecten heeft vervuiling op het milieu?	44
2.2.2	Hoe verloopt het proces van milieuvervuiling door vuurwerk?	45
2.2.3	Luchtvervuiling	45
2.2.4	Wat is fijn stof en ultrafijn stof?	46
2.2.5	Fijn stof en ultrafijn stof bij het afsteken van vuurwerk	47
2.2.6	Fijn stof en ultrafijn stof elke dag	47
2.2.7	Hoe wordt smog ofwel vuurwerkmist gevormd?	47
2.2.8	Weersomstandigheden en de jaarwisseling 2007/2008	48
2.2.9	Luchtvervuiling en de jaarwisseling 2007/2008	49
2.2.10	Uitstoot door branden bij de jaarwisseling	50
2.2.11	Grond- en watervervuiling en de jaarwisseling	50
2.2.12	Afval van vuurwerk bij de jaarwisseling	51
2.2.13	Zure regen	52
2.3	Milieuvervuiling elke dag	52
2.3.1	Lucht-, grond- en watervervuiling elke dag in Nederland	52
2.3.2	Luchtkwaliteit elke dag in Nederland	53
2.3.3	Europese maatregelen	54
2.3.4	Nederlandse maatregelen	54

2.3.5	Smogconcentratie	55
2.3.6	Aandacht voor het milieu	56
2.3.7	Iedereen deelt de zorgen over het klimaat	56
2.4	Duurzaamheid. <i>Het milieu, dat zijn wij!</i>	56

3 SPOEDEISENDE HULP 59

3.1	Aantasting van de gezondheid door luchtvervuiling	59
3.1.1	Hoe schaadt (ultra)fijn stof de gezondheid?	60
3.1.2	Elke dag (ultra)fijn stof een killer!	60
3.1.3	Schone lucht voor wie het kan betalen	61
3.2	Beschadiging van het gehoor door vuurwerknallen	61
3.2.1	Ontstaan van geluid	61
3.2.2	Hoe hard is geluid?	61
3.2.3	Geluidsterkten in decibellen (dB(A)) die we kunnen horen	61
3.2.4	Wetten over geluid	66
3.3	Letselschade door vuurwerk	66
3.3.1	Aantal vuurwerkslachtoffers (ongevallen en ziekenhuisopnamen) bij de jaarwisseling 1998 tot 2007	67
3.4	Psychische schade	69

4	GEVARENZONES	71
4.1	30% van het geteste consumentenvuurwerk in 2007 was onveilig	71
4.1.1	Gaasverpakking	71
4.1.2	Hoeveel legaal geïmporteerde vuurwerk in Nederland is onveilig?	72
4.1.3	Fop- en schertsvuurwerk (een praktijkvoorbeeld)	72
4.2	Opslag en vervoer	73
4.2.1	Nederlandse vuurwerkbedrijven gesaneerd	73
4.2.2	Problemen bij de opslag	74
4.2.3	Politiebureaus met vuurwerk opgezadeld	74
4.2.4	64% van de opslag van vuurwerk bij politiebureaus is onveilig	75
4.2.5	Opslag van in beslag genomen vuurwerk	75
4.3	Vuurwerkcramp Enschede	76
4.3.1	Gezondheidsklachten en psychische klachten door de ramp	77
4.3.2	Schadelijke stoffen	77
4.3.3	Klokkenluiders	77
4.4	Vuurwerkhandel	78
4.4.1	Import	78
4.4.2	China	78
4.4.3	Marketing van vuurwerk	78
4.4.4	Vuurwerkbedrijven in Nederland	79
4.5	Gevarenclassificatie van vuurwerk	81
4.5.1	Consumentenvuurwerk subklasse 1.4	81
4.5.2	Autorisatie van vuurwerk in Nederland	81

4.6	Illegaal vuurwerk	82
4.6.1	Soorten illegaal vuurwerk	82
4.6.2	Voorbeelden van illegaal vuurwerk	83
4.6.3	Vuurwerk uit Duitsland en België	83
4.6.4	Georganiseerde misdaad	84

5 DE AFREKENING 87

5.1	De rekening is nog onbekend	87
5.2	Wie steken er eigenlijk vuurwerk af?	88
5.3	Van bedrijfseconomische kosten naar maatschappelijke lasten	90
5.4	Het integrale logistieke macromodel	96
5.5	De eerste voorlopige resultaten	98
5.6	Een eerste voorspelling voor de periode 2010-2015	101

6 VUURWERK *Heden en verleden* 105

6.1	Wat is vuurwerk	105
6.2	Soorten vuurwerk	105
6.2.1	Consumentenvuurwerk	
6.2.2	Professioneel vuurwerk	106
6.2.3	Ernstvuurwerk	107
6.3	Geschiedenis van vuurwerk	107
6.4	Nieuwjaarstraditie in Nederland	108
6.4.1	Geschiedenis van de Nieuwjaarsviering	108
6.5	Internationale vuurwerktradities	109

6.5.1	Landen die consumentenvuurwerk gebruiken bij de jaarwisseling	109
6.5.2	Landen die professionele vuurwerkshows hebben bij de jaarwisseling	109
6.5.3	Landen die consumentenvuurwerk gebruiken bij andere vieringen	110
6.5.4	Landen die professionele vuurwerkshows hebben bij andere vieringen	110
6.5.5	Vuurwerkfestivals	110

7 HALT 113

Wetgeving op het gebied van veiligheid, vuurwerk, gezondheid en milieu

7.1	Het Wettelijke kader	113
7.2	Veiligheid	114
7.2.1	Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden	114
7.2.2	Regeling militaire steunverlening in het openbaar belang	114
7.2.3	Politiewet	115
7.2.4	Algemene Plaatselijke Verordening	115
7.2.4.1	Doel	115
7.2.4.2	Voorbeelden	115
7.2.5	Europese Unie	116
7.3	Vuurwerk	116
7.3.1	Consumentenvuurwerk	117
7.3.1.1	Voorhanden hebben van vuurwerk	117
7.3.1.2	Levering consumentenvuurwerk	117
7.3.1.3	Afsteken van vuurwerk	118

7.3.1.4	Classificatie van vuurwerk	118
7.3.1.5	Toezicht op het Vuurwerkbesluit	118
7.3.1.6	Toezicht op vervoer	118
7.3.1.7	Speciale regels voor grote vuurwerkbedrijven	118
7.3.1.8	Opslag	118
7.3.1.9	Uitzondering op het Vuurwerkbesluit: De Algemene Plaatselijke Verordening	119
7.3.1.10	Wijziging vuurwerkbesluit in 2004	121
7.3.1.11	Wijziging vuurwerkbesluit in 2006	121
7.3.1.12	Evaluatie Vuurwerkbesluit en Transportregelgeving 2008	122
7.3.1.13	Ontwikkelingen binnen de Europese Unie	123
7.4	Gezondheid	123
7.4.1	Wet op geluidhinder	123
7.4.1.1	Gemeentelijke bevoegdheden	123
7.4.1.2	Wijziging Wet Geluidhinder 2007	123
7.4.1.3	Artikel 2.17 van het Activiteitenbesluit, geluidhinder	124
7.4.2	Arbowet	125
7.4.2.1.	Artikel 49 van het Arbobesluit	125
7.5	Milieu	126
7.5.1	Wet Milieubeheer	126
7.5.2	Het vierde Nationaal Milieubeleidsplan (NMP4)	127
7.5.3	Smogregeling 2001	127
7.5.3.1	Definitie smog	127
7.5.3.2	Smogklassen	128
7.5.3.3	Protocol van Gotenburg	129

7.6	Overzicht wetten omtrent vuurwerk	129
8	DE VUURWERKBRIL	133
	<i>Visies van de politieke partijen en meningen vanuit de samenleving</i>	
8.1	Visie politieke partijen	133
8.1.1	Visie kabinet Balkenende IV	133
8.1.1.1	Jan Peter Balkenende	134
8.1.2	Eerste verzoek aan alle 11 fracties van de Tweede Kamer op 14 juli 2008	135
8.1.2.1	Reactie van de fractie van de VVD op 21 augustus 2008	138
8.1.2.2	Reactie van de fractie van de SGP op 9 september 2008	138
8.1.2.3	Reactie van de fractie van GroenLinks op 11 september 2008	140
8.1.3	Tweede verzoek aan acht fracties van de Tweede Kamer op 4 oktober 2008	141
8.1.3.1	Reactie van de fractie Rita Verdonk op 14 oktober 2008	141
8.1.4	Derde verzoek aan de fracties van de Tweede Kamer op 1 november 2008	141
8.1.4.1	Reactie van de fractie van D66 op 12 november 2008	142

8.2	Meningen vanuit de samenleving	142
8.2.1	Politie	142
8.2.2	Het Nederlands Centrum voor Volkcultuur	142
8.2.3	Vereniging van Nederlandse Gemeenten ledenpanel	143
8.2.4	Consument en Veiligheid	143
8.2.5	Pieter Walveren, woordvoerder namens de Nederlandse vuurwerkhandelaren	143
8.2.6	Een Leidenaar	143
8.2.7	Een man uit Apeldoorn	144
8.2.8	Een Grunner	144

9 ONDERZOEKEN IN 2008 147

9.1	Onderzoeken op landelijk niveau	147
9.1.1	Onderzoeksrapport Politieacademie	147
9.1.1.1.	Aanbevelingen	147
9.1.1.2	Visie op vuurwerk	148
9.1.2	Onderzoek Commissie Overlast Jaarwisseling	148
9.1.2.1	Aanbevelingen	149
9.1.2.2	Visie op vuurwerk	150
9.1.2.3	Illegaal vuurwerk	150
9.1.2.4	Conclusies	150
9.2.	Onderzoek op lokaal niveau	151

10 STAAKT HET VUREN 155

10.1	Ontstaan van de Stichting	155
10.2	Doel van de Stichting	156
10.3	Symposium 'Staakt het Vuren' in Groningen	157

10.4	Onderzoek naar milieuvriendelijk vuurwerk	158
10.5	Op zoek naar verandering	158

11 KNAL IN DE KLOOSTERTUIN

Milieuvriendelijk vuurwerk

11.1	Oudejaarsviering in Nederland met andere ogen gezien	162
11.2	Het prototype	162
11.3	Een ware wijsheid	163
11.4	Het experiment	163

12 DE BALANS OPMAKEN 167

Conclusies

12.1	De Nederlandse Grondwet, de Europese Unie en de Nederlander	169
12.1.1	Overschrijding wettelijke geluidsnormen	169
12.1.2	Schade aan het milieu, de flora en de fauna en de gezondheid van de mensen.	169
12.1.3	Vormen van geweld	169
12.1.4	Kosten jaarwisseling	170
12.1.5	Terugkerende problemen	170
12.1.6	Vuurwerk grootste katalysator	170
12.1.7	Meningen van Nederlanders	170
12.1.8	Meningen van politici en bevolking	171
12.2	Conclusies onderzoeken en kritiek	172
12.2.1	Politieacademie	172
12.2.2	Conclusie onderzoek Commissie overlast jaarwisseling	172

12.2.3	Onze reactie	173
12.2.4	Kritiek op het vuurwerkbeleid	173
12.2.5	Kritiek op het onderzoek van de Politieacademie	173
12.2.6	Kritiek op de Commissie Overlast Jaarwisseling	174
12.3	Ongeregelde heden in Gouda september 2008	174
12.3.1	Militaire bijstand	175
12.4	De oplossing	175
12.5	Slotconclusie	176
13	OP WEG NAAR VERANDERING	179
	<i>Aanbevelingen</i>	
13.1	Dankbetuigingen en gratificaties aan professionele hulpverlening	179
13.2	Plaatsing op de politieke agenda	179
13.2.1	In Nederland	179
13.2.2	In Europa	180
13.3	Plan van aanpak ‘Samenwerken voor een veilige samenleving’	180
13.3.1	Gemeenten verantwoordelijk voor milieuvriendelijke professionele vuurwerkshows	180
13.3.2	Voorlichtingscampagne	181
13.3.3	Aanbevelingen door oogartsen voor de veiligheid van kinderen	181
13.3.4	‘Een week van discussie over de nieuwjaarsviering’	181
13.3.5	Symposium nieuwjaarsviering	181
13.3.6	In plaats van geldverspilling, de millenniumdoelen	

	halen!	182
13.3.7	De regering steunt de omschakeling van de vuurwerkindustrie	182
13.3.8	Meer opleidingen pyrotechnici	183
13.3.9	Recepten van vuurwerk en bommen ontoegankelijk maken	183
13.3.10	Vreugdevuren verbieden	183
13.3.11	'Rampenplan' per gemeente	183
13.4	Wetenschappelijke onderzoeken	183
13.4.1	Milieu	184
13.4.2	Gezondheid van mensen	184
13.4.3	Gezondheid van dieren	184
13.4.4	Geweld en vernieling	184
13.4.5	Vergelijking met andere evenementen	185
13.4.6	Brandstichting in scholen	185
13.4.7	Jaarwisselingen en vuurwerk in de rest van Europa en daarbuiten	185
13.4.8	Alternatieve nieuwjaarsvieringen	185
13.4.9	Milieuvriendelijk vuurwerk	185
13.4.10	Draagvlak voor professionele vuurwerkshows	185
13.4.11	Veiligheid	186
13.4.12	Kosten	186
13.5	Veiligheidsmaatregelen	186
13.5.1	Veiligheidscontroles op vuurwerk	186
13.5.2	Snelrecht bij geweldsdelicten bij de jaarwisseling	186
13.5.3	Extra personeel brandweer, politie, medische hulpverlening bij de jaarwisseling	187
13.5.4	Steun van Koninklijke Marechaussee, het leger of het korps mariniers bij de jaarwisseling	187
13.6	Alternatieven voor de viering van oud en nieuw	187

13.6.1	Denktanks	187
13.6.2	Prijsvragen	187
13.6.3	Gesponsorde nieuwjaarsfeesten	188
13.7	Informatievoorziening door de regering, de gemeenten media	188
13.7.1	Website vuurwerk	188
13.7.2	Informatievoorziening en voorlichting via de media	188
13.8	Overige aanbevelingen	188
13.8.1	Invoering pasjessysteem bij aanschaf consumentenvuurwerk	188
13.8.2	Ijsfontein laten vallen onder het Vuurwerkbesluit	189
13.8.3	Stimulering milieuvriendelijk vuurwerk door btw-verlaging van 19% naar 6%	189
13.8.4	Referendum Consumentenvuurwerk	189
13.8.5	Benut de voetbalstadions voor oud en nieuw	190
13.8.6	Nederland als initiatiefnemer voor een algeheel verbod op consumentenvuurwerk in Europa	190

14 DE ZEVENKLAPPER 193

Geraadpleegde bronnen 195

Bijlagen

1. Brief Nederlands Oogheelkundig gezelschap
19 november 2008
2. Nieuwsbrief Stichting Staakt Het Vuren 27 november 2008

DESIDERATA

Ga rustig je weg in het lawaai en de haast,
en vergeet niet hoeveel vrede er in de stilte kan zijn.
Sta zoveel mogelijk met iedereen op goede voet, maar blijf jezelf.
Spreek rustig, duidelijk en waarachtig en luister naar anderen;
ook naar hen die onwetend zijn; ook zij hebben hun verhaal.

Mijd luidruchtige mensen, ze zijn een kwelling voor de geest.
Als jij je met anderen vergelijkt kun je verwaand worden, of verbit-
terd,
want er zullen altijd mensen zijn die minder of groter zijn dan jij.
Geniet zowel van hetgeen je bereikt hebt, als van je plannen.

Houd belangstelling voor je eigen werk, hoe bescheiden dat ook is,
want onder de wisselvalligheden van de tijd is dat een werkelijk bezit.
Wees voorzichtig in zaken, want de wereld is vol bedrog.
Maar laat je niet blind maken voor de deugdzaamheid die er wel is;
veel mensen streven hoge idealen na en het leven is overal vol helden-
moed.

Wees jezelf, veins vooral geen genegenheid,
maar wees ook niet cynisch over liefde,
want bij alle dorheid en ontgoocheling is zij eeuwig als het gras.

Aanvaard blijmoedig de wijsheid der jaren en
doe gracieus afstand van de dingen van de jeugd.
Voed je geestkracht om je te beschermen tegen plotselinge tegenslag,
maar maak jezelf niet bang met spookbeelden.
Veel angsten komen voort uit vermoeidheid en eenzaamheid,
houd je aan een gezonde discipline, maar wees daarbij mild voor je-
zelf.

Je bent een kind van de schepping, niet minder dan de bomen en de
sterren;

Je hebt het recht er te zijn. En of het nu duidelijk voor je is of niet,
de schepping ontvouwt zich ongetwijfeld zoals het behoort.
Leef daarom in vrede met God, hoe je God ook opvat.
En welk werk je ook doet, en waar je ook naar streeft,
bewaar in de luidruchtige maalstroom van het leven, vrede met je
ziel.
Ondanks alle schijn, gezwoeg en teleurstellingen is de wereld nog al-
tijd mooi.
Wees voorzichtig. Tracht gelukkig te zijn.

Max Ehrmann

DE NACHT DAT ALLES MAG

De jaarwisseling van 2007/2008: rellen, geweld en bedreigingen, gericht schieten met vuurpijlen op kinderen, politie, toeschouwers en hulpverleningsdiensten, duizenden brandstichtingen en vernielingen, afgeschoten onveilig en zwaar legaal vuurwerk, illegaal en zelfgemaakt vuurwerk, naar schatting 1.000.000.000 euro schade en meer dan 1.100 gewonden en zelfs 1 dode. Rond 1.500 jaarwisselingsgerelateerde aanhoudingen vonden plaats, zware geluidsoverlast, milieuvervuiling, extreme vorming van smog en angst bij mens en dier. Deze angst houdt op de oudejaarsnacht de helft van de bevolking om 24.00 uur binnenshuis. Dit hoofdstuk geeft een samenvatting van de schokkende gebeurtenissen en de gevolgen van het afsteken van vuurwerk in deze éne nacht. De genoemde feiten zijn voornamelijk gebaseerd op 75 krantenartikelen. Ook worden er reacties vanuit de samenleving weergegeven op de gebeurtenissen van de jaarwisseling en wordt de berichtgeving door de media belicht.

1.1 Geweld en bedreigingen

Het geweld op straat bij de jaarwisseling 2007/2008 tegen volwassenen, kinderen, hulpverleners, medewerkers van de milieudienst, brandweerlieden en politie heeft in grote delen van Nederland ernstige vormen aangenomen. Bedreigingen vonden verbaal en fysiek plaats met agressieve uitlokkingen, openbare geweldpleging en mishandeling. Vaak moest de politie pepperspray of de wapenstok gebruiken om arrestaties te verrichten. De ME is veelvuldig uitgerukt om bedreigde en bekogelde politiecollega's te hulp te schieten. Hulpverleners werden belemmerd in hun werk. Op diverse plekken in het land werden toeschouwers, ambulancepersoneel, brandweer en politie aangevallen en

bekogeld door stenen, vuurwerk, nitraatbommen, molotovcocktails, croftybommen gefabriceerd van gootsteenontstoppers, bierflesjes en kratten. Veel agenten liepen verwondingen op doordat ze werden belaagd door feestende mensen vooral in uitgaansgebieden. De mobiele eenheid maakte overuren. Ook vielen voertuigen en apparatuur van hulpverleners ten prooi aan feestgangers, die ruiten van ziekenwagens ingooiden. Vuurwerkvandalen in Breda vernielden een politieauto met daarin een diensthond. In Heerhugowaard werden twee jonge kinderen van negen jaar beschoten. In Barneveld reed een 21-jarige met zijn auto in op beveiligingsmedewerkers van een feest waar hij eerder was uitgegooid. Op veel plaatsen is de ME in actie gekomen omdat de politie het geweld niet aankon. In Amsterdam Slotervaart werd het politiebureau bestormd door tientallen mensen. In Leerdam kwam het tot ernstige ongeregeldeheden toen de ME twee belaagde inwoners in veiligheid wilde brengen. Hun ramen werden ingegooid en voor hun woning stond een dreigende groep mensen. Tijdens de confrontatie raakte een agent gewond en loste een collega waarschuwingsschoten.

1.2 Brandstichtingen

Door het hele land is er brand gesticht in scholen, huizen en auto's en ook in schuren, carports en campers. Zowel brievenbussen op straat als die van woningen, afvaltonnen, bomen en lantaarnpalen werden het doel van deze brandstichtingen. Zogenaamde 'vreugdevuren' waarin autobanden, koelkasten en bankstellen werden gegooid, droegen bij aan de luchtvervuiling en het asfalt raakte op veel plaatsen beschadigd. Er werden knopen gelegd in brandslangen van de brandweer in Marum. In Den Haag is de brandweer maar liefst 800 keer uitgerukt, dit is tweehonderd maal vaker dan tijdens de jaarwisseling van 2006/2007. In Papendrecht hebben vandalen brand gesticht in een woning door vuurwerk in de brievenbus van de voordeur te gooien. In Vlaardingen sprongen de ruiten van circa 80 woningen toen een vuurwerkbom in een brandstapel ontplofte. In 22 scholen werd brand gesticht en enkele gingen in vlammen op. In Leerdam werd een politieauto in brand gestoken. In het Noorden braken honderden branden uit waarbij in Groningen vier woningen onbewoonbaar werden. In

Zwolle is de populaire kroeg ‘Het Wapen van Overijssel’ afgebrand. Door de extreem dichte mist was blussen uitzonderlijk lastig waardoor het pand totaal is afgebrand.

1.3 Vernielingen

In heel Nederland werden duizenden vernielingen aangericht. Het betrof zowel openbaar als privébezit, in de vorm van het slopen van auto's, inclusief politieauto's en ambulances, het ingooien van ramen, het tot ontploffing brengen of vernielen van vuilcontainers, brievenbussen, pinautomaten, telefooncellen en verkeersborden. Ontelbare ruiten van scholen, auto's en woningen zijn ingegooid. Wie op of na 1 januari wil schuilen voor de regen in een bushokje heeft grote kans nergens een onbeschadigde schuilplek aan te treffen. In Rotterdam vernielden relschoppers tram- en bushokjes op grote schaal en werden op metrostations de toegangsdeuren opgeblazen en slagbomen kapotgemaakt. In Alphen aan de Rijn hebben aanstormende schilders-talenten een verfemmer vol vuurwerk – een verfbom – tot ontploffing gebracht en een grote ravage aan de gevels veroorzaakt.

Het aantal meldingen van vernielingen is de afgelopen drie jaar met 37% gestegen tot meer dan 6950, dit staat vermeld in het onderzoeksrapport van de Politieacademie.

1.4 Aanhoudingen

Er werden 1500 jaarwisselingsgerelateerde aanhoudingen verricht wegens vernielingen, brandstichtingen en vechtpartijen in de volgende categorieën: bedreiging, mishandeling, openlijke geweldpleging, vernieling, belediging, rijden onder invloed en het niet voldoen aan een bevel. In Den Haag verrichtte de politie 188 arrestaties en in Rotterdam 95. Op maandag 7 januari 2008 meldt Radio 10 dat er 4000 jongeren door de politie zijn aangehouden en naar ‘Bureau Halt’ worden verwezen voor taakstraffen in verband met het vroegtijdig afsteken van vuurwerk. In Maastricht is een Duitser aangehouden die met een gasalarmpistool in de lucht schoot.

1.5 Vuurwerk als wapen

Legaal en illegaal vuurwerk worden als wapen gebruikt bij de jaarwisseling. Op die manier wordt vuurwerk levensgevaarlijk. De krachtpotentie van een grote mortier kan een huis opblazen, mensen kunnen er dodelijk door getroffen worden! Vuurwerkpistolen die in Nederland verboden zijn, kunnen een paar kilometer over de grens in Duitsland zonder legimitatie of registratie het hele jaar door gekocht worden.

1.6 Gewonden

Per jaar vallen er tijdens de jaarwisseling gemiddeld 900 tot 1.000 gewonden en 1 tot 2 doden. Bij de jaarwisseling 2007/2008 werden er 1.100 gewonden geregistreerd en viel er 1 dode. Het aantal gewonden vertoont een stijgende trend.

Aantal geregistreerde vuurwerkslachtoffers bij de laatste drie jaarwisselingen:

Jaarwisseling	Aantal slachtoffers
2005/2006	660
2006/2007	960
2007/2008	1.100

Dit jaar kon alleen aan de meest ernstige gewonden hulp verleend worden vanwege de extreem dichte mist met een zicht van minder dan 10 meter. Deze dichte mist heeft ervoor gezorgd dat politie, brandweer en ambulancepersoneel hun taken onder zeer moeilijke omstandigheden moesten uitvoeren. Onder de slachtoffers zijn veel kinderen. De meeste slachtoffers worden geraakt door vuurwerk dat niet afkomstig is van henzelf. Ook gebeurt er een groot aantal ongelukken bij het experimenteren met vuurwerk. In de laatste jaren hebben ongeveer 600 jongeren en kinderen blijvend oogletselschade opgelopen bij het

kijken naar het afsteken van vuurwerk. Verwondingen vinden plaats onder meer doordat vuurpijlen in het gezicht terechtkomen of doordat vuurwerk in de hand ontploft waardoor vingers en handen worden afgerukt. Meer hierover vindt u in hoofdstuk 3 ‘Aantasting van de gezondheid door vuurwerk’.

1.7 Geluidsoverlast

In de dagen voor en na de jaarwisseling wordt er overal in Nederland veel geluidsoverlast veroorzaakt. Toegestane decibellen worden ruimschoots overschreden. Er wordt dieper ingegaan op geluidsoverlast en hoe dit het gehoor beschadigt in hoofdstuk 3 ‘Aantasting van de gezondheid door vuurwerk’.

1.8 Angst bij dieren

Door het vuurwerk rondom de jaarwisseling raken dieren gestrest. Wilde dieren vluchten onmiddellijk, vogels vliegen verschrikt weg. Er worden in kranten en tijdschriften veel tips gegeven hoe mensen om kunnen gaan met dierenangst.

1.9 Financiële schade

In hoofdstuk 5 ‘Financiële gevolgen van de jaarwisseling 2007/2008’ worden onder meer de kosten van vuurwerk en de gevolgen van de aangerichte schade bij de jaarwisseling berekend. Onderzoek door econoom Benn Bergmann brengt deze kosten van de afgelopen jaarwisseling aan het licht.

1.10 Milieuvervuiling door vuurwerk

Tijdens de jaarwisselingen wordt het milieu vervuild door de grote hoeveelheden afgestoken vuurwerk. In hoofdstuk 2 ‘Milieuvervuiling door vuurwerk’ wordt hierop dieper ingegaan.

1.11 Mediaberichtgeving toen de mist optrok

De berichtgeving over de jaarwisseling wordt elk jaar op vergelijkbare wijze gedaan. In de dagen en weken na de nieuwjaarsviering verschijnen er uiteenlopende mediaberichten over wat er zich allemaal heeft afgespeeld in de nacht van de jaarwisseling. Een grote hoeveelheid cijfers, verhalen, uitspraken van journalisten, betrokkenen en politici over de gevolgen van het consumentenvuurwerk en het gedrag van mensen tijdens de jaarwisseling vullen de pagina's van kranten en tv. Dag na dag komen er nieuwe feiten aan het licht die met de voorgaande jaarwisseling vergeleken worden. De nieuwe cijfers leiden wel eens tot incoherente berichtgeving. Te midden daarvan staan verhalen van bezorgde Nederlanders die artikelen in kranten schrijven. Politieagenten rapporteren over situaties waarin de orde niet meer te handhaven is. Politici spreken hun bezorgdheid en verontwaardiging uit, terwijl vuurwerkliefhebbers en de vuurwerkbranche de voordelen en positieve kant belichten. De media, de bevolking, de politie, en de politici geven hun mening weer op verschillende manieren en vaak in emotioneel beladen termen zoals 'ontluisterende situatie', 'relatief rustig', 'verontwaardiging bij de bevolking', 'er een poppenkast van maken', 'viel dit jaar mee', 'oude vetes vereffenen', 'het veranderen van mensen in andere wezens', 'er een puinhoop van maken', 'bedreigd worden in eigen huis', 'angstaanjagende taferelen', 'geldverspilling', 'milieuvervuiling' en 'oorverdovend lawaai', 'slagvelden', 'met afschuw gereageerd op het geweld' 'onaanvaardbare situaties', 'in een oorlogsgebied wanen'. Er kan geconstateerd worden dat er ook sprake is van een mediahype en kort durend sensationieuws over dit onderwerp. Over de oorzaken van het geweldsgedrag kan gespeculeerd worden zonder dat deze gebaseerd zijn op onderzoek. De ernst van de situatie wordt wel eens gebruikt om sensationeel nieuws te kunnen brengen. Het verstrekken van verkeerde informatie en de hoeveelheid berichtgeving worden veroorzaakt door het verschijnsel van de mediarace. Het spijtige gevolg echter is dat de discussie bemoeilijkt wordt en de verwarring in het denken over dit onderwerp toeneemt.

1.12 Meningen

Het is interessant om te zien hoe verschillend mensen over vuurwerk denken. Het varieert van niet weten wat ervan te denken, tot felle meningen over het wel of niet verbieden van vuurwerk. Nederlanders hechten veel emotionele waarde aan de viering van de jaarwisseling en het vuurwerk. Het onderwerp kan tot verhitte debatten leiden. Er wordt aan dit onderwerp gedurende de rest van het jaar weinig aandacht besteed. Hoofdstuk 8 'Visies van politieke partijen en meningen vanuit de samenleving' geeft een overzicht van de visies over vuurwerkgebruik en de jaarwisseling 2007/2008 in Nederland.

1.13 Democratie

Nederland is een democratische samenleving. Volgens het woordenboek van Van Dale wordt democratie omschreven als een staatsvorm die aan het hele volk invloed op de regering toekent. Citaat uit een brief van de ministers Jacqueline Cramer en Guusje ter Horst van het kabinet Balkenende IV aan de Tweede Kamer, 2 juli 2008: "Uit onderzoek blijkt weliswaar dat ongeveer de helft van de Nederlanders vindt dat het afsteken van consumentenvuurwerk moet worden verboden, maar dat 45% beslist geen afsteekverbod op consumentenvuurwerk wil. Het kabinet is van mening dat het afsteken van consumentenvuurwerk niet verboden moet worden."

VUURWERK ALS 'CLUSTERBOM'

Dit schema geeft een overzicht van de problemen en de schadelijke gevolgen van het afsteken van consumentenvuurwerk tijdens de jaarwisseling. Vuurwerk werkt als een clusterbom en katalysator; eenmaal afgeschoten volgt een spin-off van: Verspilling-misdaad-geweld-milieu & gezondheidschade-onveilige handel-geweld.

Elke spin-off spat uiteen in splinters die de Nederlandse samenleving treffen.

Overzicht van de problemen als gevolg van het afsteken van vuurwerk

2

HET MILIEU DAT ZIJN WIJ

3.000.000 kilo afval van vuurwerk! Ongeveer 100.000 kilo barium, 40.000 kilo koper, 30.000 kilo strontium, 10.000 kilo titaan en 5.000 kilo antimoon. Deze giftige stoffen komen elk jaar tijdens de jaarwisseling bij het afsteken van consumentenvuurwerk in het milieu terecht: in de lucht, in het water en in de grond. Hoe verloopt het proces van vervuiling en hoe is het mogelijk dat dit ieder jaar opnieuw weer gebeurt? Wat hebben fijn stof, smog en zure regen te maken met het afsteken van vuurwerk? Dit hoofdstuk gaat in op deze vragen. We beginnen met het scheikundige proces van het afsteken van vuurwerk. Daarna volgt een behandeling over de gevolgen van vuurwerk op het milieu.

2.1 De scheikunde van vuurwerk

2.1.1 *Wat gebeurt er in scheikundig opzicht bij het afsteken van vuurwerk?*

We zetten het scheikundige proces, dat door het afsteken van vuurwerk plaatsvindt, uiteen zodat de milieuvervuilende effecten begrepen kunnen worden. De volgende vereenvoudigde vergelijking geeft een overzicht van het scheikundige proces: een bakker heeft ingrediënten nodig om brood te bakken. Het afsteken van vuurwerk kan hiermee vergeleken worden. De ‘ingrediënten’ van vuurwerk zijn buskruitmengsels en verpakkingsmateriaal. ‘Producten’ van de ontplofte ingrediënten van vuurwerk zijn gassen, metaalverbindingen, licht, kleur, hitte, geluid en afval. Deze ingrediënten en producten van vuurwerk kunnen worden gevonden in de tabel hieronder. Een ingewikkeld verhaal? Dat lijkt maar zo! De basisingrediënten van vuurwerk zijn na duizend jaar nog steeds hetzelfde. Buskruit is het hoofdingrediënt en

bestaat uit salpeter (kaliumnitraat, KNO_3), houtskool (C) en zwavel (S) in de verhouding van 75:15:10.

2.1.2 De scheikundige ingrediënten en producten van vuurwerk

Ingrediënten	Producten
<p><u>Buskruit is een selectie van poeders:</u> <i>Reductors (metalen)</i> Magnesium (Mg) Aluminium (Al) Koper (Cu) Titaan (Ti) Antimoon (Sb) <i>Reductors (niet-metalen)</i> Zwavel (S) Koolstof (C) Rode fosfor (P) Sacharose Dextrose Rode gom <i>Oxidators (zouten)</i> <i>(zuurstofleveraar voor ontbranding)</i> Kaliumnitraat (salpeter) (KNO_3) Kaliumchloraat (<i>kleurgevend</i>) Kaliumperchloraat (<i>kleurgevend</i>) Calciumsulfaat Bariumnitraat Strontiumnitraat (Sr)</p>	<p><u>Gassen:</u> Koolmonoxide (CO) Kooldioxide (CO^2) Stikstof (N^2) Zwaveldioxide (SO^2)</p> <p><u>Metaalverbinding:</u> Kaliumsulfaat Kaliumcarbonaat</p> <p><u>Metalen</u> barium koper</p> <p>strontium titaan antimoon</p> <p><u>Licht</u></p> <p><u>Kleur</u></p> <p><u>Hitte</u></p> <p><u>Geluid</u></p> <p><u>Afval:</u> Karton Papier Plastic</p>

Kleurgevende zouten
Natriumzouten (Na) (geel)
Kaliumzouten (rood/violet)
Bariumzouten (wit BaO, groen
BaCl₂)
Strontiumzouten (dieprood)
Calciumzouten (steenrood
CaCl₂, geel CaO)
Lithium (Li) rood

Verpakking:

Karton
Papier
Plastic
Metalen

Lont:

Draad van katoen (cellulose)
Silicium
Boor

2.1.3 De vier momenten van ontbrandingen bij het afsteken van vuurwerk:

		Ontbranding
4	Koker (Tweede compartiment of meer!)	Tijdens de vlucht omhoog blijft het tweede lontje, dat binnenin de koker naar het tweede compartiment leidt, branden. Dit is precies uitgemeten in tijd, waardoor de vlam op het hoogste punt in de lucht het tweede compartiment bereikt. In dit tweede compartiment, waarin kleurgevende stoffen zijn toegevoegd, vindt een nieuwe explosie plaats. Deze explosie produceert de fraaie kleuren doordat deze stoffen met zuurstof in de lucht ontbranden.
3	Koker (Eerste compartiment)	Op het moment dat de vlam de vuurwerkkoker bereikt, vindt een ontbranding plaats binnen in het eerste compartiment. Dit compartiment bevindt zich onderaan de koker. Door druk explodeert uiteindelijk het buskruit dat zich daarin bevindt, waardoor het vuurwerk de lucht in schiet.
2	Het lontje	Het lontje wordt aangestoken door de vlam. Het lontje, gemaakt van katoen met daarin silicium en boor, brandt op een bepaalde snelheid. Het lontje splitst zich in tweeën binnenin de koker. Eén lontje leidt naar het eerste compartiment dat voor de lift zorgt, terwijl een tweede lontje naar een tweede compartiment leidt. Bij professioneel vuurwerk wordt een elektrische draad gebruikt als lont.

1	De lucifer (Speciaal ontworpen langwerpige lucifer)	Door frictie ontstaat hitte die de zwavel op de lucifer ontsteekt. Deze ontbranding wordt mogelijk gemaakt door zuurstof uit de lucht. Het gevolg is dat het houtje gedrenkt in olie gaat branden. Bij een aansteker ontstaat de vlam ook door frictie van het vuursteentje met het toegevoerde gas.
---	--	---

2.1.4 *Hoe gaat vuurwerk de lucht in?*

Om het vuurwerk de lucht in te schieten is er drukkracht nodig. Om dit tot stand te brengen is het zo ontworpen dat in het eerste compartiment een verbranding plaatsvindt van de stoffen zwavel (S) en houtskool (C) met de zuurstofleveraar kaliumnitraat (KNO_3). Door de hitte van de verbranding ontstaat uitzetting. Door deze uitzetting ontstaat druk omdat de ruimte binnen het compartiment te klein is, waardoor een explosie plaatsvindt. Het onderste gedeelte van het compartiment barst hierdoor open. De druk van de explosie richt zich naar beneden als gevolg waarvan het vuurwerk de lucht in geschoten wordt. Dit kan een hoogte van wel 330 meter bereiken.

2.1.5 *Hoe vindt de explosie van vuurwerk in de lucht plaats?*

Wanneer het vuurwerk het hoogste punt in de lucht heeft bereikt, vindt er een tweede explosie plaats. Tijdens de vlucht omhoog is er een tweede lontje blijven branden dat naar een tweede compartiment leidt. De verbrandingstijd van dit lontje is precies zo uitgemeten dat de vlam het tweede compartiment bereikt wanneer het vuurwerk op het hoogste punt in de lucht is. Op het moment dat de vlam dit compartiment bereikt, wordt de inhoud ervan aangestoken. De stoffen in dit compartiment zijn buskruit en kleurgevende stoffen. Door de explosie spat de inhoud uiteen in de lucht, waar een volgende verbranding plaatsvindt. Dit is een volledige verbranding die de fraaie kleuren produceert doordat deze stoffen met zuurstof in de lucht ontbranden. Het meeste vuurwerk bestaat uit meerdere compartimenten die na elkaar in de lucht exploderen. Dit wordt mogelijk gemaakt doordat er meer-

dere lontjes zijn met verschillende verbrandingstijden die zich naar de compartimenten vertakken. Bij vuurwerk met drie compartimenten moet het laatste exploderen wanneer het vuurwerk het hoogste punt bereikt heeft. Dit is ingenieus precisiewerk en gevaarlijk wanneer de tijdsduur niet goed gemeten is omdat het dan te dicht bij de grond af kan gaan.

2.1.6 *Vuurwerk is een redoxreactie*

In de chemische reactie die ontstaat bij de explosie van vuurwerk vinden oxidatie en reductie tegelijkertijd plaats. Dit wordt een redoxreactie genoemd. In deze reactie maakt zuurstof de verbranding mogelijk waarbij het zich verbindt met het te verbranden materiaal. Dit wordt oxidatie in het verbrandingsproces genoemd. Bij oxidatie neemt het zuurstofatoom elektronen op. Deze elektronen worden afgestaan door het materiaal dat verbrandt. Dit afstaan van elektronen wordt reductie genoemd. Ontstekingsenergie in de vorm van hitte is nodig om het proces van verbranding in gang te zetten. Als verbrandingsproducten ontstaan gassen als koolmonoxide, kooldioxide, stikstof en zwaveldioxide, maar ook metaalverbindingen (kaliumsulfaat en kaliumcarbonaat) en zware metalen die zich aan fijnstofdeeltjes hechten (o.a. barium, koper, strontium, titaan en antimoon).

2.2 **Milieuvervuiling door vuurwerk**

2.2.1 *Welke effecten heeft vervuiling op het milieu?*

We spreken van milieuvervuiling als het milieu uit balans raakt door aantasting die het gevolg is van menselijke activiteiten. Hierbij kan het gaan om chemische vervuiling maar ook om licht, geluid en straling. De concentratie van de vervuilende stof wordt hoger dan normaal waardoor de natuur uit balans raakt. Bij het afsteken van vuurwerk gebeurt dit doordat giftige stoffen de lucht vervuilen en de zuurgraad van grond en water ontregelen. Dit heeft ernstige gevolgen voor ecosystemen, waarvan zowel mensen, dieren als planten deel uitmaken. Het evenwicht van eeuwige kringlopen wordt verstoord waardoor mensen, planten en dieren ziek worden en versneld kunnen sterven.

Niet alleen de gezondheid van mensen, maar ook de welvaart komt dan in gevaar.

Voorbeelden bij mensen en dieren zijn: water dat niet meer drinkbaar is, gebrek aan voedsel of vervuild voedsel dat ziekten veroorzaakt, vermindering en uitsterven van plant- en diersoorten en het vroegtijdige sterven van mensen en aantasting van de longen door luchtvervuiling. Er wordt bovendien verband gelegd tussen kanker en milieuvervuiling. Voorbeelden bij planten zijn: het niet meer kunnen groeien door grondvergiftiging; aantasting van de stomata (huidmondjes) van bladeren door luchtvervuiling waardoor ze geen koolstofdioxide of zuurstof meer kunnen in- en uitademen; aantasting van de afweermechanismen tegen ziektes en verstoring van hun huishouden door het opnemen van vervuild water.

2.2.2 *Hoe verloopt het proces van milieuvervuiling door vuurwerk?*

Het afsteken van vooral siervuurwerk vervuult de lucht, de grond en het water en levert grote hoeveelheden afval op.

- **Luchtvervuiling:** bij de explosie in de lucht vindt de grootste uitstoot van milieuvervuilende stoffen plaats. Bij het omhoog gaan van het vuurwerk komen er ook giftige stoffen vrij. Vervolgens verspreiden de luchtvervuilende deeltjes zich en komen daarna op de grond terecht. *Wáár* dit terecht komt is afhankelijk van de weersomstandigheden.
- **Grond- en watervervuiling:** van de stoffen die in de lucht terechtkomen, valt 90% in de directe omgeving weer op de grond. Rond 68% hiervan spoelt via de riolering naar een waterzuiveringsinstallatie of valt rechtstreeks op de oppervlakte van het water. De resterende 22% blijft op de grond liggen.
- **Afval:** De resten van de verpakking gemaakt uit karton, papier, plastic en metaal worden op de grond achtergelaten.

2.2.3 *Luchtvervuiling*

Luchtvervuiling ontstaat als er verontreinigende stoffen in de lucht terechtkomen die het gevolg zijn van menselijke activiteiten en die niet

van oorsprong in de natuur voorkomen. Er komen veel soorten giftige stoffen vrij bij het afsteken van vuurwerk zoals koolmonoxide (CO), zwaveloxiden, kaliumsulfaat en kaliumcarbonaat, fijn stof en ultrafijn stof. Samen met enkele gasvormige verbindingen vormen zij de schadelijke delen van smog. Uit onderzoek is gebleken dat 10% van de uitstoot door verbranding van vuurwerk fijn stof is. Dit fijn stof bevat ook zware metaalverbindingen. Fijn stof veroorzaakt de belangrijkste luchtverontreiniging die via de verbrandingsprocessen vrijkomt.

2.2.4 *Wat is fijn stof en ultrafijn stof?*

Fijn stof is een verzamelnaam voor deeltjes die door de lucht zweven en in diameter kleiner zijn dan 10 micrometer (1 μm is een duizendste millimeter). Fijn stof wordt soms aangeduid als PM_{10} . PM staat voor 'particulate matter' (ruw vertaald ook fijn stof), de Engelse benaming voor fijn stof. Het getal 10 staat voor een (aerodynamische) diameter van 10 micrometer (micron). Fijn stof wordt in drie categorieën verdeeld in volgorde van grootte van de deeltjes:

PM_{10} : deeltjes met een diameter kleiner dan 10 micrometer

$\text{PM}_{2,5}$: deeltjes met een diameter kleiner dan 2,5 micrometer

$\text{PM}_{0,1}$: deeltjes met een diameter kleiner dan 0,1 micrometer (of 100 nanometer) (ultrafijn stof)

Fijn stof kan primair of secundair ontstaan. Wanneer we het over primair fijn stof hebben, spreken we van deeltjes die direct zijn ontstaan door verbranding, verdamping of wrijving. Secundair fijn stof ontstaat als moleculen van verzurende of organische stoffen zich verbinden tot vaste deeltjes. De moleculen van verzurende of organische stoffen kunnen zich zowel met gassen in de lucht verbinden tot zouten als wel zich hechten aan primaire fijnstofdeeltjes.

Voorbeelden van:

Primair fijn stof: Verbranding van fossiele brandstoffen (aardolie, aardgas, steenkool)
Malen van stoffen in mengvoeder-, metaal- of chemiebedrijven, door wind die over opslagplaatsen schuurt

Natuurlijk ontstaan (bijvoorbeeld de uitstoot van vulkanen)

Secundair fijn stof: Moleculen afkomstig van stikstofoxiden (NO, NO₂), zwaveldioxide (SO₂), ammoniak (NH₃), vluchtige organische stoffen (VOS) en ozon (O₃) die in de atmosfeer worden omgezet in vaste deeltjes.

2.2.5 *Fijn stof en ultrafijn stof bij het afsteken van vuurwerk*

Fijn stof is extra beschadigend voor het evenwicht van het milieu omdat de deeltjes ervan zo klein zijn. Dit betekent dat deze deeltjes kunnen doordringen in organismen (bijvoorbeeld de longen) daar waar grotere delen stof dit niet kunnen. Dit veroorzaakt de grootste schade. Ultrafijn stof is zelfs gevaarlijker dan fijn stof omdat het direct via de longen in de bloedbaan terecht kan komen.

2.2.6 *Fijn stof en ultrafijn stof elke dag*

In het dagelijkse leven in Nederland is fijn stof een verzameling van roetdeeltjes, opstuivend zand, uitlaatgassen, zeezout, plantmateriaal, cementdeeltjes en secundair gevormde deeltjes. Terwijl in Nederland de fijnstofconcentratie afneemt, neemt de concentratie van ultrafijn stof juist toe! Als er ultrafijn stof in de lucht zweeft, duidt dit op andere gevaarlijke stoffen. De aanwezigheid van ultrafijn stof is de beste indicator van luchtverontreiniging. Is deze gemeten verhoging van ultrafijn stof het resultaat van ontwikkelingen van een nauwkeurigere meettechniek of door de nanotechnologie die de laatste tijd sterk in opmars is? Nanotechnologie is de techniek die het mogelijk maakt met deeltjes te werken in orde van grootte en aantal nanometers (nanometer is een miljardste meter). Dit is een schaal die net boven die van atomen en moleculen ligt.

2.2.7 *Hoe wordt smog ofwel vuurwerkmist gevormd?*

Door het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) wordt smog aangeduid als 'een periode van tijdelijk zeer verontreinigde lucht'. Er zijn twee soorten smog: zomers- en wintersmog. Zomersmog bestaat uit vooral ozon, fijn stof en, in

mindere mate, uit stikstofdioxide en zwaveldioxide. In de winter bestaat smog uit een mengsel van hoofdzakelijk fijn stof en zwaveldioxide. Smog wordt gevormd door vermenging van rook en mist. Sterker nog, mistvorming wordt ook versneld door rook. De term smog komt uit het Engels en is een combinatie van de woorden *smoke* (rook) en *fog* (mist). Rook is een verbrandingsproduct in de lucht dat ook wordt gevormd bij het afsteken van vuurwerk. Deze rook wordt gevormd door de verbranding van het buskruit in de lucht. De rookdeeltjes bevatten giftige gassen en fijn stof. Mist is een weersverschijnsel waarbij kleine waterdruppeltjes in de lucht zweven. Smog wordt op twee manieren gevormd: ten eerste voegen rookstofdeeltjes zich samen met de waterdruppeltjes van mist; ten tweede fungeren rookstofdeeltjes als condensatiekernen voor waterdamp. Waterdamp is water in gasvorm en wanneer deze damp condenseert worden waterdruppeltjes gevormd. Fijnstofdeeltjes die ontstaan zijn in de lucht door een vuurwerkexplosie zijn hygroscopisch. Hygroscopische stoffen zijn stoffen die waterdamp uit de lucht aantrekken, daardoor gaan klonteren en soms vervloeien. Dit vervloeien van deeltjes wordt in het Engels *deliquescence* genoemd, dat is het absorberen van water waarin het deeltje uiteindelijk oplost. Hygroscopie treedt niet alleen op wanneer een stof watermoleculen aantrekt door absorptie (opnemen van water) maar ook door adsorptie, dat is wanneer water zich aan de oppervlakte van de stof hecht. Wanneer dan fijnstofdeeltjes door het hygroscopische proces de *deliquescence* staat bereikt hebben, kunnen ze waterdruppeltjes absorberen. Zo versnelt fijn stof het condensatieproces. Er wordt dan bij smogvorming een sterke vermenigvuldiging van de hoeveelheid mist veroorzaakt die ook nog vervuild is! Deze smog door vuurwerk wordt wel eens vuurwerkmist genoemd.

2.2.8 Weeromstandigheden en de jaarwisseling 2007/2008

Het winterseizoen geeft grote kans op mist en kou die smogvorming verergeren. Dit was het geval bij de jaarwisseling 2007/2008. De smogvorming bij deze jaarwisseling was extreem door de dichte mist, weinig wind, lage temperaturen en een hoge relatieve luchtvochtigheid. Hoe dichter de mist des de ernstiger de smogvorming. Het volgende schema geeft gradaties van mist weer. Bij de jaarwisseling 2007/2008

was de mist dichter dan ooit en zou er een nieuwe uitdrukking aan gegeven kunnen worden, namelijk extreem dichte mist!

Gradaties van mist	Zicht in meters
Nevel	zicht meer dan 1000 meter
Mist	zicht minder dan 1000 meter
Dichte mist	zicht minder dan 200 meter
Zeer dichte mist	zicht minder dan 50 meter
Extreem dichte mist	zicht minder dan 10 meter

Deze extreem dichte mist heeft vooral in het Noorden voor extreem dichte smog gezorgd! De beperking van zicht was hierdoor zo ernstig dat niet meer gereden kon worden. De hulpdiensten konden niet uitrukken waardoor gewonden niet vervoerd konden worden. De politie kon de plekken waar nodig was niet bereiken zodat handhaving van de orde vaak onmogelijk was. De verspreiding van de smog is afhankelijk van de windsnelheid en luchtvochtigheid. *Vóórd*at smog gevormd wordt, bepalen windsnelheid en menglaaghoogte (de hoogte tot waar de verontreiniging mengt met schone lucht) ook de verspreiding van de fijnstofuitstoot door vuurwerk. Smog vormt ook uiteindelijk zure regen.

2.2.9 *Luchtvervuiling en de jaarwisseling 2007/2008*

In de vroege uren kort na elke jaarwisseling treedt er in korte tijd zware luchtvervuiling op door het afsteken van de grote hoeveelheid vuurwerk. De fijnstofconcentratie kan dan tot twintig maal de toegestane waarde bereiken, het hoogste van het hele jaar. Vooral in stedelijke gebieden loopt deze concentratie sterk op. Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) heeft tijdens de jaarwisseling een smogalarm uitgegeven. Het RIVM beheert een netwerk van meetstations waar onder meer fijn stof wordt gemeten. De automatische

meetstations verzamelen uurgemiddelde concentraties, uitgedrukt in microgram per kubieke meter. In de voorgaande jaren is tijdens de jaarwisseling in stedelijke gebieden de volgende maximale uurgemiddelde concentratie gemeten:

2002/2003: 605 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
2003/2004: 690 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
2004/2005: 1100 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
2005/2006: 620 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
2006/2007: 320 $\mu\text{g}/\text{m}^3$
2007/2008: 962 $\mu\text{g}/\text{m}^3$

De hoogste 24 uursgemiddelde concentratie fijn stof tot negen uur 's ochtends is gemeten op een station in de stad Groningen. Daar werd 423 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ fijn stof per kubieke meter gemeten. De daggemiddelde concentratie die maximaal 35 maal per jaar overschreden mag worden is 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. In Nederland is er sprake van ernstige smog als de daggemiddelde concentratie fijn stof hoger ligt dan 200 $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

2.2.10 *Uitstoot door branden bij de jaarwisseling*

Niet alleen door het afsteken van vuurwerk vindt er uitstoot plaats van giftige stoffen. De ontelbare branden in Nederland zoals de zogenaamde 'vreugdevuren' geven een diversiteit aan rotzooi – onder meer autobanden, kerstbomen, winkelwagentjes en bankstellen. De branden van auto's, huizen en scholen veroorzaken ook een uitstoot van verschillende soorten milieuvervuilende stoffen.

2.2.11 *Grond- en watervervuiling en de jaarwisseling*

Ongeveer 100.000 kilo barium, 40.000 kilo koper, 30.000 kilo strontium, 10.000 kilo titaan, en 5.000 kilo antimoon, deze giftige stoffen komen elk jaar tijdens de jaarwisseling bij het afsteken van consumentenvuurwerk in het milieu terecht. Sinds 2003 neemt ook de uitstoot van zware metalen in water toe. Dit wordt voor een deel veroorzaakt door een toename van de uitstoot door vuurwerk. Vooral de uitstoot van koper is de laatste jaren flink gestegen.

2.2.12 *Afval van vuurwerk bij de jaarwisseling*

3.000.000 kilo afval van vuurwerk! Dit afval bestaat grotendeels uit de verpakking en het constructiemateriaal. Dit blijft liggen op de plek waar het vuurwerk is afgestoken of valt korte tijd na lancering op de grond. De resten van de verpakking zijn gemaakt van karton, papier, plastic en metaal. Van de stoffen die in de lucht terechtkomen, valt 90% in de directe omgeving weer op de grond. Rond 68% hiervan spoelt via de riolering naar een waterzuiveringsinstallatie of valt rechtstreeks op de oppervlakte van het water. De resterende 22% blijft op de grondoppervlakte liggen. De grond wordt door het vuurwerkafval vergiftigd waardoor de voedingsplanten gif opnemen dat uiteindelijk in onze maag terecht komt. Het vuurwerk dat niet is afgegaan is een extra vervuiling waarbij de giftige stoffen die het nog bevat voor een deel via het regenwater in de grond en in het water terechtkomen. Vernielingen zoals bushokjes, afvalcontainers, de resten van vreugdevuren en branden, lantaarnpalen, veroorzaken daarbij ook afval dat zich verspreidt in straten, tuinen en plantsoenen.

Weet u ...?

Dat Nederland elk jaar 61.000.000.000 kilo afval produceert waarvan ruim 9.000.000.000 kilo huishoudelijk afval. Dat is ongeveer 550 kilo per persoon per jaar! Wat gebeurt er met al ons Nederlandse afval? Het wordt verbrand, nuttig toegepast, in de grond gestort, geloosd in de zee en een deel wordt geëxporteerd. Deze export groeit explosief, zoals 2,1 miljard kilo naar China, dat is acht keer zoveel als in 2000. Taiwan en India en Afrikaanse landen nemen ook afval op. Uit recent onderzoek blijkt dat 15% van alle transporten vanuit Nederland illegaal zijn.

Weet u ...?

Dat er een drijvend eiland is ontdekt van voornamelijk afvalplastic midden in de Stille Oceaan zo groot als Spanje, Portugal en Frankrijk samen. Dit eiland drijft net onder de oppervlakte waardoor het onzichtbaar is. Door oceaanstromingen is alles bijeengedreven. Dit jaar, 2008, is het tien jaar geleden dat het ontdekt werd. Vermoed wordt dat er ook nog een plastic eiland in de Atlantische Oceaan is. Dit eiland

zaait dood en verderf onder alle zeeleven en is een broeinest voor onbekend leven. De verantwoordelijke landen zijn niet bekend en ondanks alle onbehagen is de opruiming nog niet mogelijk. Welke avonturier durft de uitdaging aan om te voet het midden hiervan te bereiken en een vlag te drukken tussen de softdrinkkrietjes? Zou er geen onderzoek naar dit eiland gedaan kunnen worden? De hamvraag is waarom er nu nog niet-biologisch afbreekbare plastics en verpakkingsmaterialen worden gebruikt terwijl de technologie voorhanden is?

2.2.13 *Zure regen*

Zure regen is neerslag welke schadelijke gevolgen kan hebben voor gewassen, bossen en planten. Bovendien brengt deze verontreiniging ook schade toe aan gebouwen en monumenten. De beschermingen van planten, dieren, de huid van mensen en zelfs brilmonturen worden aangetast door het zuur. Door neerslag worden water en grond verzuurd, waardoor het ecosysteem verstoord wordt. De meeste zure regen in Europa valt in de Scandinavische landen. Dit is voornamelijk het gevolg van verzurende stoffen uit Noordwest-Europa die door de overheersende zuidwesten winden worden aangevoerd.

Verzurende neerslag (regen, sneeuw, hagel) heeft een laag zuurgehalte (pH-waarde). Regen die in een schone atmosfeer (die enkel CO_2 bevat) gevormd wordt heeft een pH van 5,6 terwijl zure regen een pH-waarde van 4 of lager heeft. Zure regen ontstaat bij vuurwerk door de oplossing van zwaveldioxide (SO_2) en salpeterzuur (HNO_3) in waterdruppeltjes van regen, sneeuw of hagel. Buiten vuurwerk om vormt zich ook zure regen door de reactie van ammoniak (NH_3) met zuurstof (O_2) waardoor HNO_3 wordt gevormd. Ook vluchtige organische stoffen (VOS) kunnen oplossen in regenwolken en zureregenvormen.

2.3 **Milieuvervuiling elke dag**

2.3.1 *Lucht-, water en grondvervuiling elke dag in Nederland*

De luchtvervuiling in Nederland heeft ook gevolgen over de landsgrenzen heen zoals ook de luchtvervuiling uit andere landen Nederland treft. Verzuuring en grootschalige luchtverontreiniging stoppen niet bij

de landsgrenzen. Zo komen verzurende en andere vervuilende stoffen uit bijvoorbeeld het Ruhrgebied ook in Nederland terecht (en andersom). Zo'n 40% van alle verzurende stoffen die in de Nederlandse grond terechtkomt, waait over uit het buitenland. En rond de 30% van de stikstof die in Nederland neerslaat, wordt veroorzaakt door onder meer fabrieken, boerderijen en consumenten uit het buitenland, soms zelfs van ver over de grens. De percentages zijn zelfs hoger voor de concentraties ozon (90%), stikstofdioxide (40%) en fijn stof (75%). Zo kan er bijvoorbeeld in Nederland zand gevonden worden op auto's afkomstig van de Saharawoestijn en vrijgekomen radioactiviteit uit Tsjernobyl is terechtgekomen op Nederlandse groenten. Ook via land en water worden schadelijke stoffen door de wereld verspreid. Als het milieu wordt vervuild dan vervuult uiteindelijk hierdoor ook het menselijke lichaam. Oorzaken van kanker worden door verschillende specialisten in verband gebracht met milieuvervuiling. Volgens het Vlaamse Liga tegen Kanker (VLK) weten wetenschappers niet hoe groot de invloed van het milieu op het ontstaan van kanker is. Het is hun mening dat een preventiebeleid zich vooral moet richten op onderzoek van scheikundige stoffen waarvan bewezen is dat ze kankerwekkend zijn zoals tabaksrook, asbest, fijn stof en benzeen. De Wereldgezondheidsorganisatie schat dat het aantal kankerpatiënten de komende 20 jaar met 50% zal toenemen.

2.3.2 *Luchtkwaliteit elke dag in Nederland*

Nederland haalt de Europese normen voor fijn stof en stikstofdioxiden niet. Hoewel de luchtkwaliteit de afgelopen decennia in Nederland spectaculair is verbeterd, sterven toch jaarlijks mogelijk 18.000 mensen voortijdig door de vervuilde lucht die ze inademen. De mens veroorzaakt 45% van het fijn stof in Nederland. Een derde daarvan komt uit Nederland en twee derde uit het buitenland. De andere 55% fijn stof in de lucht komt van natuurlijke bronnen zoals opwaaiend stof en zeezout. De door de mens veroorzaakte emissies (uitstoten) van fijn stof worden aangeduid met de term antropogeen. Hierbij gaat het om stoffen die rechtstreeks in de lucht zijn gekomen en om stoffen die door chemische reacties in de atmosfeer zijn ontstaan (dit zijn o.a. sulfaten, nitraten en ammonium). De directe emissies die de mens

veroorzaakt zijn voor het grootste deel afkomstig van het wegverkeer. Het gaat dan om roetdeeltjes in uitlaatgassen, stofresten van remschijven, koppelingsplaten en rubberdeeltjes van banden. Vooral de uitlaatgassen van dieselauto's zijn schadelijk, maar ook uitlaatgassen van de zeescheepvaart en de binnenvaart, verbrandingsprocessen in de industrie en houtkachels in woningen veroorzaken fijn stof.

2.3.3 Europese maatregelen

De Europese Unie heeft regels vastgesteld om de hoeveelheid fijn stof in de lucht te verminderen. Deze regels houden in dat er maar een bepaalde hoeveelheid fijn stof in de lucht aanwezig mag zijn. Sinds 2005 moeten alle lidstaten zich aan deze regels houden.

Europese normen voor fijn stof

	Per 1 januari 2005	Per 1 januari 2010
Jaargemiddelde	40 microgram per kubieke meter	20 microgram per kubieke meter
Daggemiddelde	50 microgram per kubieke meter	40 microgram per kubieke meter
Maximum aantal overschrijdingen per jaar	35 dagen	7 dagen

Daarnaast krijgen lidstaten die wel maatregelen nemen, maar de normen toch niet halen, uitstel van maximaal drie jaar. Het is de bedoeling dat lidstaten tussen 2010 en 2020 de uitstoot van fijn stof met 20% terugbrengen.

2.3.4 Nederlandse maatregelen

Uit een recent onderzoek van het ministerie van VROM blijkt dat Nederland vóór 2011 voldoet aan de Europese eisen voor fijn stof. Ook

kunnen de Europese eisen voor het verminderen van stikstofdioxide voor 2015 gehaald worden. In Nederland is de hoeveelheid fijn stof in de lucht met 25% gedaald ten opzichte van 1994. Dit komt doordat er in Nederland al veel maatregelen genomen zijn om de concentratie fijn stof tegen te gaan. Terwijl in Nederland de fijnstofconcentratie afneemt, neemt de concentratie van ultrafijn stof juist toe!

2.3.5 Smogconcentratie

Smogconcentraties worden vastgesteld op basis van grenswaarden en alarmdrempels van de Europese Unie (EU) voor bepaalde stoffen. Dit betekent dat wanneer de concentratie gevaarlijk voor de gezondheid wordt, het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer verplicht is de bevolking te informeren. Alarmdrempels gelden voor zwaveldioxide (500 µg/m³), stikstofdioxide (400 µg/m³) en fijn stof (200 µg/m³). De alarmdrempel voor ozon O₃ bedraagt 180 µg/m³.

Stoffen	geen of geringe smog	matige smog	ernstige smog
Ozon (uurgemiddelde)	minder dan 180 µg/m ³	180-240 µg/m ³	Meer dan 240 µg/m ³
zwaveldioxide (uurgemiddelde)	minder dan 350 µg/m ³	350-500 µg/m ³	Meer dan 500 µg/m ³ (3 uur achtereen)
stikstofdioxide (uurgemiddelde)	minder dan 200 µg/m ³	200-400 µg/m ³	meer dan 400 µg/m ³ (3 uur achtereen)
fijn stof (daggemiddelde)	minder dan 50 µg/m ³	50-200 µg/m ³	meer dan 200 µg/m ³

(concentraties in µg/m³: microgram per kubieke meter) Bron: VROM

2.3.6 *Aandacht voor het milieu*

Volgens 'De staat van het Klimaat 2007' uitgegeven door Platform Communication on Climate Change (PCCC) is in het afgelopen jaar de publieke belangstelling voor het milieu toegenomen. Dit is vooral teweeggebracht door de media-aandacht voor de documentaire van Al Gore 'The inconvenient truth'. 'De zorg om het broeikaseffect steeg op de ranglijst van belangrijkste maatschappelijke vraagstukken naar de 10e plaats.'

2.3.7 *Iedereen deelt de zorgen over het klimaat*

Een citaat van minister Cramer van VROM: "Er is absolute steun voor het milieu. Tijdens de 100 dagen heb ik ontdekt dat iedereen de zorgen deelt over het klimaat." Dit zei de minister bij de presentatie van het beleidsprogramma van het kabinet op 14 juni 2007 in het Catshuis te Den Haag. Minister Cramer zei dat alles uit de kast gehaald moet worden om de klimaatdoelstellingen te halen. "Ik denk aan allerlei soorten maatregelen," zei zij. "Je kunt mensen niet verplichten om milieuvriendelijke producten te kopen, maar je kunt ze wel stimuleren om dat te doen. Zo zou je een prijs kunnen hangen aan CO₂. Je kunt de normen aanscherpen, al moet je dat niet in één keer doen, maar gefaseerd. Verder verwacht ik veel van innovaties."

2.4 **Duurzaamheid – Het milieu, dat zijn wij!**

Het doel van het realiseren van een duurzame aarde is dat zij in de basisbehoeften van de huidige bewoners voorziet en dat de natuurlijke hulpbronnen niet uitgeput raken voor toekomstige generaties. Deze definitie is gebaseerd op het Brundtlandrapport van de Verenigde Naties. Duurzaam ontwikkelen is zorgen dat we gebruik maken van eeuwige kringlopen in energie. We kunnen leren van het verleden dat laat zien wat een chaos en vernietiging er optreedt als we onze natuurlijke hulpbronnen niet beschermen. De extreme schade die milieuvervuiling voor mensen, dieren en planten veroorzaakt, brengt wereldwijd regeringen en organisaties samen om na te denken over duurzame ontwikkelingen. Nederland kan volgens het Milieu & Natuur Planbureau (MNP) een betekenisvolle rol spelen in de oplos-

sing van de milieuproblemen in eigen land als wel daarbuiten. Voor een rijk land als Nederland is dit economisch en technisch mogelijk maar het is zelden de hoogste prioriteit van beleidsvoering. Er wordt eerder gekozen voor kortetermijngroei van de economie. Maar zullen landen die kiezen voor investeringen in de verbetering van het milieu op de lange termijn er economisch niet sterker van worden?

Het afsteken van consumentenvuurwerk in Nederland draagt bij aan milieuvervuiling. Hoewel alle politieke partijen het milieu uitermate serieus nemen blijkt dat uiteindelijk het milieubeleid ondergeschikt is aan economische belangen. Bij de jaarwisseling worden er grote hoeveelheden gif de natuur in geschoten. Vooral sier- en illegaal vuurwerk zijn vervuilend en de hoeveelheden nemen jaarlijks toe. Is het mogelijk om in de planning van de aanpak van milieuvervuiling het effect van vuurwerk in het beleid op te nemen? De Nederlandse regering heeft bouwplannen stil gelegd die niet aan de Europese normen voldoen. Is het mogelijk dat vuurwerk wordt verboden met als rechtvaardiging dat de grenzen van de luchtkwaliteitsnormen vele malen overschreden worden, ook al is het maar voor één dag? Duurzaamheid betekent dat er een balans is tussen mensen, aarde en economie. In het Engels: *'The three p's: people, planet, and profit in balance'*. Zijn we werkelijk op weg naar duurzaamheid in Nederland? Wie voor een evenwichtig milieu en een duurzame samenleving kiest, kiest voor zijn gezondheid en een vriendelijk leefmilieu. We kunnen door milieuvervuiling aan te pakken het milieu en onszelf van dienst zijn! Het milieu, dat zijn wij!

SPOEDEISENDE HULP

Het gebruik van consumentenvuurwerk brengt schade toe aan de gezondheid van mensen. In dit hoofdstuk worden cijfers die te maken hebben met het effect van vuurwerk op onze gezondheid op een rij gezet. Fijn stof en ultrafijn stof zijn schadelijk voor de luchtwegen en kunnen leiden tot vervroegde sterfte. Het geluid van knalvuurwerk is vaak luider dan de toegestane decibellen. Elk jaar lopen honderden mensen letselschade op met soms dodelijke afloop.

3.1 Aantasting van de gezondheid door luchtvervuiling

Tijdens de jaarwisseling 2007/2008 waren in grote delen van Nederland in de eerste uren na de jaarwisseling de concentraties fijn stof en ultrafijn stof sterk verhoogd. De waarden liepen op tot twintig maal boven de toegestane norm en waren de hoogst gemeten waarden van het jaar. Bij het afsteken van vuurwerk komen fijn stof en ultrafijn stof vrij en wordt smog gevormd. Fijn stof levert veruit de belangrijkste bijdrage aan gezondheidsschade door luchtverontreiniging. Blootstelling aan fijn stof leidt op lange termijn tot vervroegde sterfte. Daarnaast kan deze luchtvervuiling directe of acute gezondheidsproblemen veroorzaken, zoals irritatie in de neus en ogen, duizeligheid, hoofdpijn, misselijkheid en klachten aan de luchtwegen, zoals droge keel, hoesten, pijn op de borst en benauwdheid. Mensen met astma lopen de kans vaker een astma-aanval te krijgen. Bij mensen met COPD (chronische bronchitis en longemfyseem), ouderen, en mensen met hart- en vaatziekten kunnen de klachten verergeren. Deze mensen worden dan ook door het ministerie van Volksgezondheid, Ruimtelijke Ordening en Milieu (VROM) aangeraden binnen te blijven bij de jaarwisseling.

3.1.1 Hoe schaadt (ultra)fijn stof de gezondheid?

Het lichaam is weerloos tegen fijn stof en ultrafijn stof. De kleine deeltjes dringen door de lichaamsfilters heen, zoals door de neus, en komen terecht in het bloed en in de longen. Dit veroorzaakt ontstekingsreacties die op verschillende manieren de gezondheid aantasten. Vooral de longen en het hart lopen gevaar. Het risico van het dichtsliben van de aderen door blootstelling aan ultrafijn stof wordt groter. De kleine zwevende deeltjes van fijn stof PM₁₀ en ultrafijn stof PM_{0,1} komen bij inademing in de longen terecht waardoor schade optreedt. Hoe deze schade veroorzaakt wordt en welke chemische bestanddelen van fijn stof de oorzaak zijn van deze schade is niet bekend. Een van de hypothesen is, dat cellen in de longen die virussen opruimen, afsterven onder invloed van deze deeltjes. Met andere woorden, het afweersysteem wordt aangetast. Hoe kleiner de deeltjes, hoe dieper ze in de longen kunnen doordringen. Deeltjes die groter dan 10 micrometer (een honderdste millimeter) zijn, zijn niet gevaarlijk omdat ze door de neus worden vastgehouden en via het slijmvlies worden uitgescheiden.

3.1.2 Elke dag: (ultra)fijn stof een killer!

Er wordt onderzoek gedaan naar de invloed van luchtverontreiniging op hart- en vaatziekten en op hersenaandoeningen zoals Alzheimer en Parkinson. Ook wordt onderzocht wat het gezondheidseffect is van kortdurende blootstelling aan hoge concentraties van ultrafijn stof, bijvoorbeeld in verkeerssituaties. Om tijdens de jaarwisseling het effect van ultrafijn stof op de gezondheid te weten is onderzoek raadzaam. Juist dan worden de hoogste concentraties gemeten. Volgens het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) vervroegt kortdurende blootstelling aan (ultra)fijn stof jaarlijks het overlijden van enige duizenden mensen in Nederland met enkele dagen tot maanden. Dit gaat vooral om ouderen en mensen met hart-, vaat- of longaandoeningen. Volgens het Europees Milieuagentschap (EEA) zou langdurige blootstelling aan (ultra)fijn stof mogelijk een verminderde levensduur van zelfs één jaar veroorzaken.

3.1.3 Schone lucht voor wie het kan betalen

Het is niet vanzelfsprekend dat iedere Nederlander zich een schone omgeving binnenshuis kan permitteren. De prijzen voor technologie die ultrafijn stof en fijn stof verwijdert zijn hoog (€ 300-500). Deze technologie kan verontreinigde lucht reinigen in gebouwen van onder meer huizen, scholen en kantoorruimten. Wat te denken van subsidie voor het aanschaffen van deze apparaten in de Randstad bijvoorbeeld waar de concentratie van (ultra)fijn stof heel hoog blijft. De Randstad wordt wel vergeleken met industrieel China op dit gebied!

3.2 Beschadiging van het gehoor door vuurwerkknallen

Geluid kan zo hard zijn, dat het hinderlijk wordt. Zo kunnen hoge geluidsniveaus het gehoor beschadigen. Een vuurwerkknal van 140 decibel veroorzaakt blijvend oorletsel. De Nederlandse wetgeving laat een maximumwaarde van 153 dB(A) toe, terwijl 120 dB(A) de pijngrens is. Deze geluidswet staat toe dat het gehoor voor 5% beschadigd wordt! In dit hoofdstuk worden de volgende onderwerpen uitgelegd: hoe geluid ontstaat, het volume van geluid dat het oor beschadigt, en het type vuurwerk dat schade aan het gehoor toebrengt.

3.2.1 *Ontstaan van geluid*

Geluid komt tot stand als de lucht in beweging wordt gebracht door trillingen. Die beweging bestaat uit snel wisselende drukgolven. De trillingen worden veroorzaakt door bijvoorbeeld een slag met een stemvork op een hard object. We zien dan deze hele kleine trillingen en kunnen ze ook voelen als we er dichtbij komen of de stemvork aanraken. Deze door luchtgeleide energiegolven bereiken ons oor. Dat is de ervaring gevoeld door het oor van zeer kleine en snelle veranderingen van de luchtdruk.

3.2.2 *Hoe hard is geluid?*

Metingen van geluid worden uitgedrukt in decibellen (dB(A)) zoals afstand in meters wordt gemeten. Hoe harder het geluid hoe hoger het aantal decibellen. Internationaal is afgesproken dat decibel 0 de

gehoordrempel van de mens is. Onder de 0 decibel kunnen mensen niets meer horen. Een dB(A) is een aangepaste decibel, die bij metingen gebruikt wordt.

3.2.3 Geluidsterkten in decibellen (dB(A)) die we kunnen horen

Beleving	Voorbeelden	dB(A)
Gehoordrempel		0
Net hoorbaar	Normale ademhaling; vallend blad	10
	Boomblaadjes in de wind; fluisteren op 1.5 m afstand	20
Erg stil	Bibliotheek (30-40 dB(A)); zacht gefluister op 5 m	30
	Huiskamer; slaapkamer; rustig kantoor; rustige woonbuurt; vogels bij zonsopkomst; zacht geroezemoes in een klas	40
Rustig	Licht autoverkeer op 30 m; eigen kantoorkamer; regen; koelkast; in het bos	50
	Koffiezetapparaat; elektrische tandenborstel (50-60 dB(A))	55
Indringend	Airconditioning (50-75 dB(A)); normale conversatie; wasmachine (50-75 dB(A)); vaatwasser (55-70 dB(A)); naaimachine; wasdroger; pianospel (60-70 dB(A)); F16A straaljager op 6000 m hoogte (59 dB(A))	60

	Storend bij telefoneren Verkeer op de snelweg; druk kantoor; elektrisch scheerapparaat (50-80 dB(A)); stofzuiger (60-85 dB(A)); geluid van hard staande tv; auto op 15 m; fortissimo zingen op 1 m afstand	70
	Elektrische mixer; koffiemolen (70-80 dB(A)); druk restaurant (70-85 dB(A)); F16A straaljager op 3000 m hoogte (74 dB(A))	75
Hinderlijk	Wekkeralarm op 0.7 m; haardroger (60-95 dB(A)); rumoerig kantoor; zwaar verkeer (80-85 dB(A)) op 15 m; toilet doorspoelen (75-85 dB(A)); deurbel; rinkelende telefoon; fluitende ketel; gemotoriseerde maaimachine (65-95 dB(A)); machinaal handgereedschap; pneumatisch gereedschap op 15 m; kamermuziekorkestje (75-85 dB(A)); klassieke gitaar van dichtbij	80
	Handzaag; foodprocessor (80-90 dB(A)); F16A straaljager op 1500 m hoogte; geluid van vliegtuig door de geluidsbarrière (80-89 dB(A))	85
Zeer hinderlijk, gehoorbeschadiging na 8 uur blootstelling achter elkaar.	Zware vrachtwagen op 15 m; bulldozer op 15 m; druk stadsverkeer; mixer (80-90 dB(A)); tractor; vrachtwagen; schreeuwend praten; gejuich bij rustig sportevenement; gillend kind; passerende motorfiets; kleine luchtcompressor	90

	Elektrische drillboor; op de snelweg rijden met open dak; viool (84-103 dB(A)); fluitspel van dichtbij (85-111 dB(A)); trombone van dichtbij (85-114 dB(A)); F16A straaljager op 600 m hoogte	95
Zeer luid	Zware vuilniswagen; vuurwerk ; metro (90-115 dB(A)); machine in fabriek; klas in timmerschool; motorfiets (95-110 dB(A)); danszaal; diesel vrachtwagen; ketelslager; grote luchtcompressor; pneumatische beitel; versnellingsbak auto; in de auto op drukke snelweg; F16A straaljager op 300 m hoogte	100
	Sneeuwblazer; helikopter op 30 m (100-105 dB(A)); krachtige maaimachine; pauken; roffel op grote trom; F16A straaljager op 150 m hoogte (107 dB(A))	105
Extreem luid	Heimachine; rockconcert (110-130 dB(A)); schreeuwen in iemands oor; gillend huilende baby; speelgoed piepbeestje dicht tegen het oor; motorzaag; bladblazer; disco; drukke videospelhal; symfonieorkest gemiddeld niveau; onveilige walkman op zijn hardst (112 dB(A)); zandstralen; hard spelende radio of hifi; F16A straaljager op 90 m hoogte	110
	Krijssende metrowielen	115

Pijngrens volgens de meeste bronnen	Luidste menselijke stem; autoclaxon op 1 m; startend vliegtuig op 70 m; klinkhamer; kettingzaag (120-125 dB(A)); hameren op een spijker; pneumatische boor (100-120 dB(A)); zware machine; sirene van ambulance; voetbal in het stadion (117 dB(A)); klas met schreeuwende kinderen	120
	Hifi in de auto (normale installatie); piek van symfonieorkest (120-137 dB(A))	125
	Donderslag (120-130 dB(A)); pneumatische hamer; zeer krachtige boormachine; luchtalarm; slagwerksectie van orkest; stockcar-race; grote ventilator van 100.000 m ³ /uur	130
Pijngrens andere bron	Sommige luide speelgoedpiepbeestjes	135
Pijngrens	Luchtalrmsirene van dichtbij; propellervliegtuig van dichtbij; straalvliegtuig op 300 m (135-145 dB(A))	140
Permanente gehoorschade andere bron	Startend straalvliegtuig van dichtbij; artillerie op 150 m; voetzoeker ; knallen van een ballon (157 dB(A)); piek van rockconcert of normaal niveau nabij de luidsprekers	150
	Ramjet (van straaljager) van dichtbij; vuurwerk op 1.5 m ; gewerschot (163 dB(A)); pistoolschot (166 dB(A)); illegaal knalvuurwerk	160
	Schot van krachtig hagelgeweer	170

Onherstelbare gehoorschade	Raketlanceerplatform	180
	Saturnusraket (geluidsdruk is 1 atmosfeer)	194

Bewerking van de bron van Oscar van Vlijmen

3.2.4 Wetten over geluid

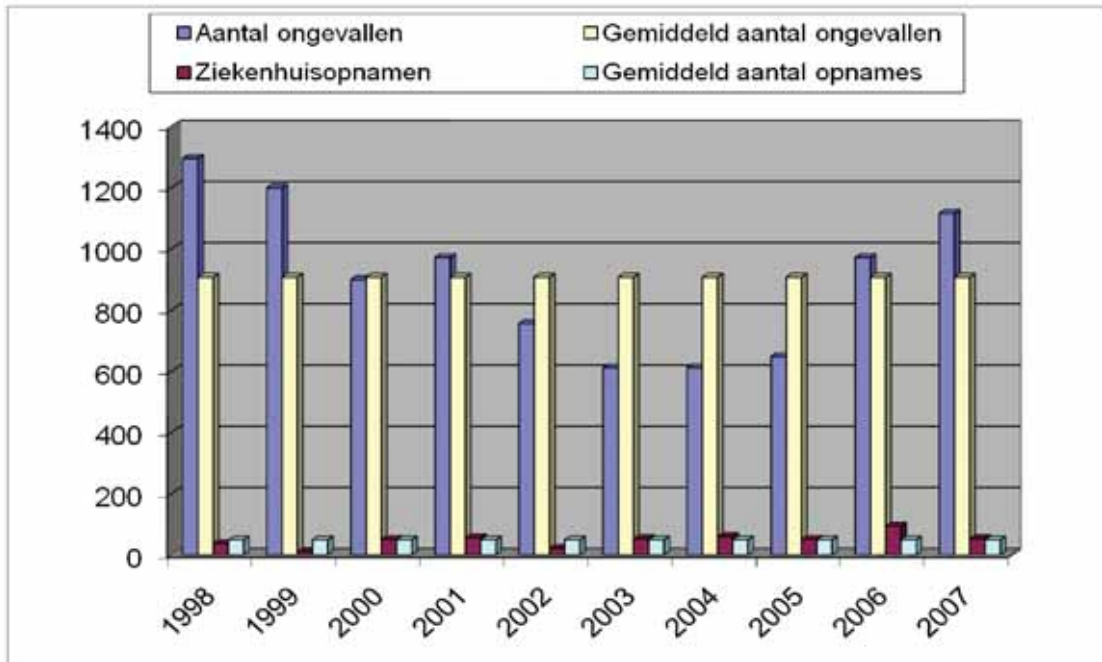
De geluidswet in Nederland ‘Wet geluidhinder’ heeft afspraken gemaakt over geluidsnormen, welke geluidsniveaus acceptabel zijn en welke niet. Wanneer een wettelijke geluidsnorm wordt overschreden, is er sprake van een te hoge geluidsproductie. Het gevolg van de nieuwe regels voor consumentenvuurwerk – die staan in de ‘Wijziging regeling nadere eisen aan vuurwerk 2004’ die in oktober 2006 is verschenen – is dat zwaarder en luider vuurwerk afgestoken mag worden. Een nieuwe norm en een andere methode om het geluid van vuurwerk te meten heeft ertoe geleid dat iets meer geluidhinder is toegestaan. Zie hoofdstuk 7 *Wetgeving op het gebied van veiligheid, vuurwerk, gezondheid en milieu* voor de wetgeving voor geluidhinder.

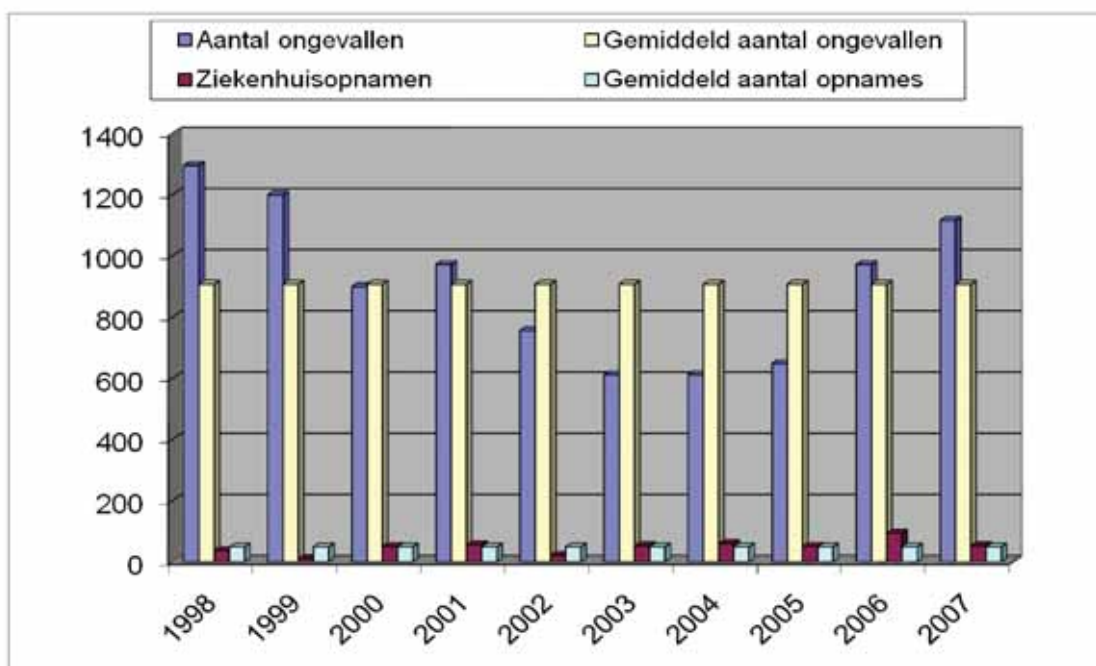
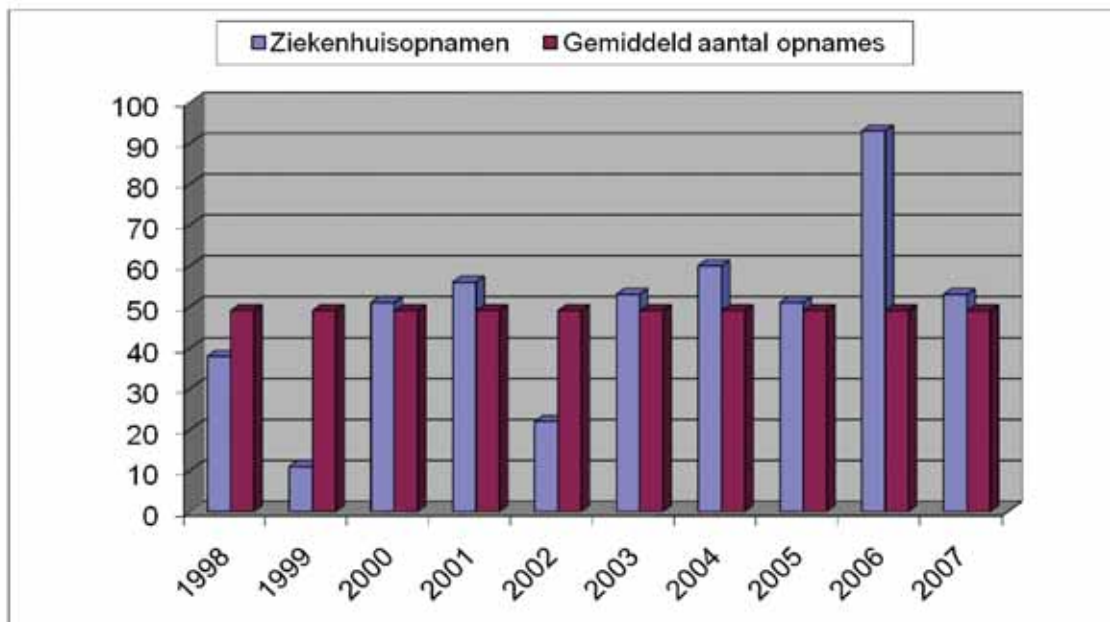
3.3 Letselschade door vuurwerk

Bij de jaarwisseling 2007/2008 is het aantal vuurwerksslachtoffers gestegen. Elk jaar komen er honderden letselschades meer bij. Een op de drie slachtoffers heeft een oogletsel opgelopen. De laatste jaren gold dit voor 600 jongeren en kinderen. Het aandeel slachtoffers jonger dan 15 jaar is gestegen naar 42%. Jongeren zijn de grootste risicogroep van vuurwerkongevallen. Vier op de tien slachtoffers zijn tussen de 10 en 19 jaar, een kwart 20 tot en met 29 jaar, 28% is 30 jaar en ouder en 8% is nog geen 10 jaar. Zeker de helft (52%) van alle vuurwerksslachtoffers raakte gewond door vuurwerk dat door een ander werd afgestoken, zo stelt Consument en Veiligheid. Van 40% van de slachtoffers is bekend dat zij het zelf hebben afgestoken. Het aantal ongelukken met *illegaal* professioneel vuurwerk wordt geschat op ongeveer 25% van het totaal. Meer dan 40% van de slachtoffers is getroffen door vuurwerk van anderen waarvan niet bekend is of het om consumentenvuurwerk of

om illegaal vuurwerk gaat. De slachtoffers die door andermans vuurwerk zijn verwond, weten meestal niet waardoor ze zijn geraakt.

3.3.1 Aantal vuurwerkslachtoffers (ongevallen en ziekenhuisopnames) bij de jaarwisselingen 1998 tot 2007

3.4 Psychische schade

Psychische schade wordt veroorzaakt door letselschade en vuurwerkangst. De 600 jongeren en kinderen die de laatste jaren oogletsel hebben opgelopen zijn niet alleen fysiek getroffen of beperkt, maar kunnen hun levenlang achtervolgd worden door de gedachte aan het traumatische moment waarop ze getroffen werden. Bij iedere jaarwisseling komen deze herinneringen versterkt terug. Het is te hopen dat de traumaverwerking hen zó kan helpen dat ze een normaal leven kunnen leiden.

4

GEVARENZONES

Bij de vuurwerkimport via legale kanalen in Nederland komt het te vaak voor dat vuurwerk op verschillende manieren niet voldoet aan de veiligheidseisen. Er is dan sprake van illegaliteit binnen de legale wegen.

4.1 30% van het geteste consumentenvuurwerk in 2007 was onveilig

In 2007 werd 12.000.000 kilo consumentenvuurwerk door Nederland ingevoerd. Van alle vuurwerk dat VROM en de Vliegende Brigade Vuurwerk in 2007 hebben gecontroleerd op veiligheid is 30% afgekeurd. Dat is twee keer zoveel als in 2006, toen 15% onveilig bleek. Dit onderzoek werd in opdracht van de Vliegende Brigade Vuurwerk van de VROM-inspectie door het TNO uitgevoerd waarbij 1,25% van het ingevoerde vuurwerk – dat is 150.000 kilo legaal vuurwerk – werd onderzocht. De afgekeurde producten mogen niet worden verkocht en worden vernietigd. 92 verschillende producten van consumentenvuurwerk zijn getest. Het grootste probleem zijn kleinere cakes, dat zijn siervuurwerkpotten die lichtkogels de lucht in schieten. Bij andere producten waren er problemen met de samenstelling (25%), ontsteking (18%) en stabiliteit (11%). De minicakebox – een kartonnen doosje waar verschillende sierknallers uitkomen – is volgens het onderzoeksinstituut TNO in bijna de helft van de gevallen niet veilig.

4.1.1 Gaasverpakking

Uit de door TNO uitgevoerde testen in 2007 van geïmporteerd vuurwerk in Nederland is gebleken dat de gaasverpakking in 6 van de 7 gevallen ondeugdelijk was. Dit gaat niet over de verpakking per vuurwerkdeel. Dit vuurwerk mag in deze verpakking niet worden getransporteerd of opgeslagen. Bij 5 importeurs zijn vorig jaar vuur-

werkartikelen in beslag genomen die in ondeugdelijke gaasverpakking zaten. Het risico van dit soort verpakking is, dat vooral bij brand de brandende delen meer dan 15 meter kunnen wegschieten. Dit staat los van de eisen van afstanden bij opslag.

4.1.2 *Hoeveel legaal geïmporteerd vuurwerk in Nederland is onveilig?*

We hebben gezien dat van het geteste legaal geïmporteerde vuurwerk 30% niet aan de eisen van veiligheid voldoet. 1,25% van het totaal van 16.000.000 kilo is getest. We kunnen ons afvragen hoeveel procent van de overige 98,75% onveilig is en door Nederland vervoerd en opgeslagen wordt en vervolgens aan de klant wordt verkocht. Door de grote hoeveelheden is het moeilijk controle uit te oefenen op de veiligheid van het vuurwerk zelf, de verpakking, de hoeveelheid kruit, het vervoer en de opslag ervan.

4.1.3 *Fop- en schertsvuurwerk (een praktijkvoorbeeld)*

Ijsfonteinen, ook wel 'Decoratie Fonteinen' genoemd, zijn het gehele jaar verkrijgbaar in supermarkten, meestal op de snoepafdeling. Het valt onder de categorie fop- en schertsvuurwerk.

Aan de achterzijde van het verpakking staat vermeld:

NL 'IJSFONTEIN. Houder voetje afnemen en op andere buis opzetten (!?). Ijsfontein weg van lichaam aansteken en met gestrekte arm van lichaam vasthouden. Niet op personen richten, niet in de buurt van brandbare voorwerpen/materialen/ondergronden houden. Rook niet in ademen. NIET AFGEVEN AAN KINDEREN JONGER DAN 16 JAAR. Geschikt voor particulier gebruik.

A Partysprüher. Handgriff abnehmen und am anderen Ende der Hülse wieder aufstecken. Gegenstand mit der Zündseite arm am Freien Drahtende halten und am anderen Ende anzünden. Nur im Freien oder über einer Feuerfeste unterlage verwenden. Partysprüher nicht in der Nähe von Kleidung und brennbaren Materialien halten. Rauch nicht einatmen. Sprüher nicht in der Mund nehmen. Klass I. Abgabe an *Personen unter 18 Jahren erlaubt.*

Wat opvalt, is dat in de Nederlandse tekst wordt gesproken over een verbod van afgifte aan *kinderen jonger dan 16 jaar*. Volgens de Duitse tekst is afgifte aan personen onder de 18 jaar toegestaan. We concluderen dat binnen de Europese gemeenschap ten aanzien van hetzelfde product verschillende wettelijke regels worden toegepast. Het product 'Ijsfontein' is niet ongevaarlijk. De controle bij verkoop op dit product ontbreekt. Een kind onder de zestien jaar die boodschappen doet kan dit product, verkrijgbaar bij de snoepafdeling, probleemloos in zijn boodschappenwagentje leggen, betalen en ongehinderd de supermarkt verlaten.

Het is aan te bevelen om de 'Ijsfontein' onder de regels te laten vallen van het vuurwerkbesluit.

4.2 Opslag en vervoer

Door de grote vraag naar consumentenvuurwerk en professioneel vuurwerk wordt op grote schaal vuurwerk geïmporteerd, vervoerd en opgeslagen. In het Vuurwerkbesluit van 2002 van het ministerie van VROM worden hieraan eisen van veiligheid gesteld. Zie hoofdstuk 7 *Wetten op het gebied van veiligheid, vuurwerk, gezondheid en milieu* voor wetgeving op het gebied van de opslag van vuurwerk.

4.2.1 Nederlandse vuurwerkbedrijven gesaneerd

Sinds maart 2002 is de sanering van vuurwerkbedrijven in Nederland in werking getreden waarbij bedrijven die professioneel vuurwerk en consumentenvuurwerk verkopen aan strengere regels voor de opslag van vuurwerk moeten voldoen. Bedrijven die vuurwerk opslaan hadden tot 1 maart 2004 twee jaar de tijd om aan de nieuwe regels te voldoen. De eigenaar van het bedrijf kreeg drie mogelijkheden: zijn bedrijf aanpassen aan de nieuwe eisen, zoeken naar een andere locatie of stoppen. In 2006 werden de locaties van 176 bedrijven afgekeurd. Deze bedrijven hebben een schadevergoeding gekregen van het ministerie van VROM voor het stoppen of verplaatsen van hun bedrijf. De schadevergoedingen van de sanering hebben het ministerie van VROM van 2002 tot 2006 in totaal ongeveer 10 miljoen euro gekost. Voor de bedrijven die niet aan de eisen kunnen voldoen, trekt de re-

gering maximaal 113 miljoen euro uit als tegemoetkoming voor de geleden schade. Ruim 30 bedrijven voor de opslag van professioneel vuurwerk en opslag van meer dan 10.000 kg consumentenvuurwerk zijn gestopt of verhuisd. Zo'n 10 tot 20% van de bijna 3.000 verkopers die rond de jaarwisseling consumentenvuurwerk verhandelen, hebben moeten stoppen.

4.2.2 *Problemen bij de opslag*

Problemen bij de opslag zijn niet alleen gerelateerd aan het aanpassen van de regels voor de veiligheid van opslag van vuurwerk bij vuurwerkbedrijven maar komen ook op andere manieren voor. Een voorbeeld: als geïmporteerd vuurwerk niet voldoet aan de wettelijke eisen en dit ontdekt wordt door de VROM-inspectie dan kan de opslag alsnog aan de importeur worden overgelaten. Daardoor ontstaan er veiligheidsproblemen in de opslag vanwege de overtollige hoeveelheden afgekeurd vuurwerk in Nederland. Bij grote illegale transporten vanuit Duitsland en België wordt vuurwerk vaak wel in beslag genomen. Door gebrek aan opslagplaatsen wordt illegaal vuurwerk tijdelijk opgeslagen in onveilige opslagruimten bijvoorbeeld op politiestations. Deze opslagplaatsen kunnen gelegen zijn in de buurt van een woongebied, scholen, ziekenhuizen, recreatieterreinen en bedrijven.

4.2.3 *Politiebureaus met vuurwerk opgezadeld*

Hoe komt het dat politiebureaus niet bijtijds illegaal vuurwerk kunnen afvoeren naar beveiligde depots, of niet beschikken over goede opslagmethoden voor consumentenvuurwerk? In een persbericht van het ministerie van VROM net voor de jaarwisseling 2007/2008 wordt vermeld dat de opslagplaatsen op politiebureaus 'onder de maat' zijn. Uit de controles die de VROM-inspectie heeft uitgevoerd in de periode van december 2006 tot oktober 2007 naar de wijze waarop de politie in beslag genomen vuurwerk opslaat en behandelt, blijkt dat slechts 25% van de politiebureaus veilig omgaat met het in beslag genomen vuurwerk. De politie neemt jaarlijks grote hoeveelheden vuurwerk in beslag waardoor de opslag problemen oplevert voor de meeste bureaus. 25% van de politiebureaus heeft zelfs niet de beschikking over brandveilige opslagkasten. 16 van de 25 Nederlandse politiere-

gio's kunnen zwaar en illegaal vuurwerk niet tijdig afvoeren. Bij 19 politieregio's ontbraken geschikte opslagvoorzieningen of werd ook illegaal vuurwerk opgeslagen. Illegaal en zwaar vuurwerk mag, gezien de risico's, alleen tijdelijk worden opgeslagen en moet daarom direct na inbeslagname worden aangemeld bij de Dienst Domeinen, en mag wettelijk maximaal 6 uur op een politiebureau liggen. Daarna moet het door deze dienst naar een beveiligd depot worden vervoerd en opgeslagen. Tot dit nauwkeurig gedaan is, zijn omwonenden en natuurlijk de politie zelf in levensgevaar.

4.2.4 64% van de opslag van vuurwerk bij politiebureaus is onveilig

Bij de controles bleken maar 6 van de 25 politieregio's veilig om te gaan met in beslag genomen vuurwerk. Dat wil zeggen dat deze regio's beschikten over geschikte opslagplaatsen en dat deze uitsluitend gebruikt werden waarvoor ze bedoeld waren, namelijk opslag van in beslag genomen onveilig consumentenvuurwerk. In de periode tot oktober 2007 hebben 5 politieregio's verbeteringen doorgevoerd. Bij 3 van deze 5 regio's zijn hiermee alle noodzakelijke maatregelen getroffen, waardoor het aantal regio's dat nu veilig omgaat met vuurwerk op 9 komt.

4.2.5 Opslag van in beslag genomen vuurwerk

Al sinds decennia bewaart Domeinen Roerende Zaken in beslag genomen vuurwerk.

De dienst is verantwoordelijk voor het in ontvangst nemen van de partijen, de opslag en de vernietiging. In beslag genomen vuurwerk wordt al een aantal jaren opgeslagen in het complex van het ministerie van Defensie in Ulicoten in Noord-Brabant. Eind 2006 is de jarenlange samenwerking tussen Defensie en Domeinen Roerende Zaken beëindigd. Het complex 'Ulicoten-B' werd overgedragen en Domeinen Roerende Zaken en is nu 'drijver der inrichting'. Vanaf het moment van overdracht is Domeinen Roerende Zaken verantwoordelijk voor alles wat er aan activiteiten op het complex Ulicoten plaatsvindt. Domeinen Roerende Zaken moest voldoen aan de gestelde veiligheidseisen voor het werken met vuurwerk. De veiligheid en het welzijn van de mensen op het complex staan voorop. De werkplekken moeten voldoen aan de

normen van de Arbowet. Er is speciale werkkleding gekocht voor de medewerkers die handelingen verrichten aan het vuurwerk zelf, zoals het classificeren en het ompakken.

4.3 Vuurwerkcramp Enschede

Op 13 mei 2000 heeft een reeks explosies in een loods vol vuurwerk van het vuurwerkbedrijf SE Fireworks in Enschede tot een ramp geleid waarbij 22 doden en 950 gewonden zijn gevallen. De woonwijk Roombeek waarin het vuurwerkbedrijf zich bevond, werd door de ramp grotendeels verwoest. Als gevolg van de explosies ontstonden grote branden, waardoor meer dan tweehonderd woonhuizen en enkele tientallen bedrijfspanden werden getroffen. Wekenlang na de ramp hadden mensen lichamelijke en emotionele gezondheidsproblemen en waren ze in hun dagelijkse bezigheden beperkt. Jaren later heeft het verlies, veroorzaakt door deze ramp, nog steeds nawerking op de slachtoffers en nabestaanden, op hun gezondheid en leefplezier. De oorzaak van de ramp wordt nog steeds ter discussie gesteld. In mei 2003 werd oud eigenaar van SE Fireworks, Rudi Bakker, door het gerechtshof in Arnhem veroordeeld tot een jaar cel. Rudi Bakker wilde dat het onderzoek naar de vuurwerkcramp heropend werd, omdat hij denkt dat mogelijk consumentenvuurwerk van de lichtste categorie de oorzaak van de explosies is geweest. Uit springproeven door springstofexperts uit Oostenrijk blijkt dat consumentenvuurwerk van de lichtste categorie in een afgesloten staalcontainer massa-explosief is. Dat houdt in dat als bijvoorbeeld één lawinepijl ontploft al het andere vuurwerk ook explodeert, waardoor een drukgolf ontstaat. Deze drukgolf is ontstaan bij de ramp in Enschede. De vraag is of dit ook mogelijk is bij alle andere opslag van consumentenvuurwerk in Nederland. Het onderzoeksrapport van de commissie Oosting concludeert echter dat het in dit geval ging om het zwaarst mogelijke professionele vuurwerk. De strafzaak werd echter niet heropend, dit werd besloten in juli 2008 omdat de Hoge Raad concludeerde dat “SE Fireworks heeft opzettelijk vergunningsvoorschriften overtreden die met het oog op brandpreventie en brandbestrijding waren gegeven”.

4.3.1 Gezondheidsklachten en psychische klachten door de ramp

Veel mensen kregen lichamelijke en emotionele problemen als gevolg van de ramp. Het betreft vooral de mensen, die hun huis zijn kwijtgeraakt, dierbaren hebben verloren of letsel hebben opgelopen. Dit blijkt uit een gezondheidsonderzoek uitgevoerd door het RIVM onder de ongeveer 4000 mensen die betrokken waren bij de ramp. 50% van hen hebben emotionele problemen zoals angstgevoelens, neerslachtigheid, somberheid en gebrek aan vertrouwen, waardoor ook slaapproblemen ontstaan. Verder is geconstateerd dat op de langere termijn deze psychische problemen zich hebben geuit in lichamelijke problemen en dat een verdubbeling plaatsvond van het aantal mensen dat de ziektewet is ingegaan.

4.3.2 *Schadelijke stoffen*

Tijdens de brand en de dagen daarna heeft de Milieu Ongevallen Dienst (MOD) van het RIVM metingen verricht van schadelijke stoffen in de lucht in Enschede en omgeving. Uit de metingen blijkt dat dicht bij de branden en in de rook, sterk verhoogde concentraties fijn stof en giftige stoffen zoals zware metalen (lood, koper en zink) voorkwamen. Ook koolmonoxide bleek in hoge concentraties aanwezig te zijn. Na de branden werden deze stoffen in lagere concentraties in het rampgebied gevonden en werden er licht verhoogde concentraties dioxinen en vluchtige organische verbindingen gemeten. Tot op 5 km benedenwinds van de voormalige vuurwerkopslagplaats zijn verhoogde concentraties zware metalen gevonden in veegstof en gras. Dit heeft echter niet tot een noemenswaardige belasting van de bodem geleid. Kortdurende gezondheidsklachten zoals irritatie van de luchtwegen en ogen zijn opgetreden, maar hebben geen blijvende gezondheidsschade aangericht.

4.3.3 *Klokkenluiders*

Er ontstond een nationale rel toen de rechercheurs Jan Paalman en Charl de Roy van Zuydewijn bekend maakten dat de politie met het bewijsmateriaal had gerommeld. Dit heeft geleid tot de veroordeling van André de Vries, de verdachte in de rechtzaak over de vuurwerkkramp van Enschede. Hij werd veroordeeld tot 15 jaar cel en is na dit klokkengelui in hoger beroep vrijgesproken. Paalman en De Roy van

Zuydewijn werden gedwongen ontslag te nemen. Met het oprichten van een recherchebureau hebben ze echter minder financiële zekerheid.

4.4 Vuurwerkhandel

90% van het vuurwerk in Nederland wordt uit China geïmporteerd. Een groot deel van de rest wordt geproduceerd in Duitsland en een klein deel in eigen land. Veel Nederlanders kopen hun vuurwerk in België waar het hele jaar door zwaarder Chinees vuurwerk verkocht wordt.

4.4.1 *Import*

In 2007 hebben de 15 Nederlandse vuurwerkimporteurs samen 12.000.000 kilo consumentenvuurwerk ingevoerd. Het vuurwerk heeft een gezamenlijke verkoopwaarde van ongeveer 60.000.000 euro. Volgens de Partij voor de Dieren is dit bedrag 70.000.000 euro. De importeurs verkopen het vuurwerk aan ongeveer 1400 officiële verkooppunten verspreid over Nederland. De grootste vuurwerkimporteur van Nederland is Broekhoff die jaarlijks ruim 3.000.000 kilo consumentenvuurwerk uit China haalt, met een marktwaarde van 15.000.000 euro. Dat is ongeveer een kwart van alle import in Nederland.

4.4.2 *China*

Het grootste deel van het geïmporteerde vuurwerk in Nederland wordt geproduceerd op het platteland in China. Door onveilige productie en opslag sterven er jaarlijks rond de 250 mensen door ongelukken. In 2004 heeft de Chinese regering door de problemen in vuurwerkfabrieken er ruim 2000 gesloten.

4.4.3 *Marketing van vuurwerk*

Er is voor ruim 60 miljoen euro vuurwerk gekocht voor de jaarwisseling 2007/2008. De vuurwerkbranche speelt in op de consument. Bekend zijn de versierde Friese vlaggetjes voor Friese klanten waarvoor een vuurwerkpakket 'pakket snits' werd ontwikkeld. Gerard

Jolink bracht een vuurwerkpakket uit dat ‘maak-me-gek-pakket’ heet, in een oplage van 100.000, geproduceerd in China. Veel vuurwerk is in 2007 besteld via internet.

4.4.4 Vuurwerkbedrijven in Nederland

Beko BV	Tilburg. Groothandel en bemiddelaar in vuurwerkshows en meer.
Beko vuurwerk	Tilburg. Professioneel vuurwerk.
Brave-wichers	Lelystad. Groothandel en producent van vuurwerk, ook voor folderdrukken.
Breeschoten	Veenendaal. Importeur en fabrikant van kwalitatief hoogwaardig vuurwerk in Nederland.
Broekhoff	Dronten. Broekhoff Vuurwerk International BV is een bedrijf met tientallen jaren ervaring in import & export van alle soorten vuurwerk.
Carbidbus	Bakkeveen. Groothandel. Ouderwets carbid schieten. Bestel hier de benodigdheden.
Coppens Vuurwerk	Volkel. Vuurwerk voor de grote partijen.
De vuurwerkwinkel	Online uw assortiment uitzoeken.
Diamond Collection	Leeuwarden. Bestel hier de juiste pijlen, potten en knallers.

Evuco	Joure. De collecties die zij met name voeren zijn de Rainbow Collection, Sky Pearl Collection en de Winner Serie.
Haarman vuurwerk	Enschede. Importeur van vuurwerk.
Lesli	Lesli Vuurwerk is specialist in consumentenvuurwerk van Nederland.
Mercurius	Lijnden. Mercurius B.V. is een bedrijf dat zich heeft gespecialiseerd in consumentenvuurwerk.
Schuurmans	Groothandel.
Space collection	Hoogeveen. Kwaliteitsvuurwerk voor professional en particulier.
Thor vuurwerken	Den Haag. Groothandel voor professioneel vuurwerk.
UfoBallon Skylanterns	Enschede. Ufoballon - Sky Lanterns - Khom Loi ook wel het alternatieve vuurwerk uit Enschede genoemd. Naast uw standaard vuurwerkcollectie een heel mooie aanvulling! En het hele jaar verkoopbaar.
VC-vuurwerk	Den Haag. Groothandel in vuurwerk.
Vuurwerkbelgie.com	Olen. Original Fireworks. Grote collectie en veel informatie over producten op de site.
Vuurwerkhandel Lemsterhoek	Leverancier voor groothandels.

Wolff vuurwerk	Twello. Groothandel met adressen van de dealers die vuurwerk verkopen.
----------------	--

4.5 Gevarenclassificatie van vuurwerk

Classificatie van vuurwerk vindt plaats op grond van internationale regelgeving. Het meeste vuurwerk wordt in China geproduceerd waar de classificatie naar gevarenklasse plaatsvindt.

Vuurwerk is onderverdeeld in vier subklassen van explosiviteit, waarvan subklasse 1.1 het zwaarst is, en subklasse 1.4 het lichtst.

Subklasse 1.1: Gevaar voor massa-explosie.

Subklasse 1.2: Gevaar voor scherfwerking. Er bestaat geen risico voor massa-explosie.

Subklasse 1.3: Gevaar voor brand, maar weinig gevaar voor scherfwerking. Gevaar voor brand en scherfvorming, maar geen gevaar voor massa-explosie.

Subklasse 1.4: Gering gevaar voor ontploffing. De gevolgen blijven hoofdzakelijk beperkt tot de verpakking.

4.5.1 Consumentenvuurwerk subklasse 1.4

Consumentenvuurwerk moet altijd zo verpakt zijn dat het voldoet aan subklasse 1.4.

4.5.2 Autorisatie van vuurwerk in Nederland

Voorafgaand aan het vervoer van vuurwerk in Nederland via spoor, binnenwateren of wegennet, is het verplicht om de classificatie van het vuurwerk te laten autoriseren. De Inspectie Verkeer en Waterstaat is bevoegd om dit te doen en wordt uitgevoerd door het Landelijk Meld- en Informatiepunt (LMIP). Als de Inspectie Verkeer en Waterstaat autorisatie verleent, wordt er een bewijs afgegeven. Hierop staan aangegeven: de naam, het kaliber, de netto explosieve massa en de geautoriseerde classificatie van het vuurwerk. Deze autorisatie is bepaald in de 'Regeling aanvraag classificatiecode vuurwerk' die is gestart op 1 januari 2003. Deze regeling is niet van toepassing op vuurwerk dat al geautoriseerd is door de bevoegde instantie in een lidstaat die

is aangesloten bij het RID (Technische Universiteit Delft - Reactor Instituut Delft), ADNR (ADNR is de afkorting van de Franse titel van het Europees verdrag over het internationaal vervoer van gevaarlijke goederen over de Rijn: Accord Européen relatif au Transport International des Marchandises Dangereuses par voie de Navigation du Rhin), of ADR (Het vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg is in Europa geregeld in het ADR (Accord européen relatif au transport international des marchandises Dangereuses par Route)). Wanneer autorisatie is verleend moet dit in een vrachtbrief vermeld worden. De Inspectie Verkeer en Waterstaat verleent autorisatie als de classificatie door de fabrikant overeenkomt met de classificatie volgens een defaultlijst die ontwikkeld is door TNO/PML. Op de lijst moet staan: de naam van het vuurwerk, het kaliber in millimeter, de netto explosieve massa en de standaardclassificatie van het vuurwerk. Hierbij kan TNO/PML vragen een monster in te leveren.

4.6 Illegaal vuurwerk

Illegaal vuurwerk is vuurwerk dat in Nederland verboden is. Er zijn verschillende soorten illegaal vuurwerk. Naast het zelfgemaakte vuurwerk wordt veel zwaar en gevaarlijk vuurwerk in het buitenland gekocht. Het gevaar van illegaal vuurwerk kan zijn: een overdosis aan kruit, topzware ladingen die om kunnen vallen, verboden kruitsamenstelling, productie van ontoelaatbaar hard geluid, gevaar voor scherfwerking, of vuurwerk zonder soortindicatie. Illegaal vuurwerk gaat vaak over de maximaal toegestane hoeveelheid kruit. Sinds 2006 is dat voor rollen 500 gram kruit en voor vuurwerkpijlen maximaal 40 gram kruit.

4.6.1 Soorten illegaal vuurwerk

Knalvuurwerk en siervuurwerk kunnen beide illegaal zijn. Zelfgemaakt of zelfgemodificeerd vuurwerk is altijd illegaal. Veel zelfgemaakt vuurwerk valt onder de vuurwapenwet. Knalvuurwerk is verboden wanneer de knal boven de toegestane decibellen uitgaat. Dit harde geluid komt door het gebruik van een bepaald soort kruit of een te grote hoeveelheid kruit of door de speciale samenstelling van het kruit. Het

is illegaal als particulier om professioneel vuurwerk te kopen of af te steken.

4.6.2 *Voorbeelden van illegaal vuurwerk*

Voorbeelden van illegaal vuurwerk zijn zogeheten: Strijkers (ook wel Pirat Cracker genoemd), WidowMakers, Beton Strijker (Fish Crackers), Nitraatklappers, Thunder Crackers, Thundering Heaven, Black Bermuda (Black Boy), Match Thunder, Titanium Bombs, Triple Hearts, Losse Hearts, Chainthunder, Kings Cracker, Silver Crackers, Chinese Vlinder (Spanish Cracker), Celebration crackers, Rollen (deze rollen kunnen 100.000 tot een 2.000.000 klappers hebben), Mini Jumbo rol, Hindoe rollen, sommige Fonteinen en Potten, Lawinepijl, Flash Rocket, Pijlen zonder label, Mortieren, Losse Shells (professioneel vuurwerk, soms zo groot dat alleen met twee kan worden getild!).

4.6.3 *Vuurwerk uit Duitsland en België*

Controle op de veiligheid van vuurwerk in Nederland wordt bemoeilijkt door de minder strenge wetgeving in Duitsland en België. Veel Nederlanders kopen daar vuurwerk en brengen het naar hun eigen land. Belgen mogen het hele jaar door het soort vuurwerk kopen, waarvan de verkoop in Nederland alleen drie dagen voor het nieuwe jaar wordt toegestaan. In de laatste maanden van 2007 is veel vuurwerk ingevoerd vanuit Duitsland naar Nederland. Dit vuurwerk was eerder afgekeurd of verboden en er was geen vergunning voor transport aangevraagd. In sommige gevallen was het vuurwerk verkeerd geladen, in combinatie bijvoorbeeld met gevaarlijke stoffen. Bij speciale grenscontroles door de Vliegende Brigade Vuurwerk in samenwerking met de douane en de Nederlandse en Duitse politie net voor de jaarwisseling 2007/2008, is rond 25% van het vuurwerk in beslag genomen. Er zijn 38 controles uitgevoerd langs de Duits-Nederlandse grens. De Nederlandse regering wil de verkoop van illegaal vuurwerk terugdringen door het aanpassen van regels die meer kruit toestaan. Vuurwerk dat in Nederland wordt verkocht is volgens liefhebbers minder spectaculair.

4.6.4 *Georganiseerde misdaad*

Politie en justitie krijgen moeilijk grip op de import van illegaal vuurwerk dat gezien kan worden als echte criminaliteit. Er wordt veel geld verdiend met handel in illegaal vuurwerk, wat het voor criminelen heel aantrekkelijk maakt. Een doos lawinepijlen van 20 stuks kost de koper van dit illegale vuurwerk 100 tot 150 euro. Het kost de verkoper één euro per stuk. Volgens deskundigen is de winstmarge van de illegale vuurwerkhandel te vergelijken met de heroïnehandel. Honderden mensen zijn betrokken bij het transport, de opslag en de verkoop van deze lucratieve handel. In 2006 werd 150.000 kilo (7,5 %) van de 2.000.000 kilo illegaal vuurwerk ontdekt. Als illegaal vuurwerk gevonden wordt, moeten specialisten dit opruimen. In sommige delen van Nederland ontbreken deze specialisten.

In 2005 spraken politie, justitie, gemeenten, provincies en inspectiediensten af om de illegale vuurwerkhandel gezamenlijk te bestrijden. De hoeveelheid geïmporteerd illegaal vuurwerk is echter gelijk gebleven. De 20 bendes die in Nederland het hele jaar door op grote schaal in illegaal vuurwerk handelen, worden niet echt aangepakt. Onderzoeker Peter Klerks van de Politieacademie in Apeldoorn kreeg inzage in een aantal opsporingsonderzoeken naar vuurwerkbendes. Daaruit bleek dat mensen die in illegaal vuurwerk handelen ook vaak in verdovende middelen handelen. Het voordelige van de illegale vuurwerkhandel voor criminelen in vergelijking met heroïne is dat de winstmarge overeenkomstig is maar dat de straf voor de vuurwerkhandel veel milder is. De straf voor de handel in illegaal vuurwerk wordt een taakstraf of een boete terwijl op drugshandel celstraf staat. Ook stelt Klerks dat het gevaar voor geweld bij drugshandel veel risicovoller is. Handelaren kunnen nu met weinig moeite in België grote partijen inslaan van verboden vuurwerk met een inschrijvingsbewijs van de Kamer van Koophandel. De politie houdt vanaf oktober wel kofferbakcontroles bij de grens, maar criminelen halen vaak al in de zomer het vuurwerk naar Nederland.

5

DE AFREKENING

Op 6 augustus 2008 werd de Stichting Staakt Het Vuren opgericht. Een van de eerste activiteiten van het bestuur van de stichting was de macro-econoom drs. J.B. Bergmann te verzoeken een verkennend onderzoek te verrichten naar de totale kosten van de jaarwisseling 2007/2008 en een prognose te doen van de ontwikkeling van deze kosten voor de komende vijf jaarwisselingen. Het voorlopig onderzoeksrapport werd op 1 december 2008 aan het bestuur van de stichting beschikbaar gesteld. Dit hoofdstuk is een samenvatting van de eerste resultaten uit het voorlopig onderzoeksrapport.

5.1 De rekening is nog onbekend

In december 2007 stelt de Partij voor de Dieren dat de jaarlijkse kosten van het afsteken van vuurwerk rond oud en nieuw zo rond 450 miljoen liggen en dit circa 3 miljoen kilo afval oplevert. De gemeente Groningen berekent voor deze jaarwisseling de kosten van schade op circa 122.000 euro terwijl de gemeente Vlissingen een bedrag van 22.000 euro bekend maakt. Twee gemeenten als voorbeeld, omdat niet van alle gemeenten deze schadepost bekend is.

In genoemd onderzoeksrapport wordt een eerste, globale berekening gegeven van de schade die optreedt voor de Nederlandse samenleving als geheel door o.m. het afsteken van vuurwerk rondom de jaarwisseling. Wij geven de belangrijkste resultaten weer; in het rapport is een nadere onderbouwing te vinden van de berekeningen.

In Nederland werd bij de jaarwisseling 2007/2008 voor rond de 70 miljoen aan vuurwerk de lucht in geschoten. De kosten van de schade die het afsteken oplevert is niet op eenvoudige wijze vast te stellen. Behalve zeer beperkte schattingen in krantenartikelen hebben we geen bronnen kunnen vinden die de totale schade voor de Nederlandse sa-

menleving berekenen. Bovengenoemde bedragen van de gemeenten zijn in feite slechts het topje van de ijsberg. In het in opdracht van de ministeries van VROM en VenW door organisatieadviesbureau Twijnstra en Gudde begin 2008 opgestelde rapport 'Evaluatie Vuurwerkbesluit en Transportregelgeving' komt dan ook de volgende passage voor:

Maatschappelijke schade

De hoeveelheid maatschappelijke schade (inzet brandweer, schade aan eigendommen) en het aantal lichamelijke letsels zijn toegenomen ten gevolge van vuurwerk. Dit feit komt onvoldoende naar voren doordat registraties van incidenten geen werkelijke weergave van het gebeuren weergeven. Berichtgeving hierover is niet in overeenstemming met de feitelijke situatie. Als er beweerd wordt dat de vuurwerknacht is meegevallen wordt daarbij vergeten dat de brandweer de hele nacht achter incidenten heeft moeten aanrijden.

Het is opvallend hoe weinig gegevens er in feite bekend zijn. Het SP-kamerlid Remi Poppe stelde in januari 2008 een tiental voor de hand liggende vragen aan de regering over m.n. consumentenvuurwerk. In de antwoorden op deze vragen komen zinnen voor als: 'Onbekend is hoeveel schade specifiek door vuurwerk wordt aangericht.', 'Opgemerkt moet worden dat deze getallen zijn vastgesteld op basis van interviews' (en dus ontbreekt systematische verzameling), 'Omzetcijfers van de (vuurwerk)branche zijn mij niet bekend', 'Er zijn hierover geen landelijke cijfers bekend.' enz. Was getekend, dr. Jacqueline Cramer.

5.2 **Wie steken er eigenlijk vuurwerk af?**

Of de minister op dit punt gelijk heeft valt overigens te bezien. Een beetje speurwerk op internet levert aanvullende informatie op. Het onderzoeksbureau Gfk (Growth from Knowledge) weet in zijn jaargidsen 2007 en 2008 interessante feiten te melden. Zoals dat sinds 2002 steeds minder huishoudens tijdens de jaarwisseling vuurwerk aanschaffen. In 2007 koopt minder dan een kwart van de Nederlandse huishoudens zelf vuurwerk. 'Met name binnen de huishoudens met kinderen wordt gemiddeld meer vuurwerk gekocht dan in een ander Nederlands huishouden, op grote afstand gevolgd door de tweever-

dieners. Vooral jonge en oudere alleenstaanden en gepensioneerden kopen zelden vuurwerk.'

Als gekeken wordt naar regionale spreiding blijkt dat het afsteken van vuurwerk met name populair is in het noordoosten van het land en dan met name in Groningen en vooral Drenthe. De Friese huishoudens kopen minder dan gemiddeld vuurwerk. In het westen van ons land is het afsteken van vuurwerk vooral populair in de provincie Utrecht, in Noord- en Zuid-Holland daarentegen minder. In het rapport van Bergmann zijn cijfers per provincie en type huishoudens opgenomen.

Tabel 1 Iemand heeft in huishouden vuurwerk aangeschaft

Regio	Aanschaf %
Noorden	31
Oosten	30
Westen	23
Zuiden	21
Nederland	24,7%

De conclusie die uit dit meerjarig onderzoek getrokken kan worden is dat sinds 2002 het vuurwerkenthousiasme zich vooral concentreert bij een steeds kleinere groep mensen. Als we dit combineren met het gegeven dat de jaarlijkse vuurwerkomezet de afgelopen jaren gestaag is gestegen dan betekent dat dus dat steeds minder personen steeds meer uitgeven aan vuurwerk. De concentratiegraad neemt als het ware toe. Dit is een belangrijk gegeven vooral als dit gecombineerd wordt met de trend van fors stijgende maatschappelijke lasten. We komen hier in het vervolg van dit hoofdstuk op terug.

In de zomer van 2008 werden de resultaten bekend gemaakt van een TNS NIPO onderzoek dat is uitgevoerd in opdracht van het ministerie

van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De centrale doelstelling van dit nieuwe onderzoek was vooral om inzicht te verwerven in de opvattingen van Nederlanders over afsteektijden van vuurwerk en de houding tegenover een eventuele beperking van de afsteektijden. Een van de belangrijkste conclusies is opnieuw dat de meningen inderdaad sterk verdeeld zijn. Maar in tegenstelling tot eerder onderzoek wordt nu gevonden dat ‘iets meer dan de helft (52%) van de Nederlanders tamelijk tot zeer positief staat tegenover het afsteken van vuurwerk met oud en nieuw, terwijl bijna de helft (47%) daar tamelijk tot zeer negatief tegenover staat. De groep die zeer negatief tegenover het afsteken van vuurwerk met oud en nieuw staat, is groter dan de groep die daar zeer positief tegenover staat (respectievelijk 21% en 13%).’

Dit onderzoek bevestigt tevens de eerdere conclusies van onderzoeksbureau Gfk dat er slechts een kleine groep mensen is die vuurwerk afsteekt (zo’n 19% volgens dit rapport; bijna 25% in het Gfk-rapport). De rest steekt nooit of zelden bij jaarwisselingen vuurwerk af. ‘Ruim zes op de tien Nederlanders (64%) zeggen de afgelopen vijf jaarwisselingen zelfs nooit vuurwerk te hebben afgestoken.’

Tot zover de opvattingen van de Nederlanders en datgene wat daarover bij regering en volksvertegenwoordiging bekend is. We gaan nu in op de vraag naar de totale maatschappelijke schade.

5.3 Van bedrijfseconomische kosten naar maatschappelijke lasten

We lichten aan de hand van twee voorbeelden het verschil tussen bedrijfseconomische kosten en maatschappelijke lasten toe.

Voorbeeld 1: Even een telefooncel opblazen?

In de aanloop naar de jaarwisseling 2006-2007 werd in Sprang-Capelle door een vijftal jongens met vuurwerk een telefooncel opgeblazen. Zie het krantenartikel in het omrande kader. Als we de kosten van deze ‘gebeurtenis’ op een rij zetten, dan blijkt dat deze veel groter zijn dan op het eerste gezicht wordt vermoed. De gemeente zal waarschijnlijk

melden dat de extra kosten bestaan uit de inzet van de milieudienst voor het opruimen van de opgeblazen cel. Dit wordt door ons berekend op een bedrag van € 500,-. De eigenaar van de telefooncel zal in eerste instantie de schade bepalen op de huidige boekwaarde van de telefooncel. In ons voorbeeld is deze geschat op circa € 2.000,-. Daarmee zijn echter slechts de meest in het ooglopende kosten bepaald. En het zijn bij benadering deze kosten die men in het verleden veelal terugvindt in de media.

Vijf arrestaties na opblazen telefooncel met vuurwerk

De politie heeft zaterdagavond vijf mannen (18-21 jaar) uit Sprang-Capelle aangehouden die vlak daarvoor in hun woonplaats een telefooncel met vuurwerk hadden opgeblazen. Dat meldde de politie zondag. De vijf werden opgepakt op aanwijzing van getuigen. Ze zijn in voorlopige hechtenis genomen. De politie onderzoekt of zij verantwoordelijk zijn voor vernielingen de afgelopen weken in Sprang-Capelle. De politie verwacht de komende dagen meer arrestaties rond deze vernielingen te verrichten.

December 2006, ANP-Novem

Daarbij valt al direct op hoe groot de onzekerheid is rondom de vaststelling van de werkelijke kosten. Immers, er zijn in dit eenvoudige voorbeeld al een drietal voor de handliggende schadebedragen te noemen: 500 (alleen de directe kosten van de inzet van de milieudienst), 2.000 (de actuele waarde van de opgeblazen telefooncel) of $500 + 2000 = 2.500$ (de som van beide). Zonder nader onderzoek van de gegevens en duidelijke afspraken over de waardebepaling blijft onzekerheid bestaan en wordt het publiek verkeerd geïnformeerd.

Wie echter het publieke debat wil voeren, dient niet alleen rekening te houden met de directe bedrijfseconomische uitgaven. Het gaat dan uiteindelijk om de maatschappelijke schade waarover ook in het eerdere genoemde evaluatierapport van Twijnstra en Gudde wordt ge-

sproken. En dat heeft tot gevolg dat het financiële plaatje er geheel anders uit komt te zien.

Ons voorbeeld van de opgeblazen telefooncel kan leiden tot de volgende opsomming aan maatschappelijke lasten:

vijf mannen blazen een telefooncel op	uur/aantal	waarde	totaal
A. vuurwerk kopen, instellen, ploffen:	3	25	75
B. waarde opgeblazen telefooncel			2.000
C. nieuwe telefooncel installeren (aanschaf, installaties)			5.000
D. getuigen melden zich bij politie, politieagent maakt proces-verbaal op	1	100	100
E. recherche onderzoek: ondervragen, arrestatie, etc.			500
F. rechtspraak, advocatuur, etc.			500
G. brandweer met 5 pers	5	200	1.000
H. opruimen milieudienst			500
I. overige kosten			325
totaal			10.000

De totale maatschappelijke lasten worden nu berekend op zo'n 10.000 euro. Dat is maar liefst meer dan twintig keer zoveel als de variant

waarin alleen rekening wordt gehouden met de inzet van de milieudienst.

Hiermee worden de financiële effecten van de opgeblazen telefooncel vertaald naar maatschappelijke lasten. De vraag die gesteld kan worden ligt voor de hand: is het de bevolking van Nederland een dergelijk bedrag allemaal waard?

Voorbeeld 2: oogletsel

We willen nog een tweede voorbeeld geven waarbij met name de gevolgen voor een mens centraal staan. In dit voorbeeld zal nog meer blijken hoe de meeste kosten en gevolgen in eerste instantie niet-zichtbaar zijn. Bij de jaarwisseling 2007-2008 zijn er ongeveer 1.100 gewonden geregistreerd, zo blijkt uit onderzoek van Consument en Veiligheid. Veelal waren dat kinderen jonger dan 15 jaar en de meeste slachtoffers vielen voor het einde van 2007. Van de gewonden werd ongeveer vijf procent opgenomen in het ziekenhuis. Een jaar eerder waren er ongeveer 960 gewonden, waarvan tien procent werd opgenomen in een ziekenhuis.

Jaarwisseling	1998	1999	2000	2001
Aantal ongevallen	1296	1200	900	972
Gemiddeld aantal ongevallen	908	908	908	908
Ziekenhuisopnamen	38	11	51	56
Gemiddeld aantal opnames	49	49	49	49

Jaarwisseling	2002	2003	2004	2005
Aantal ongevallen	756	612	612	648
Gemiddeld aantal ongevallen	908	908	908	908
Ziekenhuisopnamen	22	53	60	51
Gemiddeld aantal opnames	49	49	49	49

Jaarwisseling	2006	2007
Aantal ongevallen	972	1116
Gemiddeld aantal ongevallen	908	908
Ziekenhuisopnamen	93	53
Gemiddeld aantal opnames	49	49

Om voor al deze individuele gevallen de totale lasten te bepalen is geen eenvoudige rekensom. Het gaat daarbij immers niet alleen om de directe kosten, maar ook om de indirecte kosten die zich vooral op middellange termijn manifesteren. Bij de berekening van de financiële schade kan ook nu gekeken worden naar de individuele schade. Een oogoperatie kost een bepaald bedrag en de daarop volgende verzorging- en begeleidingsuren zijn in principe te berekenen. Waar echter bijvoorbeeld veelal onvoldoende rekening mee wordt gehouden, zijn de extra kosten die door de verschillende organisaties worden gemaakt omdat reeds vooraf rekening wordt gehouden met mogelijke gevolgen. Operatieteams moeten paraat staan, ziekenautochauffeurs evenals brandweerlui zijn stand-by, etc.

Hiermee is het financiële plaatje echter nog niet volledig bepaald. Voor de bepaling van de maatschappelijke lasten zal ook een waarde moeten worden berekend voor het verlies aan gezichtsvermogen gedurende bijvoorbeeld 30 jaar, de verminderde economische inzetbaarheid, e.d. om maar iets te noemen. Ook in dit geval stijgen de maatschappelijke lasten tot grote hoogte.

Nu duidelijk is dat er grote verschillen bestaan tussen de in de media genoemde bedragen en de daadwerkelijke maatschappelijke lasten van het vuurwerk, kunnen we op eenvoudige wijze aangeven hoe deze verschillen vooral ontstaan. Daartoe hebben we onderstaande tabel opgesteld voor voorbeeld 1. het opblazen van de telefooncel. De posten genummerd A. t/m I. verwijzen naar de overeenkomstige rijen in de eerdere tabel.

kosten- post	bedrijfsecono- misch		maatschappelijk		Totaal
	direct	indirect	direct	indirect	
A			75		
B	2000				2000
C		5000			5000
D				100	100
E				500	500
F				500	500
G			1000		1000
H	500				500
I				325	325
Totaal	2500	5000	1075	1425	10000

In het nieuws wordt voornamelijk gesproken over het totaalbedrag in de eerste kolom, in ons voorbeeld 2.500 euro. In de informatie die gemeenten verstrekken aan de gemeenteraad zijn de bedragen doorgaans nog lager. In ons voorbeeld zou waarschijnlijk slechts een bedrag van 500 euro als schade worden opgegeven. De totale maatschappelijke lasten bedragen echter hiervan het twintigvoudige! Het wordt tijd dat deze cijfers jaarlijks worden berekend en gepubliceerd worden per gemeente. De VNG zou hierin een belangrijke rol kunnen spelen.

Onze tussenconclusie is dan ook dat er zeker meer onderzoek noodzakelijk is zodat de integrale maatschappelijke kostprijs zichtbaar wordt. Alleen met deze informatie kan door de politiek een weloverwogen beslissing worden genomen.

5. 4 Het integrale logistieke macromodel

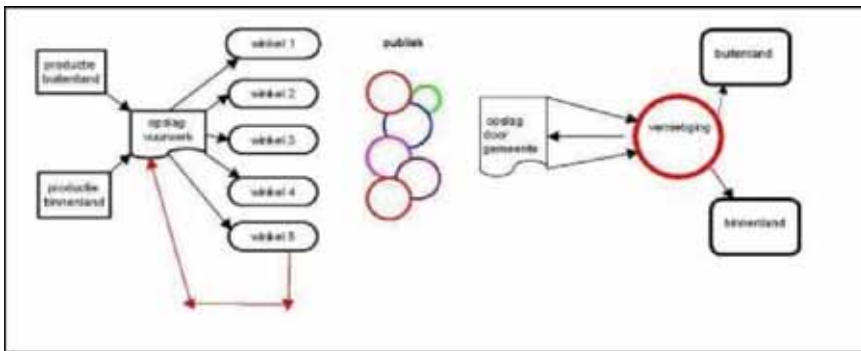
Zoals eerder aangehaald, volgens diverse krantenartikelen gaat het bij de recentste jaarwisseling om een bedrag van circa € 70 miljoen dat in Nederland de lucht wordt in geschoten. In feite is dat bedrag te zien als de ‘consumptie-uitgave’ van het consumentenvuurwerk. Wie echter de werkelijke totaalkosten voor de maatschappij als geheel in beeld wil brengen kan hiermee niet volstaan. De maatschappelijke lasten liggen immers veel hoger.

Er kan bij het bepalen van deze lasten worden gekozen voor verschillende invalshoeken. Een zeer gangbare methodiek is die waarbij aangesloten wordt bij de verschillende logistieke onderdelen van de totale productie-opslag-vervoer-verbruik-opruim-keten, afgekort de POVVO-keten. Omdat in Nederland bijna al het vuurwerk wordt ingevoerd kunnen we echter beter spreken van invoer-opslag-vervoer-verbruik-opruim-keten, IOVVO-keten.

Bij een andere invalshoek ligt de nadruk vooral op de *opgeofferde alternatieve aanwendbaarheid*. Immers een fabriek, arbeidskracht of vervoersmiddel (of meer algemeen: productie- of vervoerscapaciteit) dat ingezet wordt voor de productie, opslag of vervoer van consumentenvuurwerk, kan niet meer worden ingezet voor andere, meer maatschappij- verantwoordelijke doelen. Bovendien vindt er veelal

een bepaalde, onomkeerbare belasting plaats van het ecologische systeem.

We beginnen met een voorlopige inventarisatie die gebaseerd is op een combinatie van de twee bovengenoemde methodieken. Enerzijds wordt er gebruik gemaakt van de ideeën die dr. R. Hueting reeds in 1974 in z'n proefschrift formuleerde over Financiële Schade, Functieverlies, Milieoverslechtering, etc. Hiermee wordt in feite de alternatieve aanwendbaarheid in de vorm van maatschappelijke offers c.q. kosten gemeten. Anderzijds wordt aangesloten bij het logistieke model, waarbij verschillende hoofd- en subprocessen zullen (kunnen) worden onderscheiden. Het gehele model wordt gepresenteerd in figuur 1.

Aan de hand van dit analysemodel zal een zo volledig mogelijk beeld verworven kunnen worden van de verschillende activiteiten en daarmee gepaard gaande kosten. Deze inventarisatie dient op een systematische manier te geschieden zodat op een inzichtelijke manier niet alleen de gegevens gepresenteerd maar ook verantwoord kunnen worden. In deze fase van het onderzoek is dit extra relevant omdat ook andere onderzoekers dan gemakkelijk een bijdrage (in de vorm van een uitbreiding of verdieping of verfijning bijvoorbeeld) kunnen leveren aan het gepresenteerde cijfermateriaal.

Aantal effecten die in dit model nog op waarde gewaardeerd kunnen worden:

- Afsteken van het vuurwerk
- Beslag op de productie- en vervoercapaciteit van een land

- Afvoer en verwerking van het afval, o.a. inzet van de milieudiensten (personeel, materiaal, etc.)
- Effect op mensen: ziekenhuisopnames, psychische schade
- Extra inzet politiediensten, beveiligingsdiensten, rechters, HALT-projecten, gevangnissen, etc.
- Overslag van de goederen
- Vervoer over het land
- Temperatuurverandering en andere milieu-effecten
- Geluidsoverlast
- Opruimen en herstelwerkzaamheden: in de openbare ruimte (o.a. bushaltes) en van particulier bezit (bijvoorbeeld verbrande auto's)
- Overige effecten

Er moet uiteraard onderscheid worden gemaakt tussen kosten ten gevolge van vuurwerk en kosten van niet-vuurwerk gerelateerde zaken. Een andere indeling is die van de korte termijn (dat betekent in dit geval de periode 30/12 t/m 04/01) en van de middellange termijn waarmee we doelen op de periode vanaf 05/01. Hierbij gaat het veelal om indirecte of gevolgkosten.

De gevolgde methode is deels gebaseerd op bestudering van cases die in de media werden aangetroffen.

Deze berekeningen zijn indicatief en dienen nader onderzocht te worden. Het vervolg zou dan ook kunnen zijn het verder uitwerken van het logistieke model.

5.5 De eerste voorlopige resultaten

Op basis van een eerste inventarisatie met behulp van het geschetste logistieke model kan worden gesteld dat de maatschappelijke lasten in de range van euro 800 miljoen tot 1 miljard vallen. Bij dit exploratief onderzoek is via verschillende openbare bronnen een bedrag berekend. Hierbij is onder meer rekening gehouden met de effecten op het milieu.

De verdeling van de opbrengsten

In zijn onderzoek heeft Bergmann gebruik gemaakt van het door hem ontwikkelde analyse- en voorspelmodel IFIM-i (Integral Fireworks Model 1.0). Met dit eenvoudige model wordt inzicht verkregen in een aantal relevante zaken, zoals de opbrengstverdeling van de vuurwerk-omzet over verschillende groepen in Nederland en de globale verdeling van de milieu- en afvaleffecten over die groepen.

Op basis van een aantal theoretische en realistisch geachte aannames zijn verschillende berekeningen uitgevoerd. Wij bespreken de resultaten kort. Indien een Nederlandse vuurwerkconsument euro 1.000 in de winkel besteedt, dan heeft dat een aantal effecten:

1. Van het bestede bedrag vloeit circa 19% rechtstreeks naar de staatskas door de omzet- belasting. Uiteindelijk ontvangt de Nederlandse overheid (Rijk en Gemeente) zo'n 29% van deze consumentenuitgave. Circa 57% gaat naar het buitenland (vooral China) als inkoopprijs, terwijl de winkelier en de Nederlandse importeur elk zo'n 7% ontvangen.
2. Kijkt men alleen naar het effect op de Nederlandse economie dan wordt de ruim 43,3% (29% + 7% + 7%) ofwel 433 euro, als volgt verdeeld over de participanten:

Tabel 2 Verdeling van € 1000 vuurwerkcomzet in Nederland

Rijk en gemeente	287	66%
Detailhandel	73	17%
Importeur/ Groothandel	73	17%
Totaal	433	100%

3. Hetzelfde model is gebruikt om de verdeling van de maatschappelijke milieu- en afvallasten te bepalen. Onze eerste indicatieve berekeningen geven het volgende beeld:

Tabel 3 Verdeling maatschappelijke lasten o.b.v. € 1000 besteding

Rijk en gemeente	58,3	80%
Detailhandel	7,3	10%
Importeur/ Groothandel	7,3	10%
Totaal	72,9	100%

Nader onderzoek moet worden gedaan naar de validiteit van het model IFIM-i, zodat toekomstige aanpassingen voor nauwkeuriger resultaten kunnen zorgen.

5.6 Een eerste voorspelling voor de periode 2010-2015

Voor economen en statistici is het vuurwerk blijkbaar geen interessant studieobject. Er is in Nederland namelijk weinig tot geen economisch onderzoek gedaan naar de prijsontwikkeling van vuurwerkproducten. Wel is er in 2002 door het bureau EIM een onderzoeksrapport opgesteld naar de mogelijke effecten van een belastingheffing op vuurwerk. In hoeverre kan een verhoging van de prijs, veroorzaakt door een specifieke prijsophogende belasting, de aanschaf en het gebruik ontmoedigen? In z'n algemeenheid zal dit betekenen dat er substitutie-effecten (vuurwerk vervangen door andere producten, waaronder mogelijk illegaal vuurwerk) en *inkomenseffecten* (meer belastinginkomsten en een winsteffect bij de handel) optreden. Dit valt wellicht mede te onderzoeken door gebruik te maken van de eravringen en resultaten die het gevolg zijn van de invoering van de verwijderingsbijdrage enige jaren geleden.

De ontwikkeling van de vuurwerkkosten voor de periode 2010-2015 kan op verschillende manieren onderbouwd worden. Bergmann heeft daarbij o.a. een inschatting gemaakt van de prijsaanpassingen die de komende jaren zich zullen voordoen. Door allerlei ontwikkelingen in

China en in Nederland valt te verwachten dat de prijzen de komende jaren fors zullen stijgen:

- A. Door de verdergaande economische ontwikkeling van China (waar veruit het merendeel van de vuurwerkproductie plaatsvindt) zullen de arbeidskosten daar toenemen;
- B. Een relatief sterke stijging van de transportkosten o.a. het gevolg van de extra aanvoerkosten van papier, klei en springstof voor en tijdens de produktie als mede de hogere transportkosten naar Nederland;
- C. Verhoogde veiligheidseisen door de verschillende overheden en daardoor steeds meer managementtijd vergende interne toezichtseisen;

Uitgaande van een realistisch geacht scenario van gemiddeld 10% omzetsstijging per jaar ontstaat het volgende beeld voor de omzet aan consumentenvuurwerk. Zie bijgaande tabel.

2007/8	2008/9	2009/10	2010/11	2011/12
70	77	85	93	102
tabel Prognose ontwikkeling vuurwerkomzet in Nederland				

2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	
113	124	136	150	
tabel Prognose ontwikkeling vuurwerkomzet in Nederland				

Indien, als een eerste benadering, wordt verondersteld dat de verhouding tussen maatschappelijke lasten en de nationale vuurwerkomzet in Nederland de komende jaren ongeveer hetzelfde zal blijven, dan betekent dit dat de geprognoseerde maatschappelijk lasten zullen stijgen naar een bedrag ver boven de 1 miljard. De ontwikkeling van de maatschappelijke lasten is weergegeven in bovenstaande tabel.

2007/8	2008/9	2009/10	2010/11	2011/12
840	924	1.016	1.118	1.230
tabel ontwikkeling maatschappelijke lasten				

2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	
1.353	1.488	1.637	1.801	
tabel ontwikkeling maatschappelijke lasten				

Laatste opmerking: voer voor psychologen?

In de door ons gelezen rapportages is het opvallend hoe weinig aandacht er is voor de vuurwerkconsument. Wat zijn eigenlijk de behoeften en motivaties die deze consument doen besluiten vuurwerk aan te schaffen? In het uitvoerige rapport van Twijnstra & Gudde bijvoorbeeld is dit dan ook een onderbelicht gebied. Onzes inziens vraagt dit om aanvullend onderzoek. Onderzoek naar producenten- en vooral consumentengedrag. Waarom schaffen mensen überhaupt vuurwerk aan? Zijn sensatie, plezierbeleving of thrillseeking de enige motieven? Waarom halen bepaalde mensen gevaarlijke handelingen uit met vuurwerk? Etc.

Centraal verzamelen van de gegevens in een databank voor analyse en nader onderzoek is noodzakelijk. Daartoe o.m. oprichting van een organisatie die allerlei gegevens systematisch verzamelt. Publicatie van statistieken door CBS.

6

VUURWERK

Heden en verleden

6.1 Wat is vuurwerk

Vuurwerk bestaat uit hulzen, gemaakt van karton, plastic en metaal, die mengsels van chemische stoffen (gassen) bevatten en die bij ontsteking snel verbranden, licht geven, ontploffen en met kracht wegschieten.

6.2 Soorten vuurwerk

Er zijn drie categorieën vuurwerk in Nederland: consumentenvuurwerk, professioneel vuurwerk en ernstvuurwerk. Consumentenvuurwerk mag door iedereen in Nederland worden afgestoken bij de jaarwisseling. Professioneel vuurwerk, een veel zwaarder vuurwerktype, wordt gebruikt bij vuurwerkshows en in theaters. Professioneel vuurwerk mag alleen door deskundigen worden afgestoken. Voor het afsteken van vuurwerk worden per categorie wettelijke technische eisen gesteld. Deze zijn te vinden in het Vuurwerkbesluit. Naast vuurwerk dat voor plezier wordt gebruikt is er ook de categorie ernstvuurwerk. Dat wordt gebruikt in nood- of gevaarlijke situaties of ten dienste van het leger, bijvoorbeeld een lichtbaken bij de scheepvaart of rookschermen in het leger.

6.2.1 Consumentenvuurwerk

Consumentenvuurwerk wordt ook wel lustvuurwerk of feestvuurwerk genoemd. Er zijn twee soorten consumentenvuurwerk. Dat zijn siervuurwerk en knalvuurwerk. Siervuurwerk, de naam zegt het al, is vuurwerk waarbij het om de sier gaat en dat in mooie kleu-

ren licht en vormen uiteenspat. Bij vuurwerkpijlen gebeurt dit in de lucht, bij potten of fonteinen komen deze vanaf de grond omhoog. Er is een assortiment van draaiers, zonnen en fakkels. 90% van het verkochte consumentenvuurwerk is siervuurwerk. Bij knalvuurwerk gaat het puur om het knaleffect. Er zijn rotjes, die een lichte knal geven en hardere knallen zoals van donderslagen, kanonslagen en astronauten. Gillende keukenmeiden, ook wel luchthuilers genoemd, worden tot het knal- en siervuurwerk gerekend.

Consumentenvuurwerk mag in Nederland alleen op de drie dagen vóór de jaarwisseling verkocht worden. Ieder jaar verkopen rond de duizend kleine bedrijven en winkels consumentenvuurwerk aan particulieren. Dit mag worden afgestoken vanaf 31 december 's morgens 10.00 uur tot 1 januari 's nachts 2 uur. Wie koopt en afsteekt moet 16 jaar of ouder zijn. Soorten consumentenvuurwerk die wel het hele jaar te koop zijn worden fopvuurwerk of ook wel schertsvuurwerk genoemd. Deze mogen ook altijd worden afgestoken op voorwaarde dat de kopers 16 jaar of ouder zijn. Voorbeelden van fopvuurwerk zijn sterretjes, knalerwtten, trekbommetjes, kletsers en fluiters (zie hoofdstuk 4 punt 4.6).

6.2.2 *Professioneel vuurwerk*

Professioneel vuurwerk mag alleen door professionals worden afgestoken die een speciale training hebben gevolgd. Dit vuurwerk is qua lading en kracht gevaarlijker dan consumentenvuurwerk. Het bevat meer werkzame stoffen en wordt daarom niet aan consumenten verkocht. Professioneel vuurwerk wordt alleen in de open lucht afgestoken en op afstand, via een elektrische ontsteking. Het meeste professionele vuurwerk wordt gebruikt bij een afsluiting van een groot evenement of bij een speciale viering, zoals Koninginnedag. Ook worden er vuurwerkshows georganiseerd. Professioneel vuurwerk voor evenementen wordt ook wel grootvuurwerk genoemd.

Onder professioneel vuurwerk behoort ook de categorie theatervuurwerk of podiumvuurwerk. Het vuurwerk van deze categorie is speciaal ontwikkeld voor binnengebruik. De lading van dit vuurwerk is te

vergelijken met consumentenvuurwerk maar moet alsnog door deskundigen worden afgestoken. Te denken valt aan de rooeffecten in een theater.

6.2.3 *Ernstvuurwerk*

Ernstvuurwerk is vuurwerk dat gebruikt wordt in noodgevallen en voor andere functionele doelen, bijvoorbeeld bij het leger. Bij schepen in nood moeten er lichtseinen afgegeven kunnen worden. Ook wordt vuurwerk gebruikt om sneeuw te laten ontploffen om lawines te veroorzaken. Door het leger wordt vuurwerk afgestoken in de vorm van fakkels, vuurpijlen, parachutes en rookpotten voor noodverlichting, noodsignalen en rookschermen. Dit vuurwerk is na een aantal jaren niet meer betrouwbaar en wordt dan vernietigd en vervangen.

6.3 **Geschiedenis van vuurwerk**

Het vermoeden bestaat dat vuurwerk voor het eerst ontdekt werd in wat nu Bangladesh heet. ‘Bengaals vuurwerk’ herinnert ons hieraan. Mogelijk is vuurwerk duizenden jaren geleden ontdekt bij het koken van voedsel op een houtvuurtje in het gebied van het tegenwoordige Bangladesh. Bij gebrek aan zout werd salpeter, dat hier en daar uit de aardbodem naar boven kwam, gebruikt om het voedsel smaakvoller en langer houdbaar te maken. Deze salpeter is waarschijnlijk in zo’n houtskoolvuur terechtgekomen waardoor de bijzondere neveneffecten aan het licht kwamen. Bij het begin van onze jaartelling werd op grote schaal vooral knalvuurwerk gebruikt bij religieuze gebeurtenissen in Azië om boze geesten weg te jagen. Vanaf rond 1200 experimenteerden Chinezen met buskruit waaruit allerlei soorten vuurwerk ontstonden, vooral in de stad Liu Yang, waar wetenschappers proeven deden om de speciale effecten en explosieve krachten te ontdekken.

Vanuit China kwam in de middeleeuwen het vuurwerk als vuurwerk-spektakel naar het hof van verschillende koningen in Europa, onder meer naar het Hof van Versailles. Maar het werd vooral gebruikt bij de oorlogvoering. Bij het produceren van vuurwerk in de jaren van de alchemie, van 300 v.C. tot 1500 n.C., werd het recept geheim gehou-

den. In de negentiende eeuw werd de kennis van vuurwerk door ontwikkeling in de scheikunde bekend en nam het gebruik van vuurwerk aanzienlijk toe.

6.4 Nieuwjaarstraditie in Nederland

Na de Tweede Wereldoorlog was er geen interesse en geld voor vuurwerk bij de jaarwisseling. Pas in 1960 begon deze traditie.

Oudejaarsnacht en de jaarwisseling worden in ons land meestal in kleine kring gevierd, met familie, burens en vrienden. Nederlanders kijken graag naar speciale programma's op de televisie. Om 0.00 uur knalt de kurk van de champagnefles en toosten mensen op een gelukkig nieuwjaar. Daarna gaan veel mensen naar buiten en wordt er 6.000.000 kilo vuurwerk de lucht in geschoten. Tegenwoordig steekt ongeveer 25% van de Nederlanders met oud en nieuw vuurwerk af, 45% beperkt zich alleen tot kijken. In Amsterdam op de Dam en in Rotterdam op de Erasmusbrug werd bij de jaarwisseling 2007/2008 een 'nationaal' vuurwerkspektakel georganiseerd.

6.4.1 *Geschiedenis van de nieuwjaarsviering*

De traditie van de nieuwjaarsviering heeft zijn wortels in heidense dagen.

Vuur is een belangrijke levensbehoefte. De oude vuren werden gedoofd om symbolisch het oude jaar af te sluiten. Nieuwe vuren werden aangestoken om de komst van het licht en het nieuwe jaar te verwelkomen. Nieuwjaarsvuren en kerstboomverbrandingen worden in sommige plaatsen nog steeds georganiseerd. Niet alleen in China maar ook in Nederland werden geesten van de overledenen en de demonen verjaagd door veel lawaai te maken. Het gebruik van vuurwerk en klockgelui bij de jaarwisseling heeft hierin zijn wortels. Deze geesten moesten echter ook gunstig gestemd worden, omdat ze vruchtbaarheid aan mensen en vee konden schenken en groei van het gewas konden bevorderen. Offers van voedsel en drank werden aan deze geesten aangeboden. Na het ritueel werden deze gaven door de mensen zelf genuttigd. Dit vinden we terug in onze eigentijdse kerst- en nieuwjaarsgerechten.

6.5 Internationale vuurwerktradities

Binnen en buiten de Europese Gemeenschap wordt vuurwerk voor verschillende doelen gebruikt. Naast de nieuwjaarsviering worden er internationaal ook vuurwerkfestivals georganiseerd bij verschillende gelegenheden.

6.5.1 *Landen die consumentenvuurwerk gebruiken bij de jaarwisseling*

Veel landen in Europa en daar buiten gebruiken consumentenvuurwerk bij de jaarwisseling. Onder hen zijn veel buurlanden zoals Oostenrijk, Tsjechië, Italië, België, Duitsland, Zwitserland, Scandinavië en Frankrijk, maar ook landen in Azië, het Midden- Oosten en Zuid-Amerika. 39 staten in de Verenigde Staten en het district Columbia staan consumentenvuurwerk toe. Terwijl in Europa per land verschillend over consumentenvuurwerk wordt gedacht is het voorstel van de Europese Commissie om de Europese markt voor vuurwerk te liberaliseren. In Ierland is het gebruik van vuurwerk inmiddels verboden. De drie Vlaamse Gemeentes Balen, Dessel en Mol hebben het afsteken van vuurwerk bij de jaarwisseling 2008/2009 verboden. Op wereldniveau wil de beweging *Stop fireworks* hetzelfde.

6.5.2 *Landen die professionele vuurwerkshows hebben bij de jaarwisseling*

Veel grote steden in de wereld organiseren prachtige professionele vuurwerkshows bij de jaarwisseling. Sydney in Australië organiseert bij iedere jaarwisseling een wereldberoemde spectaculaire vuurwerkshow. In Australië mogen inwoners sinds 1987 geen consumentenvuurwerk meer kopen dankzij een actie die gevoerd werd door oogartsen. Nu worden er alleen professionele vuurwerkshows en lasershows georganiseerd. Ook Parijs, Londen en New York vieren de jaarwisseling met professionele shows. In 5 Staten van de Verenigde Staten, Delaware, Massachusetts, New Jersey, New York en Rhode Island is het verboden consumentenvuurwerk te gebruiken. De organisatie Prevent Blindness America ondersteunt het verbod op de invoer en verkoop van alle vuurwerk, behalve het vuurwerk dat gebruikt wordt

bij professionele vuurwerkshows die afgestoken worden door bevoegde personen die daar een vergunning voor hebben.

6.5.3 Landen die consumentenvuurwerk gebruiken bij andere vieringen

Veel landen staan het gebruik van consumentenvuurwerk toe bij algemene feestdagen in hun land. Waar consumentenvuurwerk toegestaan is, zijn er problemen net zoals in Nederland. In Nieuw-Zeeland wordt consumentenvuurwerk gebruikt bij het jaarlijks nationaal feest van “Guy Fawkes Day” op 5 november. De problemen rondom consumentenvuurwerk zijn brandgevaar, letselschade en dierenstress.

6.5.4 Landen die professionele vuurwerkshows hebben bij andere vieringen

Op 14 juli wordt in Frankrijk herdacht, dat op die dag de gevangenis van de Bastille werd bestormd. Er wordt dan professioneel vuurwerk afgestoken. In de Verenigde Staten wordt op 4 juli de ‘Independence day’ gevierd. Er worden dan grote vuurwerkshows georganiseerd, die per staat verschillend worden geregeld. In Nieuw-Zeeland worden ook professionele vuurwerkshows georganiseerd voor “Guy Fawkes Day” en bij de nieuwjaarsviering. Deze worden georganiseerd door gemeenten en afgestoken door professionele pyrotechnici waarbij amper incidenten optreden. Ook Groningen kent het jaarlijks terugkerend Bommen Berend vuurwerkfeest in augustus.

6.5.5 Vuurwerkfestivals

Over de hele wereld vinden talrijke grote vuurwerkfestivals plaats. In Nederland is er half augustus het Vuurwerkfestival Scheveningen dat ook een winterversie kent in december. In Zuid-Europa zijn veel grote vuurwerkfestivals te bezoeken. Italië, Malta, Duitsland en Spanje hebben jaarlijks meerdere traditionele feesten waarbij groot vuurwerk afgestoken wordt. Het regio bestuur van Madeira gaat dit jaar ongeveer 1,2 miljoen euro investeren in het traditionele vuurwerkspektakel. Het gaat om 17 ton luchtsiervuurwerk, met 660.300 schoten.

7

HALT

Wetgeving op het gebied van veiligheid, vuurwerk, gezondheid en milieu

7.1 Het wettelijke kader

Dit hoofdstuk is bedoeld om de lezer enigszins behulpzaam te zijn, als een soort bewegwijzering bij een groot scala aan wetten en regelingen.

In hoofdstuk 1 zijn de gevolgen van de jaarwisseling 2007/2008 uitgebreid in beeld gebracht. We hebben geconstateerd dat het afsteken van consumentenvuurwerk een belangrijk onderdeel vormt van de jaarwisseling en als katalysator kan worden aangemerkt. Als vuurwerk eenmaal is afgeschoten volgt een spin-off van: verspilling-misdaad-geweld-milieu & onveilige handel-geweld.

De jaarwisseling 2007/2008 is hier gebruikt als een soort spiegel, een reflex.

In dit hoofdstuk gaat het niet om juridische details, maar veeleer om het verschaffen van een overzicht. Een selectie van de belangrijkste wetten is opgenomen op het gebied van veiligheid, vuurwerk, gezondheid en milieu.

7.2 Veiligheid

Aspecten van veiligheid zijn zowel verankerd in de Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden als in de Europese grondregels. In deze paragraaf noemen we de veiligheidsaspecten die verankerd zijn in de Nederlandse wetgeving en in Europese grondregels.

7.2.1 *Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden van 24 augustus 1815*

Bij de jaarwisseling speelt de veiligheid van elke Nederlander een centrale rol. De waarborging daarvan is in z'n algemeenheid geregeld in de volgende grondrechten van de Nederlandse Grondwet:

Artikel 6

2. De wet kan ter zake van de uitoefening van dit recht buiten gebouwen en besloten plaatsen regels stellen ter bescherming van de gezondheid, in het belang van het verkeer en ter bestrijding of voorkoming van wanordelijkheden.

Artikel 11

Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam.

Artikel 21

De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu.

Artikel 22

1. De overheid treft maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid.

7.2.2 *Regeling militaire steunverlening in het openbaar belang 2007*

Bestuursorganen kunnen in bijzondere gevallen militaire steunverlening aanvragen bij het ministerie van Defensie. De regeling 'militaire steunverlening in het openbaar belang van 19 december 2007' bevat richtlijnen voor al die instanties binnen de defensieorganisaties, die betrokken (kunnen) zijn bij de behandeling en afhandeling van dergelijke aanvragen van bestuursorganen binnen en buiten de rijksdienst. In de regeling wordt verwezen naar de Politiewet 1993.

7.2.3 Politiewet 1993

Aanvragen om steunverlening kunnen uitsluitend worden ingediend door een bestuursorgaan. De minister besluit op de aanvraag. Van militaire steun kan sprake zijn indien openbare belangen van bestuursorganen aan de orde zijn. Als voorbeelden kunnen worden genoemd:

- Het leggen van een noodbrug
- Voorbeeld van militaire bijstand bij het opsporen van een pyromaan, zoals medio november 2007 in het Groningse dorp 't Zand. De politie besloot de hulp in te roepen van het ministerie van Defensie. Het leger bood uitkomst.
- Steunverlening aan een ziekenhuis. Ongeveer 50 militairen uit Ermelo bouwden op 25 januari 2008 bij het Medisch Spectrum Twente in Enschede een noodvoorziening, een volwaardige intensivereunit.

In artikel 58 en 59 zijn regels vastgesteld op welke wijze de militaire steunverlening ter handhaving van onder meer de openbare orde kan worden verleend.

7.2.4 Algemene Plaatselijke Verordening (APV)

De Algemene Plaatselijke Verordening, afgekort APV, is de in Nederland gangbare term voor door de gemeente uitgevaardigde (lagere) wetgeving. Deze gemeentewet geeft gemeenten de bevoegdheid dit soort wetgeving uit te vaardigen.

7.2.4.1 Doel

Een APV is een regeling die geldt voor iedereen binnen de gemeente, en die veelal tot *doel heeft de gemeente netjes en leefbaar te houden voor iedereen*.

Op grond van de gemeentewet mogen en moeten gemeentes verordeningen uitvaardigen en ook sanctioneren. Deze taak is door de gemeentewet opgedragen aan de gemeenteraad.

7.2.4.2 Voorbeelden

De meeste strafbare feiten betreffende ordeverstoringen kunnen bijvoorbeeld in een APV worden opgenomen.

Het betreft dus niet direct schokkende delicten, maar ordeverstoring gedrag dat irritatie opwekt of dat de gemeente geld kost ('rommelmakerij').

7.2.5 Europese Unie

In Europees verband zet de Europese Unie zich onder meer in voor de duurzame ontwikkeling van Europa, op basis van onder meer een hoog niveau van bescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu.

1. De Unie heeft als doel het *welzijn* van haar volkeren te bevorderen.
2. De Unie biedt haar burgers een ruimte van vrijheid, *veiligheid*.
3. De Unie zet zich in voor de duurzame ontwikkeling van Europa.
4. Zij draagt bij tot de vrede, *de veiligheid, de duurzame ontwikkeling van de aarde*.

7.3 Vuurwerk

Belangrijkste regelgever op het gebied van vuurwerk is het ministerie van VROM. Centraal staat het z.g. 'Vuurwerkbesluit'. Als direct gevolg van de vuurwerkcramp in Enschede op 13 mei 2000 is op 1 maart 2002 het Vuurwerkbesluit in werking getreden, dat het ministerie van VROM heeft opgesteld. Het besluit is op acht wetten gebaseerd en uitgebracht onder (mede)verantwoordelijkheid van de ministeries van Verkeer en Waterstaat, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Binnenlandse Zaken en Justitie.

Het besluit verving het Vuurwerkbesluit wet milieugevaarlijke stoffen en het Reglement gevaarlijke stoffen. Het nieuwe Vuurwerkbesluit regelt onder meer het in- en uitvoeren, opslaan, bewerken, afleveren, het voorhanden hebben en het afsteken van vuurwerk. In dit nieuwe besluit wordt onder meer onderscheid gemaakt tussen consumenten- en professioneel vuurwerk. Strikte veiligheidsafstanden worden gehanteerd voor vuurwerkbedrijven in relatie tot de bebouwde omgeving en het besluit stelt scherpere eisen aan de opslag van vuurwerk. Bedrijven die vuurwerk opslaan hadden tot 1 maart 2004 de tijd om aan de nieuwe regels te voldoen.

Daarnaast zijn allerlei andere wetten en regelingen met een meer algemeen karakter relevant. Voor de verkoop van consumentenvuurwerk en de professionele vuurwerkbranche is verder bijvoorbeeld de Arbowet relevant. Meer informatie over deze wet vindt u in de paragraaf ‘gezondheid’ van dit hoofdstuk.

7.3.1 Consumentenvuurwerk

Consumentenvuurwerk is vuurwerk dat in Nederland in de drie dagen voor oud en nieuw verkocht wordt. Als een van de verkoopdagen een zondag is, dan wordt het vuurwerk 4 dagen van tevoren al verkocht. De zondag komt dan als verkoopdag te vervallen. Volgens het Vuurwerkbesluit is het niet toegestaan om op een zondag vuurwerk te verkopen. Consumenten mogen maximaal 20 kg vuurwerk per levering, 10 kg per persoon, bij erkende vuurwerkverkooppunten kopen, dat alleen op oudejaarsdag van 10 uur ‘s morgens tot nieuwjaarsdag 2 uur ‘s nachts afgestoken mag worden. Dit vuurwerk mag door iedereen van 16 jaar en ouder gekocht worden. Hier volgt enige specifieke regelgeving.

7.3.1.1 Voorhanden hebben van vuurwerk

Het voorhanden hebben van vuurwerk is geregeld in artikel 1.2.4.: ‘Meer dan 10 kg vuurwerk buiten een legale inrichting voor de opslag of overslag van vuurwerk voorhanden hebben’ en ‘Buiten verkoop- of afsteekperiode vuurwerk voorhanden hebben op een voor het publiek toegankelijke plaats.’

7.3.1.2 Levering consumentenvuurwerk

In artikel 2.3.3 is de levering van consumentenvuurwerk geregeld: “Het is verboden per levering meer dan tien kilogram aan een particulier ter beschikking te stellen”

Kritische noot: *Wie houdt toezicht en controle wanneer de consument bij verschillende leveranciers maximaal tien kilogram koopt en dit vervolgens in zijn huis opslaat met alle mogelijke gevolgen van dien?*

7.3.1.3 *Afsteken van vuurwerk*

In artikel 2.3.6 is de periode geregeld waarin vuurwerk in Nederland mag worden afgestoken: "Het is verboden consumentenvuurwerk tot ontbranding te brengen op een ander tijdstip dan tussen 31 december 10.00 uur en 1 januari 02.00 uur van het daarop volgende jaar."

7.3.1.4 *Classificatie van vuurwerk*

De verplichte classificatie van vuurwerk loopt van massa explosief vuurwerk (klasse 1.1) tot vuurwerk dat slechts in geringe mate en binnen een straal van 15 meter risico's oplevert (klasse 1.4). Consumentenvuurwerk valt in klasse 1.4.

7.3.1.5 *Toezicht op het Vuurwerkbesluit*

Het toezicht op het Vuurwerkbesluit berust bij het ministerie van VROM.

7.3.1.6 *Toezicht op vervoer*

De Divisie Vervoer van de Inspectie Verkeer en Waterstaat, onderdeel van het ministerie van Verkeer en Waterstaat, houdt toezicht op het vervoer van vuurwerk.

7.3.1.7 *Speciale regels voor grote vuurwerkbedrijven*

Vuurwerkbedrijven met meer dan 50.000 kilogram vuurwerk (exclusief verpakkingsmateriaal) moeten dit melden bij de provincie. Deze bedrijven moeten een actief veiligheidsbeleid voeren. Bedrijven moeten bovendien een veiligheidsrapport opstellen als er meer dan 200.000 kilogram vuurwerk (exclusief verpakkingsmateriaal) aanwezig is. Deze eisen vloeien voort uit het 'Besluit risico's zware ongevallen 1999'.

7.3.1.8 *Opslag*

De plaatsen waar vuurwerk wordt opgeslagen en bewerkt vallen onder de Wet Milieubeheer. Deze wet behoort tot het beleidsterrein van het ministerie van VROM. Op grond van de Wet Milieubeheer moeten vuurwerkbedrijven een milieuvergunning aanvragen als ze meer dan 1.000 kilogram consumentenvuurwerk hebben opgeslagen. Bij minder dan 1.000 kilogram consumentenvuurwerk is geen vergunning

nodig. Het bedrijf moet de opslag wel melden aan de gemeente als professioneel vuurwerk opslaan, bewerken of vervaardigen. De milieuvergunning bevat voorschriften om de *veiligheid* te garanderen voor omwonenden. De gemeente is het bevoegd gezag voor vuurwerkopslagen tot ten hoogste 10.000 kg consumentenvuurwerk. De provincie is het bevoegd gezag als meer dan 10.000 kg consumentenvuurwerk wordt opgeslagen of opslag van professioneel vuurwerk plaatsvindt. De VROM-Inspectie verzorgt de controle ‘in de tweede lijn’. Dat betekent dat de VROM-Inspectie toezicht houdt op de gemeenten en de provincies bij de uitvoering van de Wet Milieubeheer.

Aan de opslagplaatsen zijn verschillende *veiligheidseisen* verbonden. De meeste opslagplaatsen zijn gelegen bij vuurwerkbedrijven.

Veiligheidsafstanden bij vuurwerkopslag

Soort vuurwerk	Hoeveelheid in kilogram van explosieve massa dat wordt opgeslagen	Veiligheidsafstand in meters van kwetsbare objecten (woningen, scholen, ziekenhuizen, bedrijven en recreatie-terreinen)
Professioneel vuurwerk	Tot 750 kg	Minimaal 400 m
Professioneel vuurwerk	750 tot 6000 kg (maximaal 6000 kg per opslagrichting)	Minimaal 800 m
Consumentenvuurwerk (in transportverpakking)	Maximaal 10.000 kg	Minimaal 8 m (Op advies van de brandweer)

Consumentenvuurwerk (in transportverpakking)	Maximaal 50.000 kg (per opslaginrichting)	Minimaal 20 meter
Consumentenvuurwerk (onverpakt)	Afhankelijk van hoeveelheid	Dit kan oplopen tot 48 m

7.3.1.9 Uitzondering op het Vuurwerkbesluit: De Algemene Plaatselijke Verordening

Het Vuurwerkbesluit regelt dat andere overheden of bestuursorganen geen afwijkende regeling kunnen opstellen. De enige uitzondering daarop is de gemeentelijke overheid die in een Algemene Plaatselijke Verordening (APV) het afsteken van vuurwerk tijdens de in het Vuurwerkbesluit genoemde uren kan beperken. Het moet dan gaan om een *specifieke plek*, zoals bijvoorbeeld een of meerdere overdekte winkelcentra, zodat problemen met de veiligheid en openbare orde worden voorkomen. Het verbieden voor het gehele grondgebied van de gemeente is echter juridisch niet toegestaan. In de praktijk formuleren de gemeenten een en ander in algemene bewoordingen, zodat aanvullende regelgeving door een gemeentebestuur noodzakelijk is. Als voorbeeld is opgenomen een gedeelte dat is opgenomen over het vuurwerk in de APV 2006 van de gemeente Amersfoort:

Artikel 2.6.2 Ter beschikking stellen van consumentenvuurwerk tijdens de verkoopdagen

1. Het is verboden in de uitoefening van een bedrijf of nevenbedrijf consumentenvuurwerk ter beschikking te stellen dan wel voor het ter beschikking stellen aanwezig te houden, zonder een vergunning van het college van de gemeente waar het bedrijf is of zal worden gevestigd.

2. Een vergunning als bedoeld in het eerste lid kan worden geweigerd *in het belang van de openbare orde en in het belang van het voorkomen of beperken van overlast.*

Artikel 2.6.3 Bezigen van consumentenvuurwerk tijdens de jaarwisseling

1. Het is verboden consumentenvuurwerk te bezigen op een door het college in het belang van de *voorkoming van gevaar, schade of overlast* aangewezen plaats.
2. Het is verboden consumentenvuurwerk op of aan de weg of op een voor publiek toegankelijke plaats te bezigen indien zulks *gevaar, schade of overlast* kan veroorzaken.

7.3.1.10 *Wijziging vuurwerkbesluit 2004*

Om de uitvoerbaarheid van het Vuurwerkbesluit te verbeteren, is het Vuurwerkbesluit in 2004 gewijzigd. De eisen waaraan consumentenvuurwerk en theatervuurwerk moeten voldoen is vastgelegd in de Regeling nadere eisen aan Vuurwerk 2004. Het wijzigingsbesluit moet ook de handhaafbaarheid ervan vergroten. Er is een aantal wijzigingen die met name van belang zijn voor gemeenten.

7.3.1.11 *Wijziging vuurwerkbesluit in 2006*

In 2006 werd besloten de maximaal toegestane hoeveelheid kruit voor siervuurwerk te verhogen naar 500 gram. Op deze manier moest legaal vuurwerk een aantrekkelijk alternatief worden voor illegaal vuurwerk uit België en Duitsland. De staatssecretaris van het ministerie van VROM stuurde over dit onderwerp op 22 januari 2007 bericht naar de Tweede Kamer.

Het toestaan van zwaardere vuurwerk

Volgens 'Wijziging regeling nadere eisen aan vuurwerk 2004' zijn de volgende veranderingen in werking getreden.

Vanaf 19 oktober 2006 zijn de regels voor 'cakeboxen' (siervuurwerk) en 'Chinese rollen' (knalvuurwerk) versoepeld. Eind 2006 zijn de zwaardere vuurwerkpotten en Chinese rollen legaal in Nederland te koop. Hiermee wil de Nederlandse overheid de verkoop van illegaal vuurwerk terugdringen.

Volgens de nieuwe regels zijn Chinese rollen toegestaan onder voorwaarde dat:

- De knallading bestaat uit zwart buskruit
- Per compartiment niet meer dan 0,5 gram aanwezig is

- De totale lading niet meer dan 2500 gram bedraagt
- Voor bepaalde soorten siervuurwerk geldt dat:
- De maximale lading van 200 naar 500 wordt verhoogd
- De maximale lading per buis 15 gram blijft

Vuurwerk dat in Nederland wordt verkocht is volgens liefhebbers minder spectaculair, omdat de Nederlandse wet strenger is dan die in de omliggende landen. Nederlanders gaan daarom naar België en Duitsland om hun (in Nederland verboden) vuurwerk te kopen. De overheid hoopt met het aanpassen van de regels het 'vuurwerktoerisme' naar Duitsland en België te beperken, zonder dat al te gevaarlijk vuurwerk wordt toegestaan en zwaarder vuurwerk toe te staan.

Kritische noot: Het is een feit dat volgens het ministerie van VROM achteraf is gebleken dat het wettelijk toestaan van zwaarder vuurwerk in 2006 een onjuiste beslissing is geweest. Ná deze constatering is deze onjuiste beslissing niet teruggedraaid!

7.3.1.12 Evaluatie Vuurwerkbesluit en Transportregelgeving 2008

Het Vuurwerkbesluit en de transportregelgeving maken onderdeel uit van een breder complex aan wetgeving. Inmiddels is het Vuurwerkbesluit vijf jaar in werking en is er in de 6e voortgangsrapportage Externe Veiligheid aan de Tweede Kamer in een rapport van 18 januari 2008 een evaluatie naar dit besluit uitgevoerd. In opdracht van de ministeries van VROM en Verkeer en Waterstaat is besloten dit evaluatiemoment te gebruiken om ook de ervaringen van de verschillende partijen met de, aan het Vuurwerkbesluit gerelateerde, transportregeling in kaart te brengen.

Een tweetal regelingen:

1. Regeling vervoer over land van gevaarlijke stoffen.

Deze wet is van toepassing op het vervoeren van gevaarlijke stoffen met een vervoermiddel over land, per spoor en over de binnenwateren.

2. Memorandum 60

Dit memorandum bevat voorschriften voor sprinkler-, brandmeld- en ontruimingsalarminstallaties in vuurwerkbewaarplaatsen en verkoopruimten voor consumentenvuurwerk.

7.3.1.13 *Ontwikkelingen binnen de Europese Unie*

Op Europees niveau wordt momenteel gewerkt aan normen voor vuurwerkartikelen. Bij die discussie wordt ingezet op strenge normen die moeten leiden tot het uitbannen van het zware gevaarlijke vuurwerk uit de gehele Europese Unie.

7.4 **Gezondheid**

In deze paragraaf besteden we aandacht aan twee belangrijke wetten waar eisen en voorschriften op het gebied van gezondheid geregeld zijn, de Wet Geluidhinder en de Arbowet.

7.4.1 *Wet op Geluidhinder*

In de Wet op Geluidhinder is vastgesteld welke geluidsniveaus acceptabel zijn en welke niet. Wanneer een wettelijke geluidsnorm wordt overschreden, is er sprake van een te hoge geluidsproductie. Het gevolg van de nieuwe regels voor consumentenvuurwerk – die staan in de ‘Wijziging regeling nadere eisen aan vuurwerk 2004’ die in oktober 2006 is verschenen – is dat zwaarder en luider vuurwerk afgestoken mag worden. Een nieuwe norm en een andere methode om het geluid van vuurwerk te meten heeft ertoe geleid dat iets meer geluidhinder is toegestaan.

7.4.1.1 *Gemeentelijke bevoegdheden*

In deze wet wordt de verantwoordelijkheid voor het vaststellen en wijzigen van de limietwaarden voor toelaatbare geluidsbelasting aan de gemeenten gegeven. Artikel 110a luidt: “Burgemeester en wethouders zijn binnen de grenzen van de gemeente bevoegd tot het vaststellen van de waarde voor de hoogst toelaatbare geluidsbelasting.”

7.4.1.2 *Wijziging Wet Geluidhinder 2007*

Op 1 januari 2007 is de gewijzigde Wet Geluidhinder in werking getreden voor wat betreft de modernisering van het instrumentarium geluidbeleid. Dat betekent dat deze wet een andere methode toestaat om geluid te meten. Dit heeft tot gevolg dat de geluidsnorm omhoog is gegaan. In de nieuwe wet is het nu mogelijk voor een gemeente

om *ontheffingen van de geluidsnormen* toe te staan voor evenementen die geluidhinder veroorzaken. Bijzondere activiteiten die luidruchtig zijn worden door de Algemene Plaatselijke Verordening van de gemeente gereguleerd. In het Activiteitenbesluit worden de algemene toegestane geluidsnormen gegeven.

7.4.1.3 Artikel 2.17 van het Activiteitenbesluit, geluidhinder

1. Voor het langtijd gemiddelde beoordelingsniveau ($L_{Ar,LT}$) en het maximaal geluidsniveau (L_{Amax}), veroorzaakt door de in de inrichting aanwezige installaties en toestellen, alsmede door de in de inrichting verrichte werkzaamheden en activiteiten en laad- en losactiviteiten ten behoeve van en in de onmiddellijke nabijheid van de inrichting, geldt dat:

de niveaus op de in tabel 2.17a genoemde plaatsen en tijdstippen niet meer bedragen dan de in die tabel aangegeven waarden.

Tabel 2.17a

	07:00–19:00	19:00–23:00	23:00–07:00
	uur	uur	uur
$L_{Ar,LT}$ op de gevel van gevoelige ebouwen	50 dB(a)	45 dB(a)	40 dB(a)
$L_{Ar,LT}$ in in- en aanpandige gevoelige gebouwen	35 dB(a)	30 dB(a)	25 dB(a)
L_A max op de gevel van gevoelige gebouwen	70 dB(a)	65 dB(a)	60 dB(a)
L_A max in in- en aanpandige gevoelige gebouwen	55 dB(a)	50 dB(a)	45 dB(a)

Artikel 4.6 lid 3 van de Algemene Plaatselijke Verordening luidt dat het verbod van geluidsapparaten en toestellen in werking te hebben of

handelingen te verrichten op een zodanige wijze dat voor een omwonende of voor de omgeving geluidhinder wordt veroorzaakt, niet geldt voor het vuurwerkbesluit.

Kritische noot: Geluidsoverlast dat door vuurwerk wordt veroorzaakt en boven de algemene toegestane geluidsnormen uitstijgt wordt wettelijk toegestaan. De verhoging van de geluidsnorm is in strijd met artikel 22 lid 1 van de Nederlandse Grondwet: “De overheid treft maatregelen ter bevordering van de gezondheid.” Er wordt verschillend gedacht over de belastbaarheid van het gehoor oftewel de maximaal toegestane pijngrens van de mens. De pijngrens wordt veelal gelegd bij 120 decibel. Overschrijding van de wettelijk toegestane normen via uitzonderingsregels boven de menselijke pijngrens van 120 decibel zijn een gevaar voor de volksgezondheid en daarmee in strijd met de Nederlandse Grondwet.

7.4.2 *Arbowet*

In het Arbobesluit, een uitwerking van de Arbowet, staan nadere regels waaraan zowel werkgever als werknemer zich moet houden om arbeidsrisico's tegen te gaan. In het algemeen dienen werkgevers te zorgen voor goede en veilige arbeidsomstandigheden op basis van de Arbowet (www.arbonieuwestijl.nl).

Dat geldt onder meer ook voor werknemers die beroepsmatig te maken hebben met afsteken, transport en opslag van vuurwerk.

In het Arbobesluit zijn bijvoorbeeld in artikel 4.9 regels gesteld voor het professioneel gebruik van vuurwerk, zoals bij vuurwerkshows en bij voorstellingen, zoals musicals, ‘pyrotechnische’ effecten. Deze werkzaamheden mogen alleen worden uitgevoerd door opgeleide mensen die beschikken over de vereiste certificaten van vakbekwaamheid.

7.4.2.1 *Artikel 4.9 van het Arbobesluit:*

1. Arbeid waarbij professioneel vuurwerk als bedoeld in artikel 1.1.1, eerste lid, van het Vuurwerkbesluit tot ontbranding wordt gebracht, ten behoeve daarvan ter plaatse wordt opgebouwd, geïnstalleerd, gemonteerd, geassembleerd, dan wel na ontbranding verwijderd, wordt verricht volgens een vooraf opgesteld werkplan, dat een deugdelijke beschrijving bevat van de uit te voeren werkzaamheden, de daaraan

verbonden gevaren en de wijze waarop deze gevaren zoveel mogelijk voorkomen of beperkt zullen worden.

2. De arbeid, bedoeld in het eerste lid, alsmede arbeid bestaande uit het bewerken van professioneel vuurwerk in een inrichting als bedoeld in artikel 3.2.1 van het Vuurwerkbesluit, wordt verricht door of onder voortdurend toezicht van een persoon, die in het bezit is van een certificaat van vakbekwaamheid professioneel vuurwerk dat is afgegeven door onze minister of een certificerende instelling.

3. Het in het eerste onderscheidenlijk tweede lid bedoelde werkplan en certificaat van vakbekwaamheid of een afschrift daarvan zijn op de arbeidsplaats aanwezig en worden desgevraagd getoond aan de toezichthouder.

4. Ten aanzien van het werkplan, bedoeld in het eerste lid, worden bij ministeriële regeling nadere regels gesteld.

7.5 Milieu

In deze paragraaf wordt aandacht besteed aan enige belangrijke wetten op het gebied van het milieu. Aan de orde komen de Wet op het Milieubeheer, het vierde Nationaal Milieubeleidsplan (NMP4), de Smogregeling 2001 en het Protocol van Gotenburg.

7.5.1 Wet Milieubeheer

Volgens de website van het ministerie van VROM is de Wet Milieubeheer 'de belangrijkste milieuwet. De wet bepaalt welk (wettelijke) gereedschap kan worden ingezet om het milieu te beschermen. De belangrijkste instrumenten zijn milieuplannen en -programma's, milieukwaliteitseisen, vergunningen, algemene regels en handhaving. Ook bevat de wet regels voor financiële instrumenten, zoals heffingen, bijdragen en schadevergoedingen.

7.5.2 *Het vierde Nationaal Milieubeleidsplan (NMP4)*

Volgens de website van het ministerie van VROM verscheen in 2001 de kabinetsnota 'Een wereld en een wil: werken aan duurzaamheid', beter bekend als het vierde Nationaal Milieubeleidsplan (NMP4). In dit beleidsplan licht het kabinet het te voeren milieubeleid toe. Het NMP4 wil een eind maken aan het afwentelen van milieulasten op de generaties na ons en op mensen in arme landen. Want met de huidige manier van produceren en consumeren schuiven we nog steeds onze milieulasten door naar anderen.

7.5.3 *Smogregeling 2001*

Volgens de website van het ministerie van VROM: Een regeling uit 2001 waarin de regels staan voor smogbestrijding. De regeling is gebaseerd op Europese richtlijnen. De regeling en het bijbehorende draaiboek beschrijven de hoeveelheid smog, van geen smog tot ernstige smog, welke de smogconcentraties moeten vaststellen en welke instanties er wanneer actie moeten ondernemen. Ook geven de regeling en het draaiboek aan wanneer en hoe burgers en maatschappelijke organisaties op de hoogte moeten worden gesteld van de smog.

7.5.3.1 *Definitie smog*

Met smog wordt bedoeld een periode van tijdelijk zeer verontreinigde lucht. Het woord 'smog' is een samentrekking van de Engelse woorden *smoke* (rook) en *fog* (mist). Er zijn twee soorten smog: zomer- en wintersmog. Zomersmog bestaat vooral uit ozon, fijn stof en, in mindere mate, uit stikstofdioxide en zwaveldioxide. In de winter bestaat smog uit een mengsel van hoofdzakelijk fijn stof en zwaveldioxide.

De ernst van een smogsituatie wordt gerelateerd aan luchtkwaliteitsnormen die door de Europese Unie (EU) of op nationaal niveau zijn vastgesteld om aan te geven welke concentraties luchtverontreiniging voor mens (en milieu) acceptabel geacht worden.

Sinds 2001 is een nieuwe smogregeling van kracht. Aanleiding voor de nieuwe regeling is het Besluit luchtkwaliteit. De huidige smogregeling combineert drie uitgangspunten:

1. voldoen aan de verplichtingen die voortvloeien uit de EU-regelgeving;
2. gebaseerd zijn op de huidige wetenschappelijke inzichten met betrekking tot gezondheidseffecten;
3. bereiken van een zo uniform mogelijke en eenvoudige indeling in smogsituaties.

In de regeling zijn grenswaarden opgesteld voor zwaveldioxide, stikstofdioxide, ozon en fijn stof. Het belangrijkste doel van de regeling is het geven van voorlichting. Voor fijn stof gaat het om de daggemiddeldeconcentratie. Voor de andere componenten gaat het om het uurgemiddelde.

7.5.3.2 Smogklassen

Er worden drie smogklassen onderscheiden:

Geen of geringe smog: in een beperkt aantal gebieden kan er sprake zijn van gezondheidsklachten.

Matige smog: met name mensen met aandoeningen aan de luchtwegen, mensen met hart- en vaatziekten en mensen die zich zwaar inspannen in de buitenlucht kunnen nadelige effecten ondervinden

Ernstige smog: de effecten genoemd bij matige smog zullen zich bij een groter deel van de bevolking voordoen.

Tabel: Smogklassen volgens de smogregeling in $\mu\text{g}/\text{m}^3$.

Ozon	Uur	< 180	180-240	> 240
Zwaveldioxide*	Uur	< 350	350-500	> 500
Stikstofdioxide*	Uur	< 200	200-400	> 400
Fijn stof	Dag	< 50	50-200	> 200

* Bij ernstige smog geldt een overschrijding van het uurgemiddelde gedurende drie opeenvolgende uren.

7.5.3.3 Protocol van Gotenburg

Volgens de website van het ministerie van VROM 'hebben volgens het Protocol van Gotenburg uit 1999 de lidstaten van de Europese Economische Commissie van de Verenigde Naties (Unece) afspraken gemaakt over vermindering van de uitstoot van ammoniak (NH₃), zwaveldioxide (SO₂), stikstofoxiden (NO_x) en vluchtige organische stoffen (VOS). Het protocol legt iedere lidstaat een nationaal emissieplafond op. Met ingang van 2010 mag Nederland niet meer uitstoten dan deze plafonds aangeven. Voor Nederland zijn de nationale emissieplafonds voor zwaveldioxide 50kto (50 miljoen kilo), voor stikstofoxiden 266 kton en voor vluchtige organische stoffen 191 kton.'

Kritische noot: Het afsteken van consumentenvuurwerk is in strijd met de afspraken die de lidstaten van de Europese Economische Commissie van de Verenigde Naties hebben gemaakt volgens het Protocol van Gotenburg.

7.6 Overzicht wetten omtrent vuurwerk

	Veiligheid	Consumenten vuurwerk
Europese regelgeving		
Nederlandse Grondwet	Art 6 lid 2	
Wetten		
AMvB		Vuurwerkbesluit
Provinciale richtlijnen		
Gemeentelijke richtlijnen	APV	APV
Algemeen/Overige		

	Milieu	Overige
Europese regelgeving		
Nederlandse Grondwet	Artikel 21 Artikel 22 lid 11	
Wetten		
AMvB	Smogregeling	Vuurwerkbesluit
Provinciale richtlijnen		
Gemeentelijke richtlijnen	APV	APV
Algemeen/Overige		

DE VUURWERKBRIL

Visies Kabinet Balkenende IV, Politieke partijen en meningen vanuit de samenleving

“Ik ben overigens helemaal geen tegenstander van vuurwerk, want ik geloof dat er alweer peilingen waren, waarin de meerderheid van de bevolking zegt dat je de verkoop moet verbieden. Dat gaat mij echt te ver.” *Jan Peter Balkenende*

Het is interessant om te zien hoe verschillend mensen over vuurwerk denken. Het varieert van niet weten wat ervan te denken, tot felle meningen over het wel of niet verbieden van vuurwerk. Nederlanders hechten veel emotionele waarde aan de viering van de jaarwisseling en het vuurwerk. Het onderwerp kan tot verhitte debatten leiden.

8.1 Visie politieke partijen

De Tweede Kamer

De Tweede Kamer wil dat de vuurwerkoverlast tijdens de jaarwisseling aan banden wordt gelegd. Maar een verbod op consumentenvuurwerk gaat de meeste fracties te ver.

8.1.1 *Visie Kabinet Balkenende IV*

De afsteektijden van vuurwerk worden niet ingeperkt

Minister Cramer van VROM schrijft samen met minister Ter Horst van Binnenlandse Zaken in januari 2008 in een brief aan de Tweede Kamer dat ze het afsteken van vuurwerk tijdens de jaarwisseling willen beperken tot de periode van 10 uur ‘s avonds op 31 december tot 2 uur ‘s ochtends op 1 januari. Ook willen de ministers de gemeenten de

kans geven vuurwerk alleen op van tevoren aangewezen plaatsen, dus onder toezicht, toe te staan. Minister van Binnenlandse Zaken Guusje ter Horst heeft in grote lijnen de aanbevelingen overgenomen van de Commissie Overlast Jaarwisseling die het geweld en vandalisme tijdens de jaarwisseling 2007/2008 heeft onderzocht. Er is besloten de tijden waarop vuurwerk mag worden afgestoken niet te beperken. Dat betekent dat er op 31 december net als vorig jaar van 10 uur 's ochtends tot en met 2 uur 's nachts vuurwerk mag worden afgestoken.

Reactie Informatiedienst rijksoverheid op 8 november 2008

“Bedankt voor uw e-mail van 1 november waarin u vraagt of de afsteektijd van vuurwerk dit jaar bij de jaarwisseling 2008/2009 verandert of hetzelfde blijft.

Komende jaarwisseling zullen de afsteektijden van vuurwerk niet veranderen. Dat heeft minister Cramer (Ruimte en Milieu) in haar brief aan de Tweede Kamer laten weten. De minister laat eerst onderzoeken of beperktere afsteektijden bijdragen aan minder overlast tijdens de jaarwisseling. Meer informatie over dit onderwerp kunt u vinden op de website van VROM.”

8.1.1.1 Visie van Jan Peter Balkenende

Terwijl onze premier het geweld bij de jaarwisseling 2007/2008 ‘een zieke mentaliteit’ noemt, vindt hij het verbieden van vuurwerk te ver gaan. Premier Balkenende noemde de onregelmatigheden tijdens de jaarwisseling ‘onverkwikkelijk en ontoelaatbaar’. Ook het geweld tegen hulpverleners “kan absoluut niet worden getolereerd. Ik ben erg geschrokken en ik heb me boos gemaakt over wat ik heb gezien. Er is sprake van geweldpleging. Er zijn 22 scholen in de as gelegd. En bij tientallen scholen zijn vernielingen aangericht. Waar ik me ontzettend kwaad over heb gemaakt is dat de mensen die opkomen voor onze veiligheid – brandweermensen, politiemensen, ambulancemedewerkers – zijn aangevallen. Dit is dus echt onbestaanbaar.” “Ik ben overigens helemaal geen tegenstander van vuurwerk, want ik geloof dat er alweer peilingen waren, waarin de meerderheid van de bevolking zegt dat je de verkoop moet verbieden. Dat gaat mij echt te ver.”

8.1.2 *Eerste verzoek aan alle 11 fracties van de Tweede Kamer der Staten-Generaal op 14 juli 2008*

Op 14 juli 2008 stuurde ik een brief naar alle fracties van de elf politieke partijen van de Tweede Kamer. In mijn brief maakte ik melding dat ik naar aanleiding van de excessen van de jaarwisseling 2007/2008 besloten had om een informatief boek te schrijven over het consumentenvuurwerk in Nederland met als doel een bijdrage te leveren aan een proces van bewustwording. Ook gaf ik in mijn verzoek een toelichting: ‘Een van de hoofdstukken van mijn boek wordt gewijd aan de actuele visies van de Nederlandse politieke partijen in Nederland. Als u daar geen uitdrukkelijk bezwaar tegen heeft zou ik uw reactie integraal willen opnemen in mijn boek dat eind 2008 zal verschijnen. Alle fracties ontvangen mijn verzoek met dezelfde briefinhoud.’

De fracties van het CDA, de ChristenUnie, D66, GroenLinks, Partij voor de Dieren, de PVV, de PvdA, de SGP, SP, TON en de VVD verzocht ik om hun standpunt kenbaar te maken over de volgende drie opties die anno 2008 ter discussie staan:

- A. Een algeheel verbod op consumentenvuurwerk;
- B. De aanvangstijd van het afsteken van consumentenvuurwerk verzetten van 10.00 naar 22.00 uur;
- C. Uitsluitend professioneel vuurwerk afsteken bij vuurwerkevenementen die door de overheid georganiseerd worden;
- D. Op welke wijze wordt er door de fracties aangekeken tegen het ontwikkelen en stimuleren van milieuvriendelijk vuurwerk.

Overzicht van de reacties van de politieke partijen op het verzoek hun visies over consumentenvuurwerk bij de jaarwisseling te geven:

Politieke partij	Algeheel verbod	Verzetten van aanvangstijd afsteken bij de jaarwisseling 10.00 naar 22.00 31-12
CDA	Niet gereageerd op verzoek	Niet gereageerd op verzoek
Christen Unie	Niet gereageerd op verzoek	Niet gereageerd op verzoek
D66	Tegen	Tegen
GroenLinks	Niet noodzakelijk	Voorstander
PvdD	Niet gereageerd op verzoek	Niet gereageerd op verzoek
PVV	Niet gereageerd op verzoek	Niet gereageerd op verzoek
PvdA	Niet gereageerd op verzoek	Niet gereageerd op verzoek
SGP	Geen reactie	Voorstander
SP	Niet gereageerd op verzoek	Niet gereageerd op verzoek
TON	Gereageerd: Geen tijd of mankracht om op verzoek in te gaan	Gereageerd: Geen tijd of mankracht om op verzoek in te gaan
VVD	Tegen	Voorstander

Politieke partij	Professionele vuurwerkshows door overheid georganiseerd	Ontwikkelen van milieuvriendelijk vuurwerk
CDA	Niet gereageerd op verzoek	Niet gereageerd op verzoek
Christen Unie	Niet gereageerd op verzoek	Niet gereageerd op verzoek
D66	Geen reactie	Geen reactie
GroenLinks	Geen reactie	Voorstander: Juichen van harte toe
PvdD	Niet gereageerd op verzoek	Niet gereageerd op verzoek
PVV	Niet gereageerd op verzoek	Niet gereageerd op verzoek
PvdA	Niet gereageerd op verzoek	Niet gereageerd op verzoek
SGP	Voorstander	Voorstander
SP	Niet gereageerd op verzoek	Niet gereageerd op verzoek
TON	Gereageerd: Geen tijd of mankracht om op verzoek in te gaan	Gereageerd: Geen tijd of mankracht om op verzoek in te gaan
VVD	Tegen	Voorstander

Een dag later stuurde ik de Partij voor de Dieren nog een tweede brief. Ik verzocht de fractie om een onderbouwing van de door hen berekende kosten van de jaarwisseling. In de bijdrage van deze fractie aan de Tweede Kamer op 29 januari 2008 heeft deze fractie als volgt ge-

reageerd: 'Het kost 70 miljoen euro, wat 450 miljoen euro aan schade en drie miljoen kilo afval oplevert.'

Er volgden drie reacties:

8.1.2.1 Reactie van de fractie van de VVD op 21 augustus 2008

- A. Een algeheel verbod van consumentenvuurwerk: de VVD-fractie is hiertegen. Geen verbod, wel strenger toezicht op het gebruik.
- B. De aanvangstijd van het afsteken van vuurwerk verzetten van 10.00 naar 22.00 uur: de VVD-fractie is hier voorstander van, op voorwaarde dat de politie aangeeft dat dit wel handhaafbaar is.
- C. Uitsluitend professioneel vuurwerk afsteken: de VVD-fractie is hier tegen
- D. Tot slot: wij willen niet alle burgers afstraffen op het gebruik van consumentenvuurwerk, maar willen vooral de raddraaiers aanpakken.

Daarmee wordt herhaling voorkomen. Uiteraard staat onze fractie positief tegenover het stimuleren van milieuvriendelijk vuurwerk, want dat is wel een groot punt van zorg bij het gebruik van vuurwerk.

8.1.2.2 Reactie van de fractie van de SGP op 9 september 2008

Vuurwerk is opgaan, blinken en verzinken in een notendop. De afgelopen jaarwisseling heeft weer eens laten zien dat het verzinken steeds dieper gaat. Wéér een stijging van het aantal vuurwerkslachtoffers, vooral door ongelukken met illegaal vuurwerk, 22 scholen in brand gevlogen, voornamelijk door zwaarder vuurwerk 11 miljoen euro directe schade, tegenover 8 miljoen bij de vorige jaarwisseling, om over de indirecte schade maar te zwijgen, smogvorming. En dan hebben we het nog niet over de geluidsoverlast, de gevoelens van onveiligheid en het afval dat op straat blijft slingeren. Dit is niet acceptabel. De SGP-fractie pleit daarom voor strengere maatregelen om vuurwerkoverlast tegen te gaan.

Een algeheel verbod op consumentenvuurwerk is niet haalbaar vanwege de grote populariteit. Handhaving van de huidige beperkingen

levert al problemen op. Een goed alternatief hiervoor zou kunnen zijn dat gemeenten plaatsen aanwijzen waar vuurwerk afgestoken mag worden. Daarbuiten geldt dan een verbod. Op grond van de Algemene Plaatselijke Verordening hebben gemeenten hier de mogelijkheden voor. De overheid zou gemeenten moeten stimuleren om hier gebruik van te maken en mogelijke belemmeringen weg moeten nemen. Hierbij moet wel rekening gehouden worden met het aspect veiligheid.

Het verzetten van de aanvangstijd van het afsteken van consumentenvuurwerk van 10.00 naar 22.00 u vindt de SGP fractie een goed idee. Zo zouden de mensen overdag weer veilig over straat kunnen lopen. Deze inperking staat of valt echter met handhaving. Dat wordt een lastige klus. Het knallen begint elk jaar al in de week voor oudjaar. Vaak wordt dit door de vingers gezien. Wat is er dan te verwachten van handhaving op oudjaar zelf? Een betere handhavingsinspanning lijkt een eerste vereiste.

Het uitsluitend professionele vuurwerk afsteken bij vuurwerkevenementen die door de overheid georganiseerd worden lijkt een goed alternatief. Het is echter de vraag of een lange traditie van het zelf afsteken van vuurwerk doorbroken kan worden. De SGP-fractie pleit voor enkele pilots.

Van diverse kanten krijgt de SGP-fractie signalen dat het zwaardere vuurwerk de meeste schade heeft veroorzaakt, verantwoordelijk is voor de schoolbranden, afgestoken is richting politie en hulpverleners en relatief veel slachtoffers heeft gemaakt. Een strengere aanpak van het zwaardere vuurwerk is daarom nodig. De overheid maakt hier nog onvoldoende gebruik van.

Mogelijke maatregelen:

1. De maximale kruitinhoud van vuurwerk is in de regelgeving opgerekt. Hierdoor is zwaarder vuurwerk legaal op de markt gekomen. Is dit gelegaliseerde vuurwerk niet medeverantwoordelijk voor de hiervoor genoemde problemen? De SGP-fractie zou graag zien dat

het besluit om de maximale kruitinhoud op te rekken teruggedraaid wordt.

2. Het probleem illegaal vuurwerk is door het oprekken van de maximale kruitinhoud niet minder geworden. In tegendeel. Ook illegaal vuurwerk moet daarom steviger aangepakt worden. De SGP-fractie vindt dat opsporingsinstanties hun vizier moeten verzetten: minder gericht op de grote jongens in de handel van illegaal vuurwerk, maar meer op particulieren, die door de versoepelde controles, ongecontroleerd en massaal illegaal vuurwerk konden aanschaffen, zoals ook door de stichting Consument en Veiligheid wordt gezegd. De Vliegende Brigade Vuurwerk van VROM moet ook optreden tegen particuliere smokkelaars. Alleen maar zeggen 'Niet meer doen, hè' zet geen zoden aan de dijk.

In het verleden zijn twee SGP-moties aangenomen waarin de regering verzocht wordt het gebruik van vuurwerk te ontmoedigen. Hier is onvoldoende werk van gemaakt. Een van de instrumenten is een heffing op vuurwerk. De ministers en ook een nipte meerderheid van de Kamer zijn tegen. Dat is jammer. Het is waar dat door een heffing niet die mensen aangepakt worden die misbruik maken van vuurwerk. Maar er is toch meer: de milieuschade, het afval, de geluidsoverlast, de noodzakelijke voorlichting. Een deel van de heffingsgelden zou gebruikt kunnen worden voor de ontwikkeling van milieuvriendelijk vuurwerk, misschien op termijn gekoppeld aan een verbod op milieu onvriendelijk vuurwerk.

Een ander instrument is het inperken van het maximale vuurwerk-gewicht dat aan iemand verkocht mag worden. Wat de SGP-fractie betreft mag het huidige quotum van tien kilo geleidelijk verlaagd worden. Zelfs een groot deel van de Nederlandse bevolking lijkt op te roepen tot ontmoediging! Een niet mis te verstaan signaal, gezien de populariteit van vuurwerk!

8.1.2.3 *Reactie van de fractie van GroenLinks op 11 september 2008*

Voor GroenLinks zijn vragen en opmerkingen uit de samenleving heel belangrijk.

Wij van GroenLinks zijn van mening dat burgers de kans moeten krijgen om het nieuwe jaar feestelijk te beginnen, onder ander door middel van het afsteken van consumentenvuurwerk. Een algemeen verbod lijkt ons daarom niet noodzakelijk. Echter, gezien het feit dat vuurwerk de nodige negatieve gevolgen met zich meebrengt, zoals milieuschade, vandalisme, vuurwerkslachtoffers, willen wij dat de aanvangstijd van 10.00 uur wordt verzet naar 22.00 uur. Zodoende kunnen de gevolgen tot een minimum worden gebracht.

Het ontwikkelen en stimuleren van milieuvriendelijk vuurwerk juichen wij van harte toe.

8.1.3 *Tweede verzoek aan acht fracties van politieke partijen der Staten-Generaal op 4 oktober 2008*

Op 4 oktober 2008 stuurde ik een nieuw verzoek aangetekend ‘met handtekening retour’ aan de fracties van acht politieke partijen die niet gereageerd hadden op mijn brief en verzoek van 14 juli 2008.

Er volgde één reactie.

8.1.3.1 *Reactie van de fractie Rita Verdonk op 14 oktober 2008*

Hartelijk dank voor uw mail met daarin het verzoek de opinie van de fractie Verdonk over vuurwerk. Helaas hebben wij niet de tijd en de mankracht om op uw verzoek in te gaan. Wij wensen u veel succes!

8.1.4 *Derde verzoek aan de fracties van de Tweede Kamer der Staten-Generaal*

Op 1 november 2008 stuurde ik samen met de afschriften van de twee eerder verzonden brieven wederom aangetekend ‘met handtekening retour’ voor de derde keer een verzoek om aan de hand van drie door mij gestelde vragen de visie van zeven politieke partijen te vernemen. In deze brief maakte ik melding dat de aanvankelijk vastgestelde deadline voor mijn boek verschoven was van 1 november 2008 naar 12 november 2008.

8.1.4.1 *Reactie van de fractie van D66 op 12 november 2008*

D66 is tegen een algeheel verbod van consumentenvuurwerk, en ook niet voor het verzetten van de aanvangstijden of het uitsluitend afsteken van professioneel vuurwerk bij door de overheid georganiseerde evenementen. Volgens ons is dit een onnodige inperking van de vrijheid van burgers op dit gebied. De meeste mensen gaan immers verantwoord om met dat afsteken van vuurwerk. Wel is het een optie om de huidige wet- en regelgeving strenger te handhaven, zodat er een betere controle is en incidenten voorkomen kunnen worden.

D66 heeft ook twijfels bij de milieuheffing op vuurwerk. Wij vrezen dat bij een stijging van de prijs van vuurwerk er een stimulans ontstaat om meer illegaal vuurwerk te kopen. Momenteel wordt er door de regering gekeken naar de mogelijkheden voor het leggen van een milieuheffing op vuurwerk, waarbij naar deze samenhang wordt gekeken. D66 staat open voor de resultaten van dit onderzoek.

De Tweede Kamerfracties van het CDA, de Christen Unie, de Partij voor de Dieren, de SP, de PVV en de PvdA gaven geen reactie.

8.2 **Meningen vanuit de samenleving**

8.2.1 *Politie*

De politie in ons land is uiterst bezorgd over het massale geweld tegen politiemensen, brandweerlieden en ambulancepersoneel. “Er is echt een soort trend aan het ontstaan.” zegt Jan Willem van de Pol, bestuurder van de grootste politiebond, de NPB. “Dit is iets van de laatste twee, drie jaar. De manier waarop politiemensen worden bejegend, is heel zorgelijk.”

8.2.2 *Het Nederlands Centrum voor Volkscultuur*

Ineke Strouken van het Nederlands Centrum voor Volkscultuur vreest dat er een heel belangrijke Nederlandse traditie verloren gaat. “Sinds de Tweede Wereldoorlog is het afsteken van vuurwerk voor veel Nederlanders onlosmakelijk verbonden met oud en nieuw,” zegt Strouken. Voor veel mensen is het uitgegroeid tot een belangrijk ge-

bruik. “Ik denk dat je sterk in je schoenen moet staan als je het afsteken van vuurwerk wilt verbieden.”

8.2.3 *Vereniging van Nederlandse Gemeenten ledenpanel*

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten ledenpanel vindt dat veel legaal consumentenvuurwerk te zwaar is en de meeste leden vinden dat de overheid dit vuurwerk landelijk zou dienen te verbieden. Een minderheid van het ledenpanel is voorstander van een algeheel verbod op consumentenvuurwerk. Het aanbieden van vuurwerkshows ter compensatie van een algeheel verbod is een oplossing waar maar weinig panelleden heil in zien. De meeste leden van het panel voelen niets voor het aanwijzen van speciale afsteekzones.

8.2.4 *Consument en Veiligheid*

Consument en Veiligheid is geen voorstander van een vuurwerkverbod voor particulieren. “Wij denken niet dat een verbod werkt, het is niet te handhaven. En we vrezen dat particulieren dan nog meer illegaal vuurwerk kopen dan nu al het geval is. Consument en Veiligheid is voorstander van grootschalige, door de overheid georganiseerde vuurwerkfeesten.”

8.2.5 *Pieter Walveren, woordvoerder namens de Nederlandse vuurwerkhandelaren*

“Oud en nieuw is, ondanks alle aandacht voor vernielingen, nog steeds een gezelschapsfeest. Veel mensen vieren dat het liefst in kleine kring, met familie, vrienden, burens. Zij zitten helemaal niet te wachten op een centrale vuurwerkshow. En niet iedere gemeente is in staat zo’n show te organiseren,” denkt Walveren.

8.2.6 *Een Leidenaar*

Wij wonen op 10 meter van een verkooppunt en hebben ons vier dagen in oorlogsgebied gewaand! Sowieso is het belachelijk dat het vuurwerk al drie dagen van te voren verkocht mag worden. Het is een illusie te denken dat mensen netjes afwachten met afsteken. Vuurwerk werkt vandalisme in de hand. Het is te hopen dat de regering dit ook inziet in plaats van te filosoferen over snelrecht. Elske Bakkers, Leiden

8.2.7 *Een man uit Apeldoorn*

“Er bestaan talloze milieuvoorschriften waar we ons aan moeten houden. Vervolgens wordt er onnodig voor 60 miljoen euro aan fijn stof de lucht in geschoten.” Jan Hollebeek, Apeldoorn.

8.2.8 *Een Grunner*

‘Een Rotterdams raadslid van GroenLinks bepleitte een vuurwerkverbod, om daarmee gelijktijdig het milieu en de slachtoffers te sparen. Met zijn voorstel loopt het raadslid wel een heel eind voor de troepen uit, getuige het enthousiasme waarmee de Nederlanders dit jaar weer voor tientallen miljoenen euro’s de lucht in hebben laten vliegen. Maar hij heeft wel een punt. Laat steden grote vuurwerkfeesten organiseren, zoals Groningen gewend is met Bommen Berend. Wie zoveel moois de lucht in ziet gaan, bedenkt zich wel tweemaal voordat hij zelf met knallers en pijlen in de weer gaat.’

Dagblad van het Noorden, 02-01-2008

ONDERZOEKEN IN 2008

Naar aanleiding van de gevolgen van de jaarwisseling 2007/2008 hebben er dit jaar verschillende onderzoeken plaatsgevonden op zowel landelijk als lokaal niveau. Er zijn twee rapporten verschenen van onderzoeken op landelijk niveau: die van de Politieacademie en de Commissie Overlast Jaarwisseling onder voorzitterschap van de burgemeester van Nijmegen.

In verschillende gemeenten, zoals in de gemeente Groningen, zijn projectgroepen 'Oud en nieuw' actief om binnen de eigen gemeenten de gevolgen van de jaarwisseling 2007/2008 te inventariseren en lering te trekken uit deze gebeurtenissen.

Op regionaal niveau bereidt de politie in samenwerking met andere hulpverleningsdiensten zich in een vroegtijdig stadium voor op het eerstvolgende grootste risico-evenement van Nederland, de jaarwisseling van 2008/2009.

9.1 Onderzoeken op landelijk niveau

9.1.1 *Onderzoeksrapport Politieacademie*

In het voorjaar van 2008 verscheen het onderzoeksrapport van de Politieacademie over de jaarwisseling 2007/2008. Het is een vervolg van een eerste verkennend onderzoek 'Hoezo rustig' dat in september 2007 is verschenen naar het verloop van de voorafgaande jaarwisselingen in Nederland.

9.1.1.1 *Aanbevelingen*

- Het rapport formuleert vijf nieuwe aanbevelingen voor het bestuur, de politie en de overige hulpdiensten:
- De jaarwisseling is een landelijk probleem

- Het is noodzakelijk meer aandacht te besteden aan daders en dadergroepen
- Simulatietrainingen zijn een belangrijk hulpmiddel om ervaring op te doen en een effectief besluitvormingsproces te bevorderen
- Meer rekening dient gehouden te worden met weersomstandigheden
- Er zijn te grote verschillen in de mate waarin sprake is van een integrale aanpak van de veiligheidsproblemen.

9.1.1.2 *Visie op vuurwerk*

In het onderzoeksrapport wordt geconstateerd dat ‘ten aanzien van het vuurwerk de problemen in beperkte mate worden veroorzaakt door legaal vuurwerk. Illegaal vuurwerk en zelfgemaakt vuurwerk zouden meer problemen opleveren. *Omdat handhaving al een grote opgave is bij de jaarwisseling, lijken inspanningen die ertoe leiden dat (het afsteken van) vuurwerk dat nu legaal is wordt verboden, naar de mening van de onderzoekers, gedoemd te mislukken of zelfs contraproductief.*

Het rapport komt niet met aanbevelingen op het gebied van vuurwerk.

9.1.2 *Onderzoek Commissie Overlast Jaarwisseling*

Om het geweld en de vuurwerkoverlast rond de jaarwisseling aan te pakken besloot het kabinet Balkenende IV begin 2008 een commissie in te stellen. Minister Ter Horst van Binnenlandse Zaken stelde een taskforce Jaarwisseling in die startte met een inventarisatie van maatregelen die gemeenten en regionale politiekorpsen hadden genomen om rellen te bestrijden en in de toekomst te voorkomen. Al deze maatregelen werden geïnventariseerd en geëvalueerd.

Het aantal leden van deze commissie bestaat uit één vrouw en zeven mannen:

Dhr. mr. Th.C. de Graaf, tevens voorzitter (burgemeester van Nijmegen);

Dhr. R.T. Bos (plv. hoofdofficier van Justitie, landelijk parket);

Dhr. prof. dr. G.J.N. Bruinsma (hoogleraar universiteit van Leiden/NSCR);

Dhr. mr. H. P. van Essen (hoofdcommissaris van politie van Haaglanden);

Dhr. mr. M.C.W.M. van Nimwegen (hoofdofficier van het Arrondissementsparket van Utrecht);

Dhr. J.J. Rooijmans M.P.M (directeur veiligheidsregio Zuidoost-Brabant);

Dhr. J. van der Tak (burgemeester van Westland en vertegenwoordiger van de VNG);

Mw. dr. I. van der Zande (directeur veiligheidsregio van Kennemerland).

Eind september 2008 verscheen het rapport van deze commissie met aanbevelingen voor de aanpak van overlast rond oud en nieuw.

9.1.2.1 Aanbevelingen

- Het rapport formuleert een negental aanbevelingen:
- Beschouw de jaarwisseling als een grootschalig evenement met ernstige risico's voor de openbare orde
- Breng de 'hotpots' en 'hot shots' in kaart
- Haal de dader uit de anonimiteit
- Begin tijdig met de voorbereiding en werk cyclisch
- De aanpak is lokaal werk, maar stem regionaal af
- Geen geweld en agressie tegen hulpverleners!
- Registreer de informatie eenduidig ten behoeve van analyse en evaluatie
- Zet in op cultuurverandering tijdens jaarwisseling
- Vergroot de handhavingsinspanningen op vuurwerkoverlast.

Volgens dit onderzoeksrapport moeten de raddraaiers van vorig jaar met oud en nieuw een straatverbod krijgen om nieuwjaarsrellen te voorkomen, of ten minste nauwlettend door de politie worden gevolgd. Extra camera's, *duurder vuurwerk* en een voorbereiding door politie en gemeenten als van een risicowedstrijd bij voetbal, moeten

de schade dit jaar beperken. Ook is extra inzet van politie en justitie nodig.

9.1.2.2 *Visie op vuurwerk*

‘Ten aanzien van het vuurwerk heeft de commissie doen besluiten niet over te gaan tot advisering van het wijzigen van de afsteektijden van vuurwerk. De voordelen van het normerende signaal wegen niet op tegen de nadelen die ondervonden zullen worden wanneer de prioriteiten van politie en het Openbaar Ministerie slechts bij het tegengaan van vuurwerk liggen.

‘De commissie wil wel dat er extra aandacht komt voor de bestrijding van overlast veroorzaakt door vuurwerk op 31 december. Juist bij het ongewijzigd laten van de afsteektijden van vuurwerk moet de overheid extra alert zijn daar waar vuurwerk tot overmatige overlast of zelfs tot vernielingen leidt.’

9.1.2.3 *Illegaal vuurwerk*

‘Een belangrijk deel van de openbare orde problemen rond het afsteken van vuurwerk, hebben te maken met het feit dat illegaal vuurwerk eenvoudig in het buitenland te verkrijgen en in te voeren is. Politie en diverse gemeenten dringen aan op een strengere aanpak van de invoer van de handel in illegaal vuurwerk.

De commissie adviseert daarom om hiervoor extra recherche- en justitiële capaciteit vrij te maken.’

9.1.2.4 *Conclusies*

We concluderen dat het onderzoek van zowel de Politieacademie als van de ‘Commissie Overlast Jaarwisseling’ voornamelijk aandacht besteden aan de openbare orde en veiligheid. Uit de beide onderzoeksrapporten komt naar voren dat de wettelijk vastgestelde afsteektijden van vuurwerk gehandhaafd dienen te blijven. Volgens de onderzoekers van de Politieacademie lijken inspanningen die ertoe leiden dat het afsteken van vuurwerk dat nu legaal is wordt verboden, gedoemd is te mislukken of zelfs *contraproductief* is. De Commissie Overlast Jaarwisseling is van mening dat de voordelen van het normerende signaal niet opwegen tegen de nadelen die ondervonden zullen worden

wanneer de prioriteiten van politie en Openbaar Ministerie slechts bij het vuurwerk liggen.

9.2. Onderzoek op lokaal niveau

In diverse gemeenten bestaan gemeentelijke projectgroepen ‘Oud en nieuw’.

Een voorbeeld zijn de projectgroepen in de gemeente Nieuwegein en Groningen. De projectgroep ‘Oud en Nieuw’ in de gemeente Nieuwegein bestaat sinds 2007 en is samengesteld uit diverse afdelingen van de gemeente, brandweer, politie, onderwijs en welzijnswerk. De projectgroep ‘Oud en Nieuw’ van de gemeente Groningen bestaat sinds 1986 en is samengesteld uit vertegenwoordigers van de politie, brandweer, gemeentelijke diensten: milieudienst, ruimtelijke ordening en economische zaken, stadsbeheer en stadsdeelcoördinatie, dienst onderwijs, cultuur, sport en welzijn, jeugd en hulpverleningsdienst, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen, stichting maatschappelijke en juridische dienstverlening en bureau ‘Halt’.

In het jaarverslag 2007/2008 *‘In de mist’* van deze projectgroep komt deze groep tot de volgende conclusies:

‘De jaarwisseling 2007/2008 in Groningen werd gekenmerkt door zeer dichte mist. Het zicht was op sommige plaatsen beperkt tot één meter. Hierdoor werd gericht optreden door o.a. brandweer en politie ernstig belemmerd. Met name hierdoor is de jaarwisseling heel anders verlopen dan voorzien.

Ondanks de tegenvallende resultaten vanwege het weer, is er ook veel goed verlopen. De periode voorafgaand aan de jaarwisseling is in de hele stad opvallend rustig verlopen. De afstemming tussen de verschillende disciplines op de meldkamer verliep prima. De milieudienst heeft veel werk verzet op oudejaarsdag en op 1 januari was aan het eind van de dag de binnenstad weer mooi schoon. Iedereen wist wat er moest gebeuren en men wist elkaar goed te vinden.

Hoewel alle verbeterpunten (de inzet van camera's, extra politie-inzet en de inzet van jongerenwerk) zijn doorgevoerd, zijn sommige maatregelen vanwege het weer niet goed uitpakend. Als gevolg van de dichte mist zijn de extra ingezette camera's niet tot nauwelijks bruikbaar geweest. De extra inzet van politiemensen, de inzet van jongerenwerk op participatie heeft door de mist ook niet het gewenste effect gehad. Het is moeilijk te accepteren dat er tijdens de jaarwisseling zelf juist meer vernielingen zijn gepleegd, bijvoorbeeld dat er heel veel meer bushokjes gesneuveld zijn dit keer. Een aantal locaties in de stad vragen volgend jaar extra aandacht. Bij deze locaties moet de buurtagent een cruciale rol gaan vervullen en zoveel mogelijk worden vrijgesteld van andere (ME) verplichtingen.

Niet alleen jongeren maken zich schuldig aan ongewenst gedrag. De uitspraak 'Oud gedaan is jong geleerd' is bij de jaarwisseling heel erg van toepassing op de gang van zaken. Er ligt een uitdaging in het reguleren van het gedrag van meer groepen bewoners tijdens de viering van oud en nieuw.

De tijdige start van de projectgroep waarin de doelstellingen en verbeterpunten vastgesteld zijn heeft zijn vruchten afgeworpen. De samenwerking van de partners in de projectgroep is intensiever geworden. Op tijd zijn zaken in gang gezet en kon men bij elkaar 'in de keuken' kijken.

Ondanks de gedegen voorbereidingen, het gevarieerde aanbod en de contacten met jongeren leek het feest in de Martiniplaza minder in de belangstelling te staan bij jongeren. Ook hierin was de mist een spelbreker en het blijft gissen hoe het feest bezocht zou zijn zonder deze extreme omstandigheden. Er wordt beraden op de vraag hoe het feest volgend jaar nog aantrekkelijker gemaakt kan worden. De horeca in de binnenstad was ook weer massaler open en werd wel goed bezocht.

De inzet van mens en materieel kan nog optimaler. Gebleken is dat er bij de inzet tijdens de oudejaarsdag een gat valt rond 17.00 uur. Het "treintje" zou eerder van start moeten gaan, vanaf 16.00 uur i.p.v. 19.00 uur i.v.m. het oprichten en aansteken van brandbulten en de hoeveelheid grofvuil. Verder is het gewenst dat de inzet van buurt- en

jeugdagenten tussen de 18.00 en 02.00 uur met ondersteuning van de benodigde politiecapaciteit in risicogebieden wordt gerealiseerd. Daarnaast moet worden bekeken of het zinvol is de inzet van jeugd en jongerenwerkers te vragen tijdens de avond.

De aanvoer van materiaal voor vreugdevuren is op verschillende plekken in de stad uit de hand gelopen. Van buiten de stad komen mensen grofvuil storten (o.a. bij de Kring, de Westerseweg en de Akeleiweg) en de hoeveelheid materiaal moest op deze plekken gedurende de dag afgevoerd worden. Daarnaast lijkt het of veel burgers zich niet bewust zijn van waar ze branden en wat ze branden. In de voorbereiding naar de volgende jaarwisseling gaan we kijken welke preventiemogelijkheden voor handen zijn. In ieder geval moet er ook contact gezocht worden met de omliggende gemeenten.'

STAAKT HET VUREN

De wereld is mooi en de moeite waard om voor te vechten
Ernest Hemingway

In mijn eerste boek 'Vuurwerk, dagboek van een ruststoker' heb ik mijn toevallige ontmoeting met frater Paul Steverink beschreven. Dit contact leidde tot de oprichting van het Comité Staakt Het Vuren. We werden maatjes. Anderen raakten geïnspireerd en er ontstond een kleine beweging van gelijkgestemden. Het Comité begon zijn activiteiten in november 2007 en verzond en verspreidde ongeveer 1.000 brieven aan onder meer alle gemeenten in Nederland, alle leden van de Eerste en Tweede Kamer, alle ministeries en de grote medefinancieringsorganisaties. De Nederlandse gemeenten werd gevraagd te collecteren voor Afrika en een alternatieve milieuvriendelijke jaarwisseling te organiseren. Benadrukt werd onder meer dat naar verwachting bij de jaarwisseling 2007/2008 voor 100 miljoen euro zou worden verknald en dat daar 25.000 dorpschooltjes in Afrika voor gebouwd zouden kunnen worden. Er kwamen meer dan 300 reacties binnen. De spontane actie van het Comité in Groningen in december 2007 bracht in korte tijd 5.470 euro op.

10.1 Ontstaan van de Stichting

De activiteiten van het Comité namen in korte tijd een grote omvang aan.

Op 6 augustus 2008 werd bij notariële akte de stichting Staakt het Vuren opgericht. De drie initiatiefnemers en oprichters vormen het bestuur dat bestaat uit frater Paul Steverink als voorzitter, de roman-

schrijver Johan van Wijk als penningmeester en de schrijver van dit boek als secretaris.

Direct na deze oprichting heeft het bestuur van de stichting onder meer 68 ambassades/consulaten uit de hele wereld om informatie gevraagd over het afsteken van vuurwerk in deze landen en de wijze waarop oud en nieuw bij hen wordt gevierd.

Ook heeft het bestuur de econoom Benn Bergmann gevraagd om een oriënterend onderzoek te verrichten naar zowel de directe als indirecte kosten van de jaarwisseling 2007/2008 en een prognose te doen over deze kosten gedurende de komende vijf jaren.

Ruim 100 koepelorganisaties in Nederland zijn schriftelijk benaderd met de vraag om specifieke informatie over vuurwerk die alleen die organisaties kunnen verstrekken. Universiteiten en hogescholen zullen worden gevraagd om onderzoeksprojecten op te starten over deelgebieden die te maken hebben met het vuurwerk. Een tiental thema's met onderzoeksvragen is opgesteld.

10.2 Doel van de stichting

De stichting Comité Staakt het Vuren heeft ten doel:

- het leveren van een bijdrage aan de bewustwording van de gevolgen van het afsteken van vuurwerk in Nederland;
- het bevorderen en onderzoeken van de ontwikkeling van uitsluitend professioneel vuurwerk;
- het bevorderen van onderzoek naar milieuvriendelijk vuurwerk;
- het onderzoeken van de schadelijke gevolgen en de impact van afgestoken vuurwerk voor mens, dier en milieu.

De stichting tracht haar doel onder meer te verwezenlijken door:

- het jaarlijks organiseren van een symposium over consumentenvuurwerk;
- het organiseren van presentaties, manifestaties en lezingen;
- het verzorgen van publicaties;

- het stimuleren van creatieve projecten over dit onderwerp, vooral in het onderwijs;
- het aangaan en onderhouden van contacten en het samenwerken met binnenlandse en buitenlandse maatschappelijke instanties.

10.3 Symposium ‘Staakt Het Vuren’ in Groningen

Naar aanleiding van de ernstige ongeregelde heden van de jaarwisseling 2007/2008 heeft het bestuur van de stichting besloten op *10 december 2008* een symposium te organiseren over de wijze van nieuwjaarsviering en de vraag: waarom één miljard verknallen? Het ligt in de bedoeling van het bestuur dit symposium elk jaar in de tweede week van december in Groningen te organiseren. Voor dit bijzondere symposium worden personen en vertegenwoordigers van organisaties uitgenodigd die betrokken zijn bij dit onderwerp.

De volgende sprekers zijn uitgenodigd:

- Prof. dr. ir. Clemens Mensink van het Vlaams Instituut Technologisch Onderzoek (VITO) spreekt over de schadelijke gevolgen van vuurwerk voor het milieu.
- Drs. Benn Bergman, econoom, geeft antwoord op de vraag: ‘Wat heeft het afsteken van vuurwerk bij de jaarwisseling 2007/2008 de Nederlanders gekost?’
- Oogarts Drs. B. A. E. van der Pol van het Universitair Medisch Centrum Groningen spreekt over de 600 jongeren en kinderen die de laatste jaren ernstig oogletsel hebben opgelopen bij het kijken naar het afsteken van vuurwerk.
- Een verpleegkundige van de Spoed Eisende Hulp spreekt over de 1100 mensen die medische hulp zochten als gevolg van het afsteken van vuurwerk.
- De heer Gerrit Wagenvoort van de Vuurwerkbranche spreekt over de belangen van de Vuurwerkbranche voor consumentenvuurwerk en vuurwerkevenementen.
- Mevrouw Evelien Arler-Marijn. Zij heeft een bedrijf in tentenverhuur en houdt haar zaak draaiende door ‘s winters

consumentenvuurwerk te verkopen, een situatie waarin velen zitten. Zij spreekt namens de Winkeliers.

- Drs. Johan Meijering auteur van 2 boeken: Vuurwerk. *'Dagboek van een ruststoker'* en Explosief Vuurwerk. *'Feiten liegen niet'*

Uitnodigingen voor dit eerste symposium over de gevolgen van de jaarwisseling zijn verstuurd naar vertegenwoordigers van de gemeentelijke, provinciale en rijksoverheid, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de burgemeesters van Amsterdam, Den Haag, Enschede, Utrecht en Rotterdam, leden van de Eerste, Tweede Kamer en Derde Kamer, politieke partijen en haar jongerenorganisaties, het basis- en middelbare onderwijs, universiteiten en hoge scholen, specialisten op gebied van geluid en gezondheidszorg (long-, oog- en oorartsen en Speciale Hulpverlenende Artsen), de brandweer, dierenzorgverlening, politie en psychische zorgverlening, onderzoeksteams zoals de Onderzoekscommissie Veiligheid en Verkeer en de Politieacademie, het COT (Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement), leden van de Commissie overlast jaarwisseling, de Stichting Consument en Veiligheid, Bureau Halt, diverse jongerenorganisaties, de verzekeringsbranche en de 'Denktank' van de Congregatie van de Fraters van Utrecht.

10.4 Onderzoek naar milieuvriendelijk vuurwerk

De Stichting steunt een onderzoeker die op kleine schaal bezig is milieuvriendelijk vuurwerk te ontwikkelen. Dit sluit aan bij de universiteiten van München en Wenen die onderzoek doen naar 'Eco-Friendly Pyrotechnics.'

10.5 Op zoek naar verandering

Het bestuur van de Stichting is op zoek naar verandering en is ervan overtuigd dat dit mogelijk is. Wie had het voor mogelijk gehouden dat er in Nederland een rookverbod in de werksituatie, openbare ruimten en in de horeca zou komen? Onder andere in vijf Staten in Amerika en in Nieuw-Zeeland, Frankrijk en Ierland is het afsteken van consumenten-

tenvuurwerk verboden. En in Australië bijvoorbeeld mogen inwoners sinds 1987 geen consumentenvuurwerk meer kopen dankzij een actie gevoerd door oogartsen. Daar worden nu alleen professionele vuurwerkshows en lasershows georganiseerd. Veel mensen zien de ellende van het vuurwerkgebruik in Nederland, zij worden hierdoor bewogen en zoeken naar een gelegenheid om in actie te komen. Het bestuur van de stichting wil dit graag mogelijk maken. In de volgende hoofdstukken worden diverse onderwerpen verder uitgediept.

KNAL IN DE KLOOSTERTUIN

Milieuvriendelijk vuurwerk

In de loop van 2008 werd ik door een kennis onverwacht in contact gebracht met een jonge uitvinder, die zich tot mijn verbazing bezighoudt met het ontwikkelen van milieuvriendelijk vuurwerk. Toeval bestaat niet, wordt wel gezegd. Er volgden een paar telefoongesprekken over en weer, waarin ik hem vertelde waar ik mee bezig was en ik informeerde hem over de stichting Staakt het Vuren. Hij raakte meteen enthousiast. We maakten een afspraak om elkaar nader te leren kennen en om onze wederzijdse ideeën uit te wisselen. Ik was zeer benieuwd naar deze jongeman. In dit eerste gesprek vertelde hij in het kort zijn levensverhaal.

Zijn naam is Eric van de Velde, geboren in Frankrijk, in Cannes. Hij draagt een Nederlandse achternaam. In Frankrijk heeft hij verschillende lagere scholen bezocht en ging daarna na de middelbare school. Via de lts, met veel vakken in zijn pakket, ging hij naar de mts, elektricien optie D. Hij koos de richting 'uitrusting van technische energieën'. In de weekenden en in de vakanties werkte hij in de horeca en dat beviel hem wel. Hij maakte er zelfs zijn beroep van en werd souschef in verschillende restaurants en gaf leiding aan koks. Op zijn negentiende jaar nam Eric het besluit het kanaal over te steken naar Engeland. Als chefkok in Londen had hij grote verantwoordelijkheden, van de inkoop van producten tot en met het aannemen van het keukenpersoneel. In 1989 is hij naar Nederland gekomen en heeft zich in de loop der jaren op velerlei terreinen ontwikkeld. Hij heeft onder andere een aantal theaterproducties gemaakt voor kinderen en is een tijdje als vrijwilliger werkzaam geweest bij een regionale omroep in Groningen, en heeft zelf een sportprogramma bedacht. Op dit moment is Eric werkzaam in de verslavingszorg.

11.1 Oudejaarsviering in Nederland met andere ogen gezien

Zijn eerste oudejaarsviering in ons land zal hij niet snel vergeten. Hij was stomverbaasd over het vuurwerkgebruik in Nederland. Al een week voor oud en nieuw hoorde hij overal geknal. Hij vroeg aan vrienden wat dit allemaal te betekenen had. Men vertelde hem dat dit een Nederlandse traditie is. In Frankrijk doet men dat heel anders. De plaatselijke overheid zorgt tijdens de oudejaarsnacht voor een vuurwerk in het buitengebied, zoals in zoveel landen. Speciaal opgeleide mensen steken het vuurwerk af en ruimen daarna ook weer alles op. De Fransen hebben niet zoveel behoefte om zelf vuurwerk af te steken.

Eric was niet alleen verbaasd, hij vond het gevaarlijk en angstwekkend. Op nieuwjaarsdag hoorde hij op de tv van alle ongelukken die er gebeurd waren. Hij kon zich niet voorstellen dat mensen zó vergingen en risico's namen. Tot op de dag van vandaag verbaast hij zich nog steeds. Zijn twee kinderen worden tijdens de oudejaarsnacht binnen gehouden. Hij vindt het afschuwelijk dat volwassen mensen zo spelen met vuur, zegt hij met een Frans accent. Hij is boos dat mensen soms gericht naar je gooien. Je kunt niet meer fatsoenlijk over straat lopen. Het begint al weken van te voren. Hij snapt deze vuurwerkcultuur helemaal niet. "Vuurwerk is fantastisch om naar te kijken, maar het vervuult de hele stad," zegt hij. "Wekenlang gebruik ik mijn fiets niet want de straten liggen vol met troep en glas." Dit zou toch anders moeten kunnen.

11.2 Het prototype

Het idee liet hem niet meer los. Jarenlang heeft hij met de gedachte rondgelopen om een alternatief voor gevaarlijk vuurwerk te bedenken. Eerst leek het er maar niet van te komen. Maar januari 2008 kreeg hij een idee. Hij zou iets met vuurkogels in de lucht willen doen. De ideeën stapelden zich op. Maar de uitwerking daarvan vraagt tijd. Naast gezin, werk en andere hobby's trekt hij dagelijks twee uur uit voor het ontwikkelen van milieuvriendelijk vuurwerk.

Op dit moment heeft Eric een prototype ontworpen waarop hij verder kan borduren. Het is klein en handzaam. In feite zou iedereen dit prototype kunnen hanteren. Het knalt, geeft licht en gaat ca. vier meter de lucht in. De ontwikkeling is in volle gang. En wat heel belangrijk is, er komen geen chemicaliën aan te pas. Het liefst zou hij een groot-schalige, professionele ontwikkeling op gang brengen. Bij voldoende financiële middelen zou er een grotere productie kunnen plaatsvinden in een eigen fabriek. Dan zou hij er zijn beroep van kunnen maken. De droom van de uitvinder zou dan werkelijkheid worden! Heel Nederland vuurwerkvrij! Maar natuurlijk wel met milieuvriendelijk vuurwerk! Hij denkt dat er heel veel water door de Rijn moet stromen voordat de Nederlander zich bewust wordt van zijn vreemde vuurwerkpassie. Inmiddels weet hij dat het vroeger hier ook anders is geweest. Het is door de commercie erg uit de hand gelopen!

11.3 Een ware wijsheid

Eric beëindigde zijn verhaal met de volgende wijze woorden:

Als je iets goeds wilt creëren moet je het ten eerste laten bedenken door een Fransman, ten tweede laten bouwen door een Duitser en ten derde laten verkopen door een Nederlander!

Ik was onder de indruk van het verhaal van deze jongen en wilde hem dolgraag voorstellen aan het bestuur van de stichting Staakt Het Vuren. Dit heeft kort na mijn eerste ontmoeting met hem plaatsgevonden. Het contact met het bestuur van onze stichting ziet Eric als een enorme steun. Hij voelt zich nu niet meer alleen staan, en het is voor hem een stimulans om door te gaan met zijn uitvinding.

11.4. Het experiment

Tot onze grote verrassing ontving het bestuur van onze stichting enige tijd later een uitnodiging van de uitvinder. Hij wilde zijn experiment aan ons demonstreren! Hij zocht alleen nog een goede 'buiten' plek. De voorzitter van de stichting, frater Paul, stelde voor om het expe-

riment in de kloostertuin te laten plaatsvinden. Op zich al een leuke combinatie: vuurwerk in de kloostertuin!

Een select gezelschap van zes mensen was de bewuste avond aanwezig. Iedereen was een beetje gespannen, niet in de laatste plaats de uitvinder zelf.

Toen het donker werd, begaven wij ons naar de grote tuin, een oase van rust, de stilte is hier gelijk aan muzikale schoonheid. Het kloppen van onze harten was bijna hoorbaar.

Het moment was daar; Eric haalde een kistje tevoorschijn met daarin technisch uitziende apparaatjes. Het zag er spannend uit. Voorzichtig plaatste hij het kistje op de grond en begon zorgvuldig enige handelingen te verrichten. Voor wij erop bedacht waren ging de eerste knal af en kwam er iets gekleurds naar beneden. De uitvinder zelf was niet helemaal tevreden over het resultaat en gaf het een tweede kans. Deze keer ging het beter! Iedereen beloonde onze uitvinder met een luid applaus. Binnengekomen hebben we een toast uitgebracht op de *eerste milieuvriendelijke KNAL!*

Natuurlijk, er moet nog veel aan gesleuteld worden, maar het begin is er. Deze uitvinder is voor geen kleintje vervaard. Dat is ons duidelijk geworden. De toekomst voor milieuvriendelijk vuurwerk lijkt een stukje dichterbij, dankzij iemand als Eric. Wij zullen zeker nog van hem horen!

BALANS OPMAKEN

Conclusies

De jaarwisseling 2007/2008

De jaarwisseling 2007/2008 gaat de geschiedenis in als een mistige oudejaarsnacht vol incidenten. De politie had de handen vol aan rescoppers. De oudejaarsviering veranderde sommige delen van Nederland in een waar slagveld. Gedurende de hele oudejaarsdag en vaak ook al in de dagen daarvoor, leken steden veranderd in oorlogsgebieden. Brandweer en ambulancemedewerkers moesten onder politiebewaking hun zware werk doen. De politie verrichtte 1500 aanhoudingen. Er werden 1100 gewonden geregistreerd.

Met vuurwerk als wapen werd brand gesticht in 22 scholen, in huizen, auto's en bomen. Er werden honderden bushokjes, duizenden afvalcontainers, talrijke verkeersborden en lantaarnpalen vernield. In Den Haag alleen al rukte de brandweer 800 keer uit. Er werd ook buitensporig geweld gepleegd tegen hulpverleners, politie en tussen mensen onderling. Jaarlijks vallen er 1 à 2 dodelijke slachtoffers. Daarnaast melden oogartsen dat de laatste jaren 600 jongeren en kinderen ernstig oogletsel hebben opgelopen bij het kijken naar het afsteken van vuurwerk. Ook de hoeveelheid fijn stof in de vroege morgen van 1 januari 2008 was vele malen hoger dan de toegestane 50 microgram per kubieke meter. De maximale uurgemiddelde concentratie in stedelijke gebieden bij de jaarwisseling 2007/2008 was 962 microgram per kubieke meter. Ook overtroffen de meeste knallen de pijngrens van het gehoor, waarbij een knal van ongeveer 140 decibel blijvende gehoorschade veroorzaakt.

Hoogtepunt bij de nieuwjaarsviering

Het afsteken van vuurwerk is het hoogtepunt van veel Nederlanders bij de nieuwjaarsviering. Velen verheugen er zich een heel jaar lang op en besteden hun spaargeld om tijdens oud en nieuw zelf vuurwerk af te steken. Het is zeker niet bedoeld om boze geesten te verjagen, maar vooral om plezier te beleven aan de spanning die het zelf afsteken van vuurwerk met zich meebrengt en om te genieten van de kleur, knal en lichteffecten. De oooohs en aaaahs vliegen door de lucht want de kleurenpracht is schitterend en imponerend. Naar schatting is 25% van de Nederlandse bevolking consument van vuurwerk.

De keerzijde van deze medaille zijn de enorme problemen die de vuurwerktraditie in Nederland met zich meebrengt. Deze zijn in de voorgaande hoofdstukken van dit boek beschreven. Ondanks de intentie om van de jaarwisseling een onvergetelijk feest te maken druisen de gevolgen van de wijze waarop we dit doen in tegen de Nederlandse Grondwet. Sinds de jaren 60 is het afsteken van vuurwerk bij de jaarwisseling toegenomen. Op veel plaatsen, vooral in de steden, is tegelijk met deze toename het onschuldige volksfeest veranderd in chaotische gebeurtenissen. Het is duidelijk dat doorgaan op de weg van toenemend gebruik van consumentenvuurwerk geen veilige toekomst heeft. In dit hoofdstuk geven wij kritiek op de aanpak van de problemen rondom het vuurwerkbeleid en bieden hiervoor goede oplossingen voor de toekomst aan. We zouden graag zien dat de bevolking kan blijven kijken naar de kleurenpracht van vuurwerk, terwijl zij zelf geen vuurwerk meer afsteken. Ons voorstel is het invoeren van professionele, milieuvriendelijke en gezondheidsveilige vuurwerkshows. Om deze omwenteling tot een win-winsituatie voor alle betrokken partijen mogelijk te maken, is er een overgangperiode nodig. In hoofdstuk *13 Aanbevelingen* presenteren wij onze ideeën en adviezen.

Daling aantal vuurwerkconsumenten

Het percentage gebruikers van vuurwerk neemt jaarlijks af. Daarentegen stijgt de jaarlijkse omzet. Geconcludeerd kan worden dat steeds minder mensen meer consumeren en er een toename valt te

verwachten van het aantal mensen dat tegen het afsteken van consumentenvuurwerk is.

12.1 De Nederlandse Grondwet, de Europese Unie en de Nederlander

De Grondwet biedt grondrechten voor de Nederlandse bevolking ter bescherming van de gezondheid en voorkoming van wanordelijkheden. De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land, de bescherming en verbetering van het milieu en de bevordering van de volksgezondheid. Aangezien bij de jaarwisseling de veiligheid en gezondheid voor iedere Nederlander niet kan worden gewaarborgd verwijzen we naar de in hoofdstuk 7.2.1 reeds genoemde grondrechten van de Nederlandse Grondwet.

In Europees verband zet de Europese Unie zich onder meer in voor de duurzame ontwikkeling van Europa, op basis van onder meer een hoog niveau van bescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu.

Het afsteken van vuurwerk druist in tegen de grondregels van Nederlandse Grondwet en die van de Europese Unie.

12.1.1 Overschrijding wettelijke geluidsnormen

De verhoging van de geluidsnorm is in strijd met artikel 22 lid 1 van de Nederlandse Grondwet: 'De overheid treft maatregelen ter bevordering van de gezondheid.' Overschrijding van de wettelijk toegestane normen via uitzonderingsregels boven de menselijke pijngrens van 120 decibel zijn een gevaar voor de volksgezondheid en daarmee in strijd met de Nederlandse Grondwet.

12.1.2 Schade aan het milieu, de flora en de fauna en de gezondheid van de mensen

De grote hoeveelheid vuurwerk die afgestoken wordt, vormt een enorme donkere gifwolk boven Nederland. Deze brengt schade aan het milieu, de flora en fauna en de gezondheid van mensen.

12.1.3 Vormen van geweld

Het geweld, gecombineerd met hard geluid, veroorzaakt bij een deel van de consumenten een kettingreactie van gekte. Er is een explosieve toename van 'hufterigheid'. Het geweld tegen bijvoorbeeld de politie is de afgelopen tien jaar met 600% gestegen. In de volksmond wordt gesproken van een trend, een modeverschijnsel, 'korte lontjes'. Het afsteken van vuurwerk wordt gebruikt als vrijbrief voor agressief en destructief gedrag, meestal in combinatie met overmatig alcoholgebruik, groepsdruk en machogedrag.

12.1.4 Kosten jaarwisseling

De kosten van de directe en indirecte schade worden geschat op jaarlijks een miljard euro.

12.1.5 Terugkerende problemen

Ernstige steeds terugkerende problemen zijn geconstateerd bij zowel de productie, regels en wetten, de verpakking, de opslag, het vervoer en de georganiseerde misdaad in de illegale vuurwerkhandel. De vuurwerktraditie wordt gebruikt als een dekmantel waaronder, ogenschijnlijk ongestoord, criminelen hun gedrag kunnen botvieren. De pakkans om met politie en justitie in aanraking te komen is gering. Alle gevolgen van het afsteken van vuurwerk en de impact die deze hebben op de samenleving zijn moeilijk te overzien. Het is nodig dat er een volledige aanpak van deze problematiek komt.

12.1.6 Vuurwerk grootste katalysator

Het gebruik van vuurwerk door consumenten is de grootste katalysator van de problemen bij de jaarwisseling.

12.1.7 Mening van Nederlanders

Uit onderzoek eind 2007 van GroenLinks blijkt dat veel Nederlanders zich ernstig bezorgd maken over de ontwikkelingen tijdens de nieuwjaarsvieringen. Ongeveer de helft van de Nederlanders vindt dat het afsteken van consumentenvuurwerk moet worden verboden. 45% wil geen afsteekverbod op consumentenvuurwerk. 5% van de bevolking heeft hierover geen mening. In Nederland zoeken nu veel inwoners,

politici, belangenorganisaties en de regering naar oplossingen over hoe het nu verder moet met onze vuurwerktraditie.

12.1.8 Meningen van politici en bevolking

Naar aanleiding van de jaarwisseling 2007/2008 met verstrekkende gevolgen is het kabinet van mening dat het afsteken van consumentenvuurwerk niet verboden moet worden. In een brief van het kabinet aan de Tweede Kamer op 2 juli 2008 schrijven de ministers van VROM dr. Jacqueline Kramer en de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties dr. G. ter Horst: “Uit onderzoek blijkt weliswaar dat ongeveer de helft van de Nederlanders vindt dat het afsteken van consumentenvuurwerk moet worden verboden, maar dat 45% beslist geen afsteekverbod op consumentenvuurwerk wil. Het kabinet is van mening dat het afsteken van consumentenvuurwerk niet verboden moet worden.”

De Tweede Kamer wil het afsteken van vuurwerk door particuliere personen niet verbieden, maar wel de vernielers aanpakken.

De Tweede Kamerfractie van de Partij voor de Dieren heeft een totaal verbod op particulier vuurwerk voorgesteld. De Tweede Kamerfracties van GroenLinks en CDA willen dat vuurwerk, afgestoken door de mensen op straat, alleen op centrale vooraf aangewezen plekken wordt afgeschoten. De Partij voor de Dieren sluit zich bij deze twee fracties aan indien besloten wordt dat er geen totaal verbod komt op het afsteken van vuurwerk door consumenten. Diverse opties staan nu ter discussie.

Onder politici zijn voorstanders om de aanvangstijd van het afsteken van consumentenvuurwerk te verzetten van tien uur 's morgens naar tien uur 's avonds. Er gaan ook stemmen op om uitsluitend vuurwerk af te steken bij vuurwerkevenementen die door de overheid worden georganiseerd.

Geconcludeerd kan worden dat er op dit moment een krappe meerderheid van de bevolking voorstander is van een verbod op het afsteken van vuurwerk. Eerder in dit hoofdstuk is geconstateerd dat steeds minder mensen vuurwerk kopen. In het algemeen wordt bij stemming

in een democratische samenleving het meerderheidsprincipe gehanteerd, dat wil zeggen de helft plus één. In dit geval is het volstrekt gerechtvaardigd de Nederlandse bevolking te raadplegen en al of niet bij referendum de mening van het volk te vragen.

12.2 Conclusies onderzoeken en kritiek

12.2.1 Politieacademie

Volgens het onderzoek dat de Politieacademie heeft gedaan naar het verloop van de jaarwisseling 2007/2008 is er sprake van een serieus en structureel probleem rond de jaarwisselingen. De aanpak van de excessen van de jaarwisseling – zo wordt gesteld – blijft een zoektocht. Een aanpak dient aan te sluiten bij de aard van de onveiligheid bij de jaarwisseling. Volgens het onderzoek worden de problemen ten aanzien van het vuurwerk in beperkte mate veroorzaakt door legaal vuurwerk. Illegaal vuurwerk en zelfgemaakt vuurwerk leveren nog meer problemen op. Omdat ‘handhaving al een grote opgave is bij de jaarwisseling, lijken inspanningen – die ertoe leiden dat het afsteken van vuurwerk dat nu legaal is, verboden wordt – naar de mening van de onderzoekers gedoemd te mislukken of contraproductief.’

12.2.2 Conclusie onderzoek Commissie overlast jaarwisseling

Volgens dit onderzoeksrapport moeten de relschoppers van vorig jaar met oud en nieuw een straatverbod krijgen om nieuwjaarsrellen te voorkomen, of ten minste nauwlettend door de politie worden gevolgd. Extra camera's, *duurder vuurwerk* en een voorbereiding door politie en gemeenten als van een risicowedstrijd bij voetbal, moeten de schade dit jaar beperken. Ook is extra inzet van politie en justitie nodig.

Ten aanzien van het vuurwerk heeft de commissie doen besluiten niet over te gaan tot advisering van het wijzigen van de afsteektijden van vuurwerk. De voordelen van het normerende signaal wegen niet op tegen de nadelen die ondervonden zullen worden wanneer de prioriteiten van politie en het Openbaar Ministerie slechts bij het tegengaan van vuurwerk liggen. De commissie wil wel dat er extra aandacht komt voor de bestrijding van overlast veroorzaakt door vuurwerk op

31 december. 'Juist bij het ongewijzigd laten van de afsteektijden van vuurwerk moet de overheid extra alert zijn daar waar vuurwerk tot overmatige overlast of zelfs tot vernielingen leidt.'

12.2.3 Onze reactie

De tijdsduur van het afsteken van vuurwerk verkorten zal weinig effect opleveren. Alle genoemde problemen zullen blijven bestaan. Dit idee leidt niet tot een wezenlijke verandering en is in onze ogen een lapmiddel. Het kan worden samengevat met het Nederlandse spreekwoord: 'Zachte heelmesters maken stinkende wonden.' Het idee om het afsteken van vuurwerk door publiek op straat alleen toe te staan op vooraf door de overheid aangewezen centrale plekken is levensgevaarlijk. Deze gedachte lost niets op aan de werkelijke problemen. Het is een verschuiving van de problematiek en in praktische zin onmogelijk uit te voeren. Ziet u het al voor u?

12.2.4 Kritiek op het vuurwerkbeleid

Een allesomvattend wetenschappelijk onderzoek van aspecten die te maken hebben met het afsteken van vuurwerk, ontbreekt. Dit is een vereiste om te komen tot politieke beslissingen gebaseerd op de werkelijke situatie. De risicofactoren nemen jaarlijks toe door de toename van het gebruik van vuurwerk en vooral illegaal vuurwerk. De wijziging van het Vuurwerkbesluit in 2006 waarbij zwaarder vuurwerk in Nederland wordt toegestaan, blijkt achteraf niet het beoogde doel te hebben bereikt om illegaal vuurwerk terug te dringen. Daarbij komt dat uit de recente onderzoeksrapporten in 2007 en 2008 van de Politieacademie is gebleken dat de politie tijdens de nieuwjaarsviering niet in staat is de inwoners in voldoende mate te beschermen tegen de vele vormen van geweld die gelijktijdig en in een relatief kort tijdsbestek plaatsvinden.

Een effectief plan om het steeds terugkerende geweld aan te pakken ontbreekt. Veiligheid en gezondheid, die iedere Nederlander worden gegarandeerd, kunnen niet worden gewaarborgd.

12.2.5 Kritiek op het onderzoek van de Politieacademie

Het onderzoek van de Politieacademie richt zich uitsluitend op de handhaving van de openbare orde en veiligheid. Hoewel het veiligheidsbeleid een zeer belangrijk onderdeel vormt is het slechts een van de vele facetten die spelen bij de jaarwisseling. We zijn van mening dat dit onderzoek duidelijk haar beperkingen aangeeft en daarmee een deelonderzoek is van een veel groter en complexer geheel.

De visie dat het verbieden van consumentenvuurwerk contraproductief is en gedoemd te mislukken delen we niet. Het is makkelijker te handhaven als er een totaal verbod op het afsteken van het consumentenvuurwerk komt. Iedereen die dan vuurwerk afsteekt is zichtbaar, hoorbaar en strafbaar. Professionele vuurwerkshows zullen hét alternatief bieden en aan de verlangens van de echte vuurwerkliefhebbers wordt hiermee tegemoet gekomen.

12.2.6 Kritiek op de Commissie Overlast Jaarwisseling

Het onderzoek van de Commissie Overlast Jaarwisseling richt zich uitsluitend op de handhaving van de openbare orde en veiligheid. Evenals de kritiek op het onderzoek van de Politie Academie zoals hierboven geformuleerd zijn we van mening dat het veiligheidsbeleid een zeer belangrijk deel vormt van de jaarwisseling. Het is slechts één van de vele aspecten die spelen bij de jaarwisseling. We zijn van mening dat ook dit onderzoek duidelijk haar beperkingen aangeeft en daarmee een deelonderzoek is van een groter geheel. De visie dat duurder vuurwerk de schade dit jaar moet beperken en dat de Commissie niet overgaat tot advisering van het wijzigen van afsteektijden van vuurwerk, delen we niet.

12.3 Ongeregelheden in Gouda september 2008

In september 2008 hebben ongeregelheden in Gouda de hele Tweede Kamer en de Ministerraad in de ban gebracht. De ongeregelheden van de jaarwisseling 2007/2008, die door heel Nederland plaatsgevonden hebben, zijn in hun omvang en ernst volstrekt onvergelijkbaar met wat er in Gouda gebeurd is. Zou niet proportioneel de onrust die ontstaan is in de Kamer over Gouda veel meer passend zijn voor de massaliteit

van de problematiek bij de jaarwisseling? De aandacht en initiatieven om de problemen aan te pakken hebben tot nu toe geen effect gehad. Als er door de Tweede Kamer en de ministerraad al zoveel aandacht is geschonken aan de gebeurtenissen in Gouda, hoeveel meer aandacht is dan gerechtvaardigd voor de ongeregelde heden bij de jaarwisseling, die in aantal en hevigheid vele malen groter zijn? Op nationaal niveau is er sprake van chaos, agressie, brandstichtingen en vernielingen, delicten, het niet kunnen handhaven van de orde, milieuvervuiling, geluidsoverlast, dierenangst, letselschade en onveiligheid op straat. Een visionaire aanpak, concrete plannen en het op systematische wijze betrekken van de bevolking zijn urgent op gemeentelijk en landelijk niveau. Voor de nacht waarin 'alles mag' is een ommekeer nodig in denken, durven en doen. We moeten allemaal, zowel burgers als politici op elk niveau, onze verantwoordelijkheid nemen.

12.3.1 Militaire bijstand

Bestuursorganen kunnen in bijzondere gevallen militaire steunverlening aanvragen bij het ministerie van Defensie. In de regeling wordt verwezen naar de Politiewet 1993. Volgens bepalingen in de Politiewet 1993 wordt militaire bijstand geleverd door de Koninklijke Marechaussee of andere onderdelen van de krijgsmacht ter *handhaving van de openbare orde* ten behoeve van de *strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde* dan wel voor het verrichten van taken ten dienste van justitie. Volgens de website www.marechaussee.nl bedroeg in 2006 het aantal personeelsleden 6.351. Omgerekend naar voltijd functies bedroeg volgens de website www.politie.nl het aantal personeelsleden in 2007 bij de politie 52.002

12.4 De oplossing

We zijn uitdrukkelijk tegen het consumentenvuurwerk en voorstander van creatieve, professionele, milieuvriendelijke en gezondheidsveilige vuurwerkshows voor een groot publiek die door de overheid georganiseerd worden. Hiermee worden de grondrechten van de Nederlandse Grondwet hersteld. Gemeenten zouden de faciliteiten voor deze vuurwerkshows kunnen verstrekken of ze zelf kunnen organiseren, zoals

dat in steeds meer landen is geregeld. Daarmee wordt voorkomen dat er honderden vuurwerkslachtoffers vallen en het maakt het feestklimaat gezonder en prettiger. Mensen en dieren kunnen tijdens de jaarwisseling weer veilig de straat op gaan en fauna kan zonder aantasting groeien en bloeien. Om dit te bereiken zal de angel uit de traditionele nieuwjaarsviering moeten worden gehaald. De chaotische toestanden, die doen denken aan oorlogsgeweld, zullen daarmee verdwijnen en er zal een klimaat ontstaan waarin we met elkaar op een veilige manier dit feest kunnen vieren.

12.5 Slotconclusie

De slotconclusie is dat we aan het begin staan van een omwenteling. Deze verandering zal altijd gepaard gaan met weerstand. Het verzet tegen en de angst voor verandering zijn menselijke eigenschappen. Er zijn veel mogelijkheden te bedenken om een verandering op een positieve wijze tot stand te brengen. Een proces van verandering kan niet zonder slag of stoot. Dit vraagt tijd en zal leiden tot bewustwording. Er is per 1 juli 2008 een algeheel rookverbod in Nederland ingesteld voor publieke ruimten. Wat voor velen als onmogelijk werd gehouden is na jaren uiteindelijk gerealiseerd. Met het afsteken van het consumentenvuurwerk in Nederland zal het ook zo kunnen gaan. In het volgende hoofdstuk **Aanbevelingen** worden de te nemen stappen voor de veranderingen beschreven.

OP WEG NAAR VERANDERING

Aanbevelingen

De aanbevelingen zijn bedoeld als handreiking aan beleidsmakers om verbeteringen in gang te zetten betreffende de problemen rond de jaarwisselingen. We hopen dat de aanbevelingen zullen bijdragen aan een discussie in de samenleving over de viering van de jaarwisseling.

13.1 Dankbetuigingen en gratificaties aan professionele hulpverlening

De eerste aanbeveling is dat de Nederlandse regering een dankbetuiging laat uitgaan naar alle medewerkers van de hulpverleningsdiensten die bij de jaarwisseling 2007/2008 onder extreme omstandigheden hun werkzaamheden hebben verricht. Dit is een erkenning van hun werk want het is immers niet vanzelfsprekend dat professionele hulpverleners bij jaarwisselingen hun eigen leven op het spel zetten. Naast een dankbetuiging is het aan te raden de betrokken hulpverleners een extra gratificatie te geven in de vorm van een belastingvrije bonus. Het toekennen van een gratificatie zien we als een gevarentoeslag.

13.2 Plaatsing op de politieke agenda

13.2.1 In Nederland

Het is wenselijk om een jaarlijkse evaluatie van de jaarwisselingproblematiek vóór 1 maart op de agenda van de Tweede Kamer te zetten. De Tweede Kamer kan de regering verzoeken een onderzoek in te stellen naar alle gevolgen van het afsteken van vuurwerk in relatie tot de jaarwisseling en daarvoor budgetten beschikbaar te stellen. Zo kan op tijd nieuw beleid worden ontwikkeld voor de volgende jaarwisseling. Nu gebeurt dit pas in december waardoor nieuwe maatregelen niet

meer mogelijk zijn. Tevens raden wij de Tweede Kamer aan te onderzoeken of de Nederlandse regering in strijd handelt met de Grondwet ten aanzien van de veiligheid van de bevolking bij de jaarwisseling. De plannen van de regering om snelrecht in te voeren zijn effectief voor de handhaving van de orde. Bij schade kan het profijtbeginsel toegepast worden om zo delicten te voorkomen. Ons advies is regelgeving te creëren om de bruto veroorzaakte vuurwerkschade te verhalen op de veroorzaker.

13.2.2 *In Europa*

De Nederlandse regering kan tegelijkertijd de Nederlandse Europarlementariërs verzoeken om de vuurwerkproblematiek ook in andere Europese landen op de agenda van het Europese Parlement te plaatsen. Het Europese Parlement zet zich onder andere in voor de duurzame ontwikkeling van Europa op basis van een hoog niveau van bescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu. Het streven naar een uniform Europees beleid ten aanzien van de vuurwerkproblematiek moet toch effectiever zijn dan dure grenscontroles.

13.3. **Plan van aanpak ‘Samenwerken voor een veilige samenleving’**

We stellen voor dat de regering een plan van aanpak maakt voor een periode van drie jaar, te beginnen op 1 januari 2009 en eindigend op 1 januari 2012. Het einddoel is een algeheel verbod op het afsteken van consumentenvuurwerk in Nederland. Het voorstel is om in deze periode stappen te ondernemen om het afsteken van consumentenvuurwerk geleidelijk te vervangen door milieuvriendelijke professionele vuurwerkshows. Deze tijd is nodig om veranderingen mogelijk te maken. Een aantal suggesties zou in overweging genomen kunnen worden:

13.3.1 *Gemeenten verantwoordelijk voor milieuvriendelijke professionele vuurwerkshows*

Ons ideaal is dat gemeenten bij de jaarwisseling 2011/2012 uitsluitend professionele milieuvriendelijke en gezondheidsveilige vuurwerkshows

en licht- en lasershows organiseren. Ons advies is dat elke gemeente zelf het recht heeft om binnen deze drie jaar al of niet het vuurwerkverbod in te voeren en daardoor een pilotfunctie te vervullen.

13.3.2 *Voorlichtingscampagne*

In de voorgestelde overgangperiode van drie jaar zou ieder jaar een landelijke voorlichtingscampagne georganiseerd kunnen worden voor een veilige jaarwisseling. Al eerder werden door de regering voorlichtingscampagnes gevoerd zoals onder het motto: 'Je bent een rund als je met vuurwerk stunt.' Een nieuwe campagne zou informatie kunnen geven over de 600 kinderen en jongeren die in voorgaande jaren in Nederland als onschuldige toeschouwers van vuurwerk blijvend oogletsel hebben opgelopen.

13.3.3 *Aanbevelingen door oogartsen voor de veiligheid van kinderen*

Oogartsen raden kinderen en jongeren beneden de 18 jaar aan vuurwerkbrillen te dragen en jonge kinderen achter ramen binnenshuis te laten kijken. Zolang consumentenvuurwerk afgeschoten mag worden dienen preventieve maatregelen genomen te worden. Deze zouden wettelijk verplicht kunnen worden gesteld.

13.3.4 *'Een week van discussie over de nieuwjaarsviering'*

Week 50 kan jaarlijks uitgeroepen worden tot 'Dé week van discussie over de nieuwjaarsviering'. In de media kan om extra aandacht gevraagd worden voor het vuurwerkthema. Via websites kan gedebatteerd worden over het afsteken van consumentenvuurwerk en de manier om dit voortaan geweldloos en zonder vernielingen te laten verlopen. Artiesten en beeldende kunstenaars kunnen benaderd worden om te helpen met ideeën voor de viering op een andere wijze.

13.3.5 *Symposium nieuwjaarsviering.*

Week 50 kan afgesloten worden met een symposium. De stichting Staakt het Vuren zal jaarlijks een symposium organiseren. Tijdens dit symposium worden de gevolgen van het afsteken van consumentenvuurwerk bij de nieuwjaarsviering geëvalueerd. Professionals op het

gebied van milieu, gezondheid, veiligheid en economie worden uitgenodigd en kunnen oplossingen aandragen en met voorstellen komen.

13.3.6 *In plaats van geldverspilling, de millenniumdoelen halen!*

Niet alleen de kosten van het vuurwerk zelf kunnen beschouwd worden als geldverspilling. Hetzelfde geldt voor de gevolgen van het afsteken van vuurwerk. Dit bedrag wordt geschat op 1 miljard euro. Dit bedrag kan beter besteed worden aan de wereldwijde millenniumdoelen.

De 8 millenniumdoelen zijn, dat in 2015:

- extreme armoede en honger uitgebannen zijn
- alle jongens en meisjes naar school gaan
- alle mannen en vrouwen dezelfde rechten hebben
- kindersterfte sterk afgenomen is
- er minder vrouwen door zwangerschap sterven
- verspreiding van ziektes zoals aids en malaria gestopt zijn
- meer mensen in een duurzaam milieu leven
- er eerlijke handel, schulden verlichting en hulp is

13.3.7 *De regering steunt de omschakeling van de vuurwerkindustrie*

Een plan van aanpak is nodig voor een omschakeling van de vuurwerkindustrie. Het is nodig dat de regering gelden beschikbaar stelt voor onderzoek over de manier waarop de vuurwerkindustrie zichzelf het beste kan omvormen. Daarna zijn financiële middelen van de regering nodig om dit proces te voltooien. Van producent en handelaar in consumentenvuurwerk zou deze industrie geleidelijk moeten veranderen in een industrie die uitsluitend milieuvriendelijk vuurwerk voor professionele shows op de Nederlandse markt brengt. Vuurwerk dat in China wordt geproduceerd zal ná de genoemde overgangperiode van drie jaar alléén goedgekeurd kunnen worden als aan de strenge eisen van milieuvriendelijkheid en gezondheidsveiligheid wordt voldaan. De Nederlandse handelaren kunnen die eis slechts stellen op voorwaarde dat de regering daar financieel voor garant staat en waarborgen biedt op de controle van de invoer.

13.3.8 *Meer opleidingen pyrotechnici*

Door uitsluitend professionele milieuvriendelijke en gezondheidsveilige vuurwerkshows toe te staan zullen er meer banen op de arbeidsmarkt komen voor pyrotechnici. Overwogen kan worden om extra opleidingen hiervoor te creëren.

13.3.9 *Recepten van vuurwerk en bommen ontoegankelijk maken.*

Het is nodig dat er een verbod komt op publicaties en handleidingen over het maken van vuurwerk op internet, in boeken en tijdschriften om de informatie minder toegankelijk te maken.

13.3.10 *Vreugdevuren verbieden*

Gezien de kosten, de gevaren, het kappen van bomen en de vernielingen aan asfalt zouden vreugdevuren georganiseerd door particulieren niet toegestaan mogen worden.

13.3.11 *'Rampenplan' per gemeente*

De nieuwjaarsviering kan worden gezien als het grootste structurele risico-evenement. Een rampscenario is dus noodzakelijk. Meerdere controles per jaar van zowel legaal als illegaal vuurwerk liggen voor de hand.

Initiatiefrijke gemeenten kunnen alvast tot invoering van professionele vuurwerkshows overgaan en het afsteken van consumentenvuurwerk ontmoedigen. Hierdoor zullen ongeregelheden in deze gemeenten vermoedelijk afnemen.

13.4 **Wetenschappelijke onderzoeken**

Gelet op de complexiteit van dit risico-evenement, met zijn structurele problemen, zijn meerdere wetenschappelijke onderzoeken noodzakelijk om als basis te dienen voor afgewogen beleidskeuzes en politieke beslissingen. Vanzelfsprekend moeten hier de nodige gelden voor vrijgemaakt worden. De aspecten waarover onderzoek gedaan kan worden zijn: milieu, gezondheid van mensen, gezondheid van dieren, geweld en vernieling, vergelijking met andere grootschalige evenementen, jaarwisselingen en vuurwerk in de rest van Europa en daar-

buiten, alternatieve nieuwjaarsvieringen, milieuvriendelijk vuurwerk, draagvlak voor professionele vuurwerkshow, veiligheid, kosten.

13.4.1 Milieu

Internationaal gezien wordt aan milieuproblemen en duurzaamheid steeds meer aandacht besteed. Een onderzoek is nodig naar de schadelijke gevolgen van het afsteken van vuurwerk voor het milieu. Voor een deel kan gebruik gemaakt worden van bestaande onderzoeksgegevens. Het effect van (winterse) weersomstandigheden en smogvorming door vuurwerk vraagt nader onderzoek.

13.4.2 Gezondheid van mensen

Er is onderzoek nodig naar de gevolgen van het afsteken van vuurwerk, zoals oogletsel, longaanandoeningen (door fijn stof), gehoorbeschadiging en psychische schade. Het is nodig dat meer onderzoek wordt gedaan naar de schadelijke (gezondheids)effecten van luchtverontreiniging en smogvorming als gevolg van het afsteken van vuurwerk bij verschillende weersomstandigheden.

13.4.3 Gezondheid van dieren

De bewustwording van het respect voor dieren in de samenleving groeit. Dit blijkt uit de vele acties tegen dierenleed. Voor zover ons bekend, is er geen onderzoek gedaan naar fysieke klachten en gedragsverandering bij dieren tengevolge van het afsteken van vuurwerk.

13.4.4 Geweld en vernieling

Gedragswetenschappelijk onderzoek naar de gedragingen van geweldplegers en vernielers tijdens de jaarwisseling vinden we nodig. Wat is de oorzaak dat er extreem geweld en zo veel vernielingen plaatsvinden?

13.4.5 Vergelijking met andere evenementen

Verschillende grote evenementen zouden in een onderzoek vergeleken kunnen worden. Bij carnaval doen zich bijvoorbeeld zelden ongeregelde heden voor in tegenstelling tot de nieuwjaarsviering, terwijl alcoholgebruik bij beide vieringen een grote rol speelt.

13.4.6 *Brandstichting in scholen*

Onderzoek is gewenst naar de economische en maatschappelijke gevolgen van brandstichting in 22 scholen

13.4.7 *Jaarwisselingen en vuurwerk in de rest van Europa en daarbuiten*

Onderzoek zou kunnen worden gedaan naar de manieren waarop jaarwisselingen in andere landen van Europa en daarbuiten gevierd worden.

13.4.8 *Alternatieve nieuwjaarsvieringen*

Onderzoek lijkt zinvol naar alternatieve nieuwjaarsvieringen, professionele vuurwerk-, laser- en lichtshows, de haalbaarheid daarvan en het draagvlak ervoor onder de bevolking .

13.4.9 *Milieuvriendelijk vuurwerk*

Onderzoek kan plaatsvinden naar de ontwikkeling van milieuvriendelijk en gezondheidsveilig vuurwerk.

13.4.10 *Draagvlak voor professionele vuurwerkshows*

Onderzoek zou gedaan kunnen worden onder de Nederlandse bevolking om uit te vinden of er voldoende draagvlak bestaat om het consumentenvuurwerk te vervangen door (milieuvriendelijke) professionele vuurwerkshows en laser- en lichtshows bij de jaarwisseling. Door naast het consumentenvuurwerk professionele vuurwerkshows bij de jaarwisseling in de komende jaren te organiseren zou gekeken kunnen worden hoeveel mensen hierop afkomen.

13.4.11 *Veiligheid*

We stellen voor de Onderzoeksraad voor Veiligheid een onderzoek te laten doen naar de veiligheid van de bevolking bij het afsteken van het consumentenvuurwerk in Nederland. De Onderzoeksraad is uitgerust voor deze taak omdat het een zelfstandig bestuursorgaan is dat onafhankelijk onderzoek doet naar oorzaken en gevolgen van rampen, zware ongevallen en incidenten op een breed werkgebied.

13.4.12 *Kosten*

Onderzoek is nodig naar de directe en indirecte kosten die het gevolg zijn van het afsteken van consumentenvuurwerk en de nieuwjaarsviering. Hoeveel kost de jaarwisseling elke Nederlander? Te denken valt aan het berekenen van de kosten van de schade aan het milieu, de gezondheidszorg, letsel en psychische schade, geweldsdelicten, hulpverleningsdiensten, brandstichtingen van auto's, huizen en scholen, vernielingen, politie, brandweer, advocatuur, verzekeringen, justitie en rechterlijke macht in verband met aanhoudingen, voorlichtingscampagnes, opruiming van afval en onderzoeken en trainingen van de politie.

13.5 **Veiligheidsmaatregelen**

13.5.1 *Veiligheidscontroles op vuurwerk*

Er dient ook meer zorg besteed te worden aan de veiligheid van het vuurwerk zelf door controles uit te voeren in winkels en vuurwerkbedrijven, bij de import en het vervoer en in de opslagplaatsen. Veiligheidsmaatregelen op lange termijn om onveilig vuurwerk uit de handel te halen zijn nodig bij zowel legaal als illegaal vuurwerk. Het hele jaar door is er controle nodig om dit te bereiken.

13.5.2 *Snelrecht bij geweldsdelicten bij de jaarwisseling*

Om de handel in en gebruik van illegaal vuurwerk te ontmoedigen zou er snelrecht moeten worden toegepast en er zou strenger gestraft moeten worden.

Het toepassen van snelrecht om het grote aantal geweldsdelicten tegen professionele hulpverleners aan te pakken moet gefaciliteerd worden.

13.5.3 *Extra personeel brandweer, politie, medische hulpverlening bij de jaarwisseling*

In verband met de ongeregelde heden die verwacht worden bij de jaarwisseling dient extra personeel van de brandweer, politie en medische hulpverlening aanwezig te zijn.

13.5.4 *Steun van de Koninklijke Marechaussee, het leger of het korps mariniers bij de jaarwisseling.*

Waar nodig zou de Koninklijke Marechaussee, het leger of het korps mariniers ingezet kunnen worden om de brandweer, hulpverleners en de politie bij te staan in het handhaven van de orde. Het is niet ongewoon dat de politie de hulp en bijstand inroept van Defensie. Op grond van de Politiewet en de Wet op de Krijgsmacht kan een beroep gedaan worden door gemeenten om bijstand van deze instellingen.

13.6 Alternatieven voor de viering van oud en nieuw

Bij het ontwikkelen van een nieuwe traditie voor de viering van de jaarwisseling denken we aan de oprichting van denktanks, het uitschrijven van prijsvragen en gesponsorde feesten, het creëren van platforms en het mogelijk maken van initiatieven.

13.6.1 *Denktanks*

Het oprichten van denktanks in gemeenten bevelen wij van harte aan. Een denktank is een brainstormgroep, die gevormd wordt door gemotiveerde mensen uit de samenleving. We gaan ervan uit dat in elke gemeente inwoners gemotiveerd kunnen worden om mee te denken om op een andere en geweldloze wijze oud en nieuw te vieren.

13.6.2 *Prijsvragen*

Gemeentebesturen zouden in samenwerking met een gemeentelijke denktank prijsvragen kunnen uitschrijven om vooral jongeren enthousiast te maken om ideeën te bedenken. Leuke en creatieve voorstellen voor een bijzonder nieuwjaarsfeest – in het bijzonder gedaan door jongeren – zouden voorgelegd kunnen worden aan een denktank.

13.6.3 *Gesponsorde nieuwjaarsfeesten*

Gemeenten zouden dergelijke nieuwjaarsfeesten gratis toegankelijk kunnen maken en organiseren. Het bedrijfsleven zou gestimuleerd kunnen worden om door sponsoring ook financieel bij te dragen. Vanwege de onvoorspelbaarheid van de weersomstandigheden in de winter kan een ‘slecht weerprogramma’ gemaakt worden.

13.7 Informatievoorziening door de regering, gemeenten en media

13.7.1 Website vuurwerk

Door de regering zou een website over het fenomeen vuurwerk geopend en bijgehouden kunnen worden, waarbij actuele bijdragen gegeven worden door de ministeries van Veiligheid, Ruimtelijke Ordening en Milieu, Binnenlandse Zaken en Justitie waarop de bevolking direct kan reageren. Op deze website kan een forum komen waarmee 'gechat' kan worden.

13.7.2 Informatievoorziening en voorlichting via de media

We stellen voor dat de Nederlandse regering en de Gemeenten de taak op zich nemen toegankelijke informatie over alle aspecten van vuurwerk via internet, televisie, radio, dag- en weekbladen en pamfletten te verspreiden.

13.8 Overige aanbevelingen

13.8.1 Invoering pasjessysteem bij aanschaf consumentenvuurwerk

Volgens art. 2.3.3. van het Vuurwerkbesluit is het 'verboden per levering meer dan tien kilogram consumentenvuurwerk aan een particulier ter beschikking te stellen.' De controle vindt momenteel plaats door de winkelier: niet de kopende particulier maar de verkopende winkelier is verantwoordelijk voor het verkoopproces. Er is echter geen enkele controle wat de koper/consument uiteindelijk in totaliteit aanschaf en opslaat in zijn of haar woning. Dit kan leiden tot zeer gevaarlijke situaties. Om dit enigszins onder controle te krijgen wordt aanbevolen een landelijk pasjessysteem in het leven te roepen waarbij centraal gemeld moet worden wat elke consument waar en wanneer heeft aangeschaft! Dit betekent dat er een geautomatiseerd informatiesysteem moet worden ontwikkeld, zowel op landelijk als Europees niveau.

13.8.2 *'Ijsfonteinen' laten vallen onder het Vuurwerkbesluit*

De 'ijsfonteinen' die veelal verkrijgbaar zijn op de snoepafdelingen bij supermarkten, moeten onder het Vuurwerkbesluit gaan vallen. Deze zijn vaak gedurende het gehele jaar verkrijgbaar.

Het is door samenvoeging van meerdere van deze exemplaren van dit zogenaamde 'fop- en schertsvuurwerk' mogelijk om echt vuurwerk te maken. Op internet worden daartoe zelfs instructiefilms aangeboden.

13.8.3 *Stimulering milieuvriendelijk vuurwerk door btw-verlaging van 19% naar 6%*

De btw op consumentenvuurwerk bedraagt op dit moment het hoge tarief van 19%. De overheid zou deze inkomsten kunnen besteden aan het ondersteunen van Nederlandse vuurwerkproducenten bij het ontwikkelen van milieuvriendelijk vuurwerk voor professionele shows. Voor deze vuurwerkshows valt het te overwegen het btw-tarief te verlagen naar het tarief van 6%. Vuurwerk dat in China wordt geproduceerd zal, ná de genoemde overgangperiode van drie jaar, alléén geïmporteerd mogen worden als aan de strenge eisen van milieuvriendelijkheid en gezondheidsveiligheid wordt voldaan.

13.8.4 *Referendum Consumentenvuurwerk*

Volgens een brief van de regering aan de Tweede Kamer van 2 juli 2008 blijkt, dat 'ongeveer de helft van de Nederlanders vindt dat het afsteken van consumentenvuurwerk moet worden verboden, maar dat 45% beslist geen afsteekverbod op consumentenvuurwerk wil. Het kabinet is van mening dat het afsteken van consumentenvuurwerk niet verboden moet worden.' Gelet op het feit er verdeeldheid bestaat onder de Nederlandse bevolking zou een referendum over dit onderwerp democratisch zijn.

13.8.5 *Benut de voetbalstadions voor oud en nieuw*

De viering van oud en nieuw wordt overschaduwd door buitensporig veel vernielingen en geweldplegingen. Om vooral relschoppers van de straat te houden, zouden bijvoorbeeld de leegstaande overdekte voet-

balstadions benut kunnen worden voor spetterende oud-en-nieuwvieringen.

13.8.6 Nederland zou het initiatief kunnen nemen voor een algeheel verbod op consumentenvuurwerk in Europa.

14

DE ZEVENKLAPPER

Vuurwerk

- kost de belastingbetaler al met al circa 1 miljard euro per jaar, in 1 nacht;
- leidt jaarlijks tot enkele doden en vele gewonden;
- belast het milieu en de atmosfeer met fijn stof en andere giftige stoffen;
- stelt politie en brandweer voor grote problemen en dito gevaren;
- blijkt levensgevaarlijk, zowel in de illegale als de legale varianten;
- blijkt in strijd met de Nederlandse grondwet en Europese grondrechten;
- zou in een milieuvriendelijke variant beschikbaar moeten komen;
- staat wereldwijd ter discussie

(zie o.m. www.stop-fireworks.org en www.preventblindness.org)

GERAADPLEEGDE BRONNEN HOOFDSTUK 1

1. Nederlandse Grootste Evenement, Een jaar na *Hoezo rustig?!*: Het verloop van de jaarwisseling 2007/2008, Politieacademie Apeldoorn, 2008
2. De Telegraaf
3. Spits
4. Dagblad van het Noorden
5. NRC Handelsblad
6. Algemeen Dagblad
7. Metro
8. www.cbs.nl
9. Onderzoeksrapport Politieacademie 2008
10. Radio 10
11. Groninger Gezinsbode
12. Brief Directoraat-generaal Milieu Directie Externe Veiligheid (EV/2008009153 Evaluatierapport vuurwerkbesluit)
13. NRC.Next
14. www.wetten.overheid.nl
15. www.vrom.nl
16. Consument en Veiligheid

GERAADPLEEGDE BRONNEN HOOFDSTUK 2

De scheikunde van vuurwerk

1. Afsteken van vuurwerk, 1993, RIVM
2. <http://www.pbs.org/wgbh/nova/fireworks/>
3. 1990, Natuur en Techniek, Gerard Stout
4. www.wikipedia.org (vuurwerk, hygroscoopisch)

Milieuvervuiling door vuurwerk

1. www.volkskrant.nl
2. www.rivm.nl (Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu)
3. Smog door vuurwerk tijdens de jaarwisseling van 2007/2008, RIVM, maart 2008
4. www.vrom.nl (smogregeling 2001, wat is fijn stof?, vraag en antwoord)
5. www.regering.nl
6. www.bio.uu.nl
7. www.tegenwicht.org
8. www.wikipedia.nl (Fijn stof, zure regen, nanotechnologie, waterdamp, roet, mist, condensatie, vuurwerk, rook, smog,)
9. www.milieucentraal.nl
10. www.milieudefensie.nl
11. www.cbs.nl
12. www.ggd.nl
13. www.knmi.nl
14. www.lenntech.com (fijn stof)
15. www.natuurkind.nl
16. www.lightair.nl
17. www.dvhn.nl
18. www.kennislink.nl
19. www.wetenschapsforum.nl

Milieuvervuiling elke dag

1. De staat van het Klimaat 2007 uitgegeven door Platform Communication on Climate Change (PCCC)

Duurzaamheid. Het milieu, dat zijn wij!

1. Brundtland-rapport van de Verenigde Naties.
2. Acceptance speech nobel peace prize, R K Pachauri, Chairman, IPCC, Oslo 10 december 2007
3. www.mnp.nl
4. Nederland later, Tweede Duurzaamheidsverkenning deel Fysieke leefomgeving Nederland, MNP, 2007

GERAADPLEEGDE BRONNEN HOOFDSTUK 3

Aantasting van de gezondheid door luchtvervuiling

1. www.rivm.nl (gezondheid, luchtvervuiling, fijn stof)
2. www.tegenkanker.net (Milieuvervuiling veroorzaakt kanker)
3. Model-Algemene Plaatselijke Verordening (Bescherming van het milieu en het natuurschoon en zorg voor het uiterlijk aanzien van de gemeente)

Beschadiging van het gehoor door vuurwerknallen

1. www.dangerousdecibels.org
2. www.infomil.nl
3. www.gezondheid.be
4. www.wetten.overheid.nl

Letselschade door vuurwerk

1. www.dvhn.nl

GERAADPLEEGDE BRONNEN HOOFDSTUK 4

1. www.vrom.nl
2. www.regering.nl
3. <http://wetten.overheid.nl/>
4. Dagblad van het Noorden
5. Afsteken van vuurwerk, RIVM, 1995
6. De Volkskrant
7. GDP
8. Gezondheidsonderzoek Vuurwerkramp Enschede

9. Brief van de minister van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Den Haag, 11 december 2007 (31 200 XI Nr. 77)
10. www.wikipedia.nl
11. <http://www.b9.nl/oudennieuw/groothandels.htm>
12. Ministerie van Financiën. Domeinen Roerende Zaken

GERAADPLEEGDE BRONNEN HOOFDSTUK 5

- 1 Adviesrapport kosten en baten consumentenvuurwerk in Nederland. Onderzoek naar de maatschappelijke kosten van consumentenvuurwerk in Nederland, november 2008
Drs. J.B. Bergmann

GERAADPLEEGDE BRONNEN HOOFDSTUK 6

www.wikipedia.nl (vuurwerk)
Kruit en knal, Gerard Stout, verschenen in Natuur & Techniek. www.kennislink.nl
www.kennislink.nl
www.vrom.nl
www.wetten.nl
<http://www.bananeneiland.com>

GERAADPLEEGDE BRONNEN HOOFDSTUK 7

1. (www.arbonieuwestijl.nl).
2. <http://www.vrom.nl/>
3. <http://www.arboportaal.nl/>
4. <http://www.wweni.nl/>
5. Brief staatssecretaris Van Geel aan de Tweede Kamer op 22 januari 2007.
6. Persbericht Consument en Veiligheid, 22-01-2007
7. Brief van de staatssecretaris van volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en milieubeheer aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Den Haag, 22 januari 2007. (Tweede Kamer, vergaderjaar 2006-2007, 30 800 XI, nr. 76)
8. Staatsblad 26.
9. Staatsblad 133
10. www.wetten.overheid.nl/
11. Persvoorlichting ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
12. <http://www.om.nl/>
13. Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, Europees Parlement Raad
14. www.politie.nl
15. www.marechaussee.nl
16. www.milieuloket.nl

GERAADPLEEGDE BRONNEN HOOFDSTUK 8

1. www.vrom.nl
2. NRC-Handelsblad
3. Dagblad van het Noorden

4. Gesprek met minister-president Balkenende op 11 januari 2008 over de onrustige jaarwisseling op Radio 1, NOS
5. www.regering.nl
6. De Telegraaf
7. www.vng.nl
8. NRC Next
9. Spits
10. www.veiligheid.nl

GERAADPLEEGDE BRONNEN HOOFDSTUK 9

1. Nederlandse grootste evenement, Een jaar na Hoezo rustig?! Het verloop van de jaarwisseling 2007-2008, © 2008 Politieacademie Apeldoorn
2. Rapport Commissie overlast jaarwisseling “Een prettige jaarwisseling” Aanbevelingen voor de aanpak van overlast rond Oud en Nieuw, 2008, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
3. Jaarverslag 2007/2008 ‘In de mist’. Projectgroep Oud en Nieuw, gemeente Groningen

BRONNEN VOOR GEÏNTERESEERDEN

Informatieve boeken en films

1. Vuurwerk afsteken: gebruik, misbruik, risico's, voorzorgen. Douwes, David, DNA Context, 1998.
2. a) Flash! b) Halfpipe. Films voor jongeren over het omgaan met vuurwerk /sc. en regie Patrick Drijver. Teelen Kennismanagement, 1998.

3. Nieuw Roombeek, Enschede na de vuurwerkkramp. B. Colenbrander, 2003.
4. Vuurwerk afsteken, David Douwers, 1998.
5. Vuurwerk door de eeuwen heen, J Lenselink, 1991.
6. Vuurwerkkramp van Enschede. U. Rosenthal, 2000.
7. Chemistry of Pyrotechnics: basic principles and theory. John A. Conkling, 1985.
8. Giving Your Own Firework Display: How to Fire and Run It Safely, Health and Safety Executive, 1995.
9. Pyrotechnics: the history and art of firework making. Alan St. Hill Brock, 1922.
10. Selected pyrotechnic publications of K.L. and B.J. Kosanke, part 1,2,3,4,5,6. K.L. en B.J. Kosanke, 1985 tot 2002.
11. The Chemistry of Explosives: 2nd Edition. J. Akhavan.
12. The Illustrated Dictionary of Pyrotechnics. Kenneth L. Kosanke, 1995.
13. Working Together on Firework Displays. Health and Safety Executive, 1999.

Romans en kinderboeken

1. Boem weg! M. Vaarmeijer, 2007.
2. Vuurwerk in Friesland, Johannes Visscher, 2005.
3. De vuurwerkmeester. C. de Stoop, 2005.
4. Spelen met vuur. Frans van Houwelingen, 1998.
5. Vuurwerk, B.J. Ramla, 1995.

BIJLAGE 1

Stichting Comité Staakt het Vuren
De heer P. Steverink, voorzitter
Moesstraat 20
9717 JW Groningen

Nijmegen, 19 november 2008

Geachte heer Steverink,

Allereerst onze dank voor de uitnodiging voor het symposium 'Staaks het vuren' op 10 december a.s. in de Oosterpoort te Groningen, waar ook een van onze leden spreekt.

Tijdens de afgelopen ledenvergaderingen van het Nederlands Oogheelkundig Gezelschap (NOG) is door Prof. dr J.S. Stilma naar voren gebracht dat alleen het verbieden van het afsteken van vuurwerk door privé gebruikers geleid heeft tot een drastische daling van vuurwerkletsels (Australië, Ierland). Hij pleit daarom voor een krachtige stellingname door het NOG om privé-vuurwerk te verbieden in Nederland.

Het NOG bestuur kan zich scharen achter deze stellingname, echter de werkelijkheid van de komende jaarwisseling laat zien dat dit verbod er vooralsnog niet is. Sterker nog de beperking van vuurwerkgebruik op 31 december 2008 tussen 22.00 en 02.00 uur op 1 januari 2009 heeft het niet gehaald omdat de politie en openbare ordediensten dit niet kunnen handhaven. Derhalve is op 31 december a.s. al vanaf 10.00 uur het afsteken van legaal vuurwerk toegestaan. Voorlopig biedt een vuurwerkbril de beste oogbescherming bij het afsteken van en kijken naar vuurwerk.

Het NOG neemt dit jaar het initiatief tot een vuurwerkbril actie in samenwerking met de firma Vuurwerk Preventie met hun product Fire Googs. De reden om met deze firma de vuurwerkactie op te zetten is gelegen in het feit dat deze firma ook kinderbrillen levert, voldoet aan alle wettelijke eisen en een goed marketingbeleid voert met trendy materiaal (posters, displays, prijsvraag) om uiteindelijk zoveel mogelijk brillen te verspreiden. Als voorbeeld hebben zij o.a. zo'n 100.000 brillen in kerstpakketten weten te krijgen.

Om beter dan voorafgaande jaren oogletsels door vuurwerk landelijk te inventariseren, nodigt het NOG haar leden uit om gedurende de week van 29 december tot en met 4 januari deel te nemen aan een vuurwerkletsel enquête waarin op eenvoudige wijze het aantal en de ernst van oogletsels door vuurwerk in de oogartsenpraktijk kan worden aangeven. De daarvoor bestemde enquête formulieren worden medio december naar onze leden verstuurd. Op de komende NOG jaarvergadering zullen wij verslag uitbrengen van de gezamenlijke bevindingen.

Het NOG bestuur nodigt alle oogartsen uit om net als vorig jaar mee te doen met deze actie, om het risico op oogletsels te verminderen.

Namens het bestuur NOG,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'J.F.H.N. de Faber', is written over the typed name.

Drs J.F.H.N. de Faber,
Voorzitter

Cc: Drs B.A.E. van der Pol, oogarts

Staakt het vuren

BIJLAGE 2

STICHTING STAAKT HET VUREN Nieuwsbrief 1, 27 november 2008

De Stichting Staakt het Vuren stelt zich ten doel een bijdrage te leveren aan het vervangen van het afsteken van consumentenvuurwerk door milieuvriendelijk, veilig, professioneel vuurwerk- en lasershows. Zou dit een nieuwe weg kunnen zijn, die voor de meerderheid van de Nederlandse bevolking een veilig alternatief biedt?

Gevolgen van de jaarwisseling 2007/2008

Ieder jaar opnieuw wordt er in Nederland voor een vermogen aan vuurwerk verknald, met ernstige gevolgen voor de gezondheid van mensen, dieren en het milieu. In het onderzoeksrapport van de Politie Academie naar de jaarwisseling 2007/2008 staat, dat de jaarlijks terugkerende nieuwjaarsviering het grootste Nederlandse evenement is en daarmee tegelijkertijd ook het grootste risico-evenement. Volgens een ruwe schatting zijn de kosten van de directe en indirecte schade als gevolg van de jaarwisseling 2007/2008 één miljard euro. (€1000,000,000). Er vielen 1.100 geregistreerde gewonden en er werden 1.500 aanhoudingen verricht. Met vuurwerk als wapen werd brand gesticht in 22 scholen, in huizen, auto's en bomen. Er werden honderden bushokjes, duizenden afvalcontainers, talrijke verkeersborden en lantaarnpalen vernield. In Den Haag alleen al rukte de brandweer 800 keer uit. Er werd ook buitensporig geweld gepleegd tegen hulpverleners, politie en tussen mensen onder elkaar. Jaarlijks vallen er 1 á 2 dodelijke slachtoffers. Daarnaast melden oogartsen dat de laatste jaren 600 jongeren en kinderen ernstig oogletsel hebben opgelopen bij het kijken naar het afsteken van vuurwerk. Ook de hoeveelheid fijn stof in de vroege morgen van 1 januari 2008 was vele malen hoger

dan de toegestane 50 microgram per kubieke meter. De maximale uurgemiddelde concentratie in stedelijke gebieden bij de jaarwisseling 2007/2008 was 962 microgram per kubieke meter. Ook overtroffen de meeste knallen de pijngrens van het gehoor, waarbij een knal van ongeveer 140 decibel blijvende gehoorschade veroorzaakt.

Wat willen de Nederlanders?

Gebleken is, dat veel Nederlanders ernstig bezorgd zijn over de ontwikkelingen bij de viering van Oud en Nieuw. Veiligheid en gezondheid voor iedere Nederlander kan niet worden gewaarborgd. Uit onderzoek blijkt dat ongeveer 50% van de bevolking geen consumenten vuurwerk meer wil. Is hier dan niet de vraag gerechtvaardigd wat de bevolking dan wél wil?

Politieke discussie

Er is door de Nederlandse regering en de Tweede Kamer gediscussieerd over diverse opties over het afsteken van consumentenvuurwerk:

- A. Een algeheel verbod van het consumentenvuurwerk;
- B. De aanvangstijd van het afsteken van consumentenvuurwerk op 31 december verzetten van 10.00 naar 22.00 uur;
- C. Uitsluitend professioneel vuurwerk afsteken bij vuurwerkevenementen die door de overheid worden georganiseerd;

Ontstaan van de Stichting

Het voormalige Comité Staakt Het Vuren begon haar activiteiten in november 2007 en verzond en verspreidde ongeveer 1.000 brieven aan ondermeer alle gemeenten in Nederland, alle leden van de Eerste en Tweede Kamer, alle Ministeries en de grote medefinancieringsorganisaties. Er kwamen meer dan 300 reacties binnen. Een spontane actie van het bestuur van de Stichting in Groningen in december 2007 om vuurwerkgeld dat verknald wordt te besteden aan projecten in Afrika bracht in korte tijd 5.470 euro op. Op 6 augustus 2008 is bij notariële acte de stichting Staakt het Vuren opgericht. Direct ná deze oprichting heeft het bestuur van de stichting 68 ambassades/consulaten uit de hele wereld om informatie gevraagd over het afsteken van vuurwerk in deze landen en de wijze waarop Oud en Nieuw wordt gevierd. Aan

100 koepelorganisaties is gevraagd om suggesties voor het symposium. Universiteiten en hogescholen worden gevraagd om onderzoeksprojecten op te starten over deelgebieden die te maken hebben met het vuurwerk. Een aantal thema's met onderzoeksvragen is opgesteld.

Activiteiten van de Stichting (1):

Symposium 'Staakt Het Vuren. Waarom één miljard verknallen?'

in Cultuurcentrum 'De Oosterpoort', Groningen, op woensdag 10 december van 14.00 tot 17.00 uur. Op loopafstand van het Centraal Station. Garage aanwezig.

Naar aanleiding van de ongeregelde heden van de jaarwisseling 2007/2008 heeft het bestuur van de Stichting Staakt Het Vuren besloten een symposium te organiseren over de wijze van nieuwjaarsviering, het consumentenvuurwerk en het ontwikkelen van milieuvriendelijk en veilig vuurwerk voor professionele vuurwerk- en lasershows. Het ligt in de bedoeling van het bestuur dit symposium elk jaar in december in Groningen te organiseren.

De volgende sprekers zijn uitgenodigd:

- Prof. dr. ir. Clemens Mensink van het Vlaams Instituut Technologisch Onderzoek (VITO) spreekt over de schadelijke gevolgen van vuurwerk voor het milieu.
- Drs. Benn Bergman, econoom, geeft antwoord op de vraag: "Wat heeft het afsteken van vuurwerk bij de jaarwisseling 2007/2008 de Nederlanders gekost?"
- Drs. B.A.E. Van der Pol van het Universitair Medisch Centrum Groningen spreekt over de 600 jongeren en kinderen die de laatste jaren ernstige oogletsels hebben opgelopen bij het kijken naar het afsteken van vuurwerk .
- Een verpleegkundige van de Spoed Eisende Hulp vertelt over haar ervaringen met gewonden als gevolg van het afsteken van vuurwerk tijdens de jaarwisseling.

- De heer Gerrit Wagenvoort van de Vuurwerkbranche spreekt over de belangen van de Vuurwerkbranche voor consumentenvuurwerk en vuurwerkevenementen.
- Mevrouw Evelien Arler-Marijn. Zij heeft een bedrijf in tentenverhuur en houdt haar zaak draaiende door s' winters consumentenvuurwerk te verkopen, een situatie waarin velen zitten. Zij spreekt namens de Winkeliers.
- Drs. Johan Meijering auteur van 2 boeken: *Vuurwerk. 'Dagboek van een ruststoker'* en *Explosief Vuurwerk. 'Feiten liegen niet'*

Wij hebben uitnodigingen gestuurd naar: de gemeentebesturen en gemeenteraden, de colleges van Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten van elke provincie, de Ministeries en de leden van de Eerste, Tweede en Derde Kamer, politieke partijen en haar jongerenorganisaties, onderwijs instellingen, universiteiten en hoge scholen, specialisten op gebied van geluid, gezondheidszorg (long, oog en oorartsen en Speciale Hulpverlenende Artsen), de brandweer, dierenzorgverlening, politie en psychische zorgverlening, onderzoeksteams zoals de Onderzoekscommissie Veiligheid Verkeer en de Politieacademie, het COT (Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement), leden van de Taskforce Jaarwisselingen, de Stichting Consument en Veiligheid, Bureau Halt, diverse jongerenorganisaties, de verzekeringsbranche, de 'Denktank' van de Congregatie van de Fraters van Utrecht en de Vuurwerkbranche.

Activiteiten van de Stichting (2):

Drie boeken

Er worden drie verschillende boeken uitgegeven over de gevolgen van het afsteken van consumentenvuurwerk tijdens de jaarwisselingen, onder auspiciën van de Stichting.

Deze boeken met de titels: 'Vuurwerk. Dagboek van een ruststoker', en 'Explosief Vuurwerk. Feiten liegen niet' en

‘Verwoestend Vuurwerk’, een roman, worden gepresenteerd op maandag 8 december 2008 van 13.00-15.00 uur in het Internationaal Perscentrum Nieuwspoord in Den Haag. Na de presentatie zal er aansluitend een persconferentie worden gegeven.

Realisatie van de drie boeken: Uitgeverij **Elikser in Leeuwarden**. In de boeken zullen onder meer aan de orde komen: milieu-en letselschade, geweldsdelicten, brandstichtingen, de kosten en de schade van de vuurwerkhandel, de geldverspilling, de problemen bij zowel de productie, regels en wetgeving, opslag, vervoer, verpakking, de kwaliteit van legaal vuurwerk, de handel in illegaal vuurwerk en misdaad. De schrijver ziet het gebruik van consumentenvuurwerk als katalysator van de problemen die zich bij de jaarwisseling voordoen. Hij komt tot de conclusie dat er verandering nodig is en geeft mogelijke oplossingen en ideeën.

Onderzoek naar milieuvriendelijk vuurwerk

De Stichting steunt een onderzoeker die bezig is op kleine schaal milieuvriendelijk vuurwerk te ontwikkelen. Dit sluit aan bij de universiteiten van München en Wenen die onderzoek doen naar ‘Eco-Friendly Pyrotechnics’ waarover is gepubliceerd in het tijdschrift *Angewandte Chemie* en waarover een persbericht is verschenen in Duitsland.

Nederlandse Grondwet en Europese Unie

Aangezien bij de jaarwisseling de veiligheid en gezondheid voor iedere Nederlander niet kan worden gewaarborgd verwijzen we naar de volgende grondrechten van de Nederlandse Grondwet. Artikel 6 lid 2: de wet kan ter zake van de uitoefening van dit recht buiten gebouwen en besloten plaatsen regels stellen ter bescherming van de gezondheid, in het belang van het verkeer en ter bestrijding of voorkoming van wanordelijkheden. Artikel 21: de zorg van de overheid is gericht op de woonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu. Artikel 22 lid 11: de overheid treft maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid. In Europees verband zet de Europese Unie zich onder meer in voor de duurzame ontwikkeling van Europa,

op basis van onder meer een hoog niveau van bescherming en verbetering van de kwaliteit van het milieu.

Op zoek naar verandering

We zijn als bestuur van de Stichting op zoek naar verandering en zijn er van overtuigd dat dit mogelijk is. Wie had het voor mogelijk gehouden dat er in Nederland een rookverbod in de werksituatie zou komen?

*En in Australië bijvoorbeeld mogen inwoners sinds 1987 geen consumentenvuurwerk meer kopen dankzij de actie gevoerd door oogartsen. Nu worden er alleen professionele vuurwerkshows en lasershows georganiseerd. * In 5 Staten van Amerika,

met name *Delaware, Massachusetts, New Jersey, New York en Rhode Island* is het verboden consumentenvuurwerk af te steken. * De organisatie *Prevent Blindness America* ondersteunt het verbod op de invoer en verkoop van alle vuurwerk behalve het vuurwerk dat gebruikt wordt bij professionele vuurwerkshows die afgestoken worden door professionals die een vergunning hebben. In Europa wordt heel verschillend gedacht. * In *Ierland* is het afsteken van consumentenvuurwerk verboden. * De *drie Vlaamse Gemeentes Balen, Dessel en Mol* hebben het afsteken van vuurwerk bij de jaarwisseling 2008/2009 verboden.* Op wereldniveau wil de beweging *Stop fireworks* hetzelfde. * In *Nederland*, waar ongeveer 50% van de bevolking geen consumentenvuurwerk meer wil, zien veel mensen de ellende van het vuurwerkgebruik, zij worden hierdoor bewogen en zoeken naar een gelegenheid om in actie te komen. Het bestuur van de Stichting Staakt het Vuren wil hier graag aan meewerken..

Voor meer informatie bezoek onze website: **www.staakthetvuren.com**